

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY JABŁONNA

Tekst jednolity

Załącznik Nr 1
Do uchwały Nr
Rady Gminy Jabłonna z dnia

ZESPÓŁ AUTORSKI

Zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
Jabłonna

Przyjętego Uchwałą nr XXIV/134/09 Rady Gminy Jabłonna z dnia 15 maja 2009

GŁÓWNY PROJEKTANT

– tok formalno – prawny	– <i>mgr inż. Arch. Elżbieta Mącik</i>
– komunikacja	– <i>mgr Izabela Chyła</i>
– inżynieria sanitarna	– <i>mgr inż. Tadeusz Laskowski</i>
– elektroenergetyka i telekomunikacja	– <i>mgr inż. Edward Pomorski</i>
– ochrona i kształtowanie środowiska	– <i>inż. Jerzy Żaliński</i>
– opracowanie graficzne	– <i>mgr Piotr Sempliński</i>
– opracowanie komputerowe	– <i>techn. Jolanta Gajos</i>
	– <i>techn. Marek Purc</i>

ZESPÓŁ AUTORSKI

Zmian Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
Jabłonna

Przyjętego Uchwałą Nr Rady Gminy Jabłonna z dnia

GŁÓWNY PROJEKTANT

	– <i>mgr inż. Arch. Elżbieta Mącik</i>
Zespół autorski	– <i>mgr inż. arch. Monika Ozimek</i>
	– <i>mgr inż. arch. Iwona Milewska</i>
	– <i>mgr inż. arch. Ewelina Maliborska</i>
	– <i>mgr inż. arch. Bartłomiej Tymosiak</i>
	– <i>mgr Rafał Kołtyś</i>

SPIS TREŚCI:

Część tekstowa

1. INFORMACJE OGÓLNE.....	7
1.1 Podstawa opracowania.....	7
1.2 Cel i zakres opracowania.....	7
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU.....	11
2.1 Uwarunkowania ponadlokalne.....	11
2.2 Demografia.....	12
2.3. Sytuacja społeczna gminy.....	14
2.4. Zatrudnienie i bezrobocie na terenie gminy.....	15
2.5. Uwarunkowania przyrodnicze.....	16
2.5.1. Położenie geograficzne.....	16
2.5.2. Położenie gminy w regionalnym systemie obszarów chronionych.....	16
2.5.3. Położenie gminy w systemie ochrony wód.....	17
2.5.4. Ogólna Charakterystyka środowiska przyrodniczego.....	18
2.5.4.1. <i>Zarys budowy geologicznej i rzeźby terenu.....</i>	<i>18</i>
2.5.4.2. <i>Klimat.....</i>	<i>20</i>
2.5.4.3. <i>Wody.....</i>	<i>21</i>
2.5.4.4. <i>Gleby.....</i>	<i>25</i>
2.5.4.5. <i>Surowce mineralne.....</i>	<i>28</i>
2.5.4.6. <i>Charakterystyka biotyczna elementów środowiska przyrodniczego.....</i>	<i>29</i>
2.5.5. Obszary i obiekty chronione.....	31
2.5.6. Ocena stanu sanitarnego środowiska.....	40
2.5.7. Ocena odporności środowiska na degradację.....	42
2.5.8. Ocena fizjograficznych warunków rozwoju gminy.....	45
2.5.9. Ocena dotychczasowego rozwoju gminy na tle uwarunkowań przyrodniczych i zasobów środowiska przyrodniczego.....	47
2.6. Użytkowanie terenu gminy.....	49
2.7. Uwarunkowania kulturowe.....	50
2.7.1. Najstarsze ślady osadnictwa.....	50
2.7.2. Historyczne trakty i współczesna sieć drożna.....	53
2.7.3. Osadnictwo późnośredniowieczne - geneza współczesnej sieci osiedleńczej.....	53
2.7.4. Architektura rezydencjonalna i zieleń komponowana.....	54
2.7.5. Architektura municypalna.....	56
2.7.6. Architektura sakralna.....	57
2.7.7. Zabytki techniki.....	58
2.7.8. Ruralistyka.....	59
2.7.9. Cmentarze, groby wojenne i mogiły.....	60
2.8. Fizjonomia gminy.....	62
2.9. Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej...	62
2.10. Elementy programowe rozwoju gminy.....	63
2.10.1. Mieszkalnictwo.....	63
2.10.2. Usługi.....	65

2.10.2.1. Usługi oświaty.....	67
2.10.2.2. Służba zdrowia.....	68
2.10.2.3. Kultura.....	68
2.10.2.4. Turystyka i rekreacja.....	68
2.10.2.5. Handel.....	69
2.10.3. Administracja i usługi gminne.....	69
2.10.4. Rolnictwo.....	69
2.10.5. Podmioty gospodarcze na terenie gminy.....	70
2.11. System transportowy.....	73
2.11.1. Komunikacja drogowa.....	73
2.11.1.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	73
2.11.1.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego.....	74
2.11.1.3. Główne cele dla rozwoju komunikacji drogowej.....	74
2.11.2. Komunikacja publiczna.....	75
2.11.2.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	75
2.11.2.2. Główne cele dla rozwoju komunikacji publicznej.....	75
2.11.3. Techniczne zaplecze motoryzacji.....	75
2.11.3.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	75
2.11.3.2. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	75
2.12. Systemy infrastruktury technicznej.....	76
2.12.1. Elektroenergetyka.....	76
2.12.1.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	76
2.12.1.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego.....	76
2.12.2. Telekomunikacja.....	76
2.12.2.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	76
2.12.2.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego.....	77
2.12.3. Zaopatrzenie w wodę.....	77
2.12.3.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	77
2.12.3.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego.....	82
2.12.4. Odprowadzenie ścieków sanitarnych i deszczowych.....	83
2.12.4.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	83
2.12.4.2. Wnioski wynikające z oceny stanu systemu gospodarki ściekowej w gminie.....	84
2.12.5. Gospodarka cieplna i gazyfikacja.....	85
2.12.5.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	85
2.12.5.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego.....	85
2.12.6. Gospodarka odpadami.....	86
2.12.6.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju.....	86
2.13. Możliwości finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy	86
2.14. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.....	87
2.14.1.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowa zabudowę.....	87
2.14.1.2. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej.....	88
2.14.1.3. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę innych niż wymienione w poprzednim punkcie.....	89

2.14.1.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowych z pkt 2.14.1. – 2.14.3....	92
3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY.....	94
3.1. Cele rozwoju.....	94
3.1.1. Cel generalny.....	94
3.1.2. Cele szczegółowe.....	94
3.2. Dziedziny działań strategicznych.....	94
3.3. Wnioski z analiz i materiałów wejściowych.....	96
4. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	97
5. POLITYKA PRZESTRZENNA.....	98
5.1. Główne czynniki rozwojowe i przekształceń.....	98
5.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.....	98
5.2.1. Droga wojewódzka nr 835.....	98
5.2.2. Nowe elementy struktury przestrzennej gminy.....	99
5.2.2.1. Układ osadniczy.....	100
5.2.2.2. Obszary aktywności gospodarczej.....	103
5.2.2.3. Obszary o funkcji rekreacyjnej.....	103
5.3. Polityka strefowa	104
5.4. Główne zasady polityki przestrzennej	105
5.4.1. Obszary objęte ochroną prawną oraz ograniczeń przestrzennych.....	105
5.4.2. Zasady ochrony i realizacji zagospodarowania przestrzennego	107
5.4.3. Podstawowe zasady zagospodarowania.....	108
5.4.3.1. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego.....	108
5.4.3.2. Ochrona środowiska kulturowego.....	118
5.4.3.3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	129
5.4.3.4. System transportowy.....	132
5.4.3.5. Infrastruktura techniczna	134
6. WNIOSKI DO AKTUALIZACJI PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	141
7. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE OBJĘTYM PROJEKTEM ZMIANY STUDIUM.....	143

CZĘŚĆ GRAFICZNA

Plansze diagnostyczne i analityczne:

- 1. Plansza bilansowa 1:15 000.**
- 2. Wartości kulturowe 1:25 000.**
- 3. Waloryzacja przestrzeni - system przyrodniczy 1:25 000.**
- 4. Plansza zmian 1: 15 000**

Kierunki rozwoju.

- 1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego – plansza podstawowa (rysunek jednolity) 1:10 000.**
- 2. Komunikacja i kategoryzacja dróg 1:25 000.**
- 3. Infrastruktura techniczna – system wodociągowy i kanalizacji sanitarnej 1: 25 000.**
- 4. Infrastruktura techniczna – system gazowniczy 1: 25 000**
- 5. Infrastruktura techniczna – elektroenergetyka i telekomunikacja 1: 25 000**
- 6. Obszary do objęcia opracowaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 1: 25 000.**

1. INFORMACJE OGÓLNE

1.1 Podstawa opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna opracowane jest zgodnie z wymogami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (~~Dz.U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717~~). ([Dz. U. z 2017 r. poz. 1073](#))

1.2 Cel i zakres opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym elementem planistycznym określającym uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej w obszarze gminy. Uwzględnia ono rozwiązania przyjęte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Zawarte w studium ustalenia mają charakter wiążących rekomendacji dla administracji samorządowej przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Celem opracowania jest uzyskanie podstawowego narzędzia do prowadzenia polityki przestrzennej i rozwoju społeczno-gospodarczego gminy w zakresie ładu przestrzennego, komunikacji, infrastruktury technicznej, a w szczególności w oparciu o diagnozę stanu istniejącego:

- określenie uwarunkowań rozwoju;
- określenie kierunków rozwoju przestrzennego;
- określenie zasad polityki przestrzennej;
- określenie zasad i kierunków rozwoju infrastruktury technicznej;
- określenie obszarów dla których należy opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- stworzenie podstawy do budowy systemu informacji przestrzennej;
- stworzenie podstawy do negocjacji warunków wprowadzenia programów wojewódzkich i rządowych;
- stworzenie narzędzia do promocji i podejmowania bieżących decyzji administracyjnych.

Studium nie jest przepisem gminnym, a uchwalone w nim kierunki zagospodarowania przestrzennego będą realizowane poprzez miejscowe plany zagospodarowania

przestrzennego. Studium zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Jest natomiast obligatoryjnym wielobranżowym opracowaniem, uwzględniającym długofalowe zamierzenia, określającym kierunki przemian przestrzennych i infrastruktury technicznej na obszarze całej gminy.

Metoda opracowania studium powstała na podstawie analizy metod opracowywania studium dla innych porównywalnych gmin. Metoda jest pochodną długoletnich doświadczeń planistycznych i znajomości problemów gminy przez zespół opracowujący studium oraz osoby współpracujące ze strony Urzędu Gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna uwzględnia uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji lokalnych celów publicznych.
- [audytu krajobrazowego](#)

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna ustala:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę,

1. INFORMACJE OGÓLNE

- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- **kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów**
- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków,
- obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary, dla których opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest wskazane,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki województwa
- **obszary na których rozmieszczane byłyby urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (w niektórych przypadkach tożsame z terenami aktywności gospodarczej)**
- **obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym**
- **obszary zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych**

Na obszarze gminy Jabłonna nie wyznaczono:

- **obszarów wymagających przekształceń rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji**
- **obszarów zdegradowanych**
- **obszarów na których mogą być sytuowane obiekty o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m²**

Studium stanowi podstawowe narzędzie strategiczne stanowiące pierwszy poziom planowania gminy. Będąc podstawowym instrumentem gospodarki przestrzennej Studium umożliwi poprawne opracowanie i prowadzenie programów operacyjnych gminy jak: program gospodarki gruntami, program inwestycji publicznych, program aktywizacji obszarów strategicznych, program promocji gminy. W studium jest określony system planowania na poziomie gminy, zarówno pod względem zależności i uwarunkowań wynikających ze strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego

województwa, rejestru zadań wojewódzkich jak i powiązań z innymi dokumentami o charakterze gminnym.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

2.1. Uwarunkowania ponadlokalne

Gmina Jabłonna jest jedną z gmin otaczających Lublin stanowiących część obszaru metropolitalnego miasta Lublina, zaś miejscowość Jabłonna - Majątek pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka o charakterze lokalnym. Stąd układ sieci osadniczej wymaga dostosowania do zmniejszającej się liczby ludności rolniczej i wzrostu zapotrzebowania na rozwój strefy usługowej. Biorąc pod uwagę powyższe niezbędne jest pogodzenie gospodarki rolnej

z potrzebami mieszkalnictwa dla ludności nierolniczej w zakresie ustalenia wielkości tego programu i jego obsługi systemami infrastruktury technicznej.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wyznaczono w obszarze gminy Jabłonna strefy urbanizacji i przedsiębiorczości, tzw. pasma wzmożonej aktywności gospodarczej. Wzdłuż szlaku drogowego z Lublina do Przeworska przebiega uzupełniające pasmo aktywności gospodarczej o znaczeniu międzyregionalnym. Obowiązuje w nim zasada dostosowania rodzaju inwestycji i stopnia ich koncentracji do wymogów ochrony środowiska przyrodniczego.

W wyniku bliskości centrum aglomeracji jakim jest Lublin – Jabłonna jest gminą położoną w strefie przekształceń w wyniku presji urbanizacyjnej Lublina. Z uwagi na korzystne położenie w stosunku do ośrodka wojewódzkiego oraz przewagi gleb wysokich klas (przewaga III klasy) opracowania urbanistyczne wyższego rzędu jako główną funkcję gminy ustalają rolnictwo. Gmina Jabłonna położona jest w I głównym rejonie produkcji żywności południowego obszaru rolniczego województwa lubelskiego wskazanego do intensyfikacji produkcji rolnej. Istotne znaczenie ma przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy oraz ochrona terenów o wysokiej bonitacji gleb położonych w strefie żywicielskiej metropolii. Dodatkowe kierunki rozwoju gminy to usługi i budownictwo.

Obok głównej funkcji rolniczej, funkcją drugorzędną ~~będzie~~ **jest** rekreacja i wypoczynek. Walory kulturowe i krajobrazowe gminy Jabłonna, a także bliskość miasta Lublina stwarzają dogodne warunki do rozwoju funkcji wypoczynkowej i obsługi ruchu turystycznego dla mieszkańców Lublina. Gmina znajduje się w strefie zrównoważonego rozwoju turystyki,

w której kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju tej funkcji powinno stanowić jeden z podstawowych kierunków działań promocyjnych.

W stosunku do obecnego stanu terenów leśnych – z uwagi na wysokie klasy gleb nie zakłada się zwiększenia powierzchni zalesionej. Lasy w gminie zakwalifikowane zostały jako lasy ochronne i zagospodarowanie ich powinno ten stan rzeczy uwzględniać.

2.2. Demografia

Szczegółowa analiza procesów ludnościowych i prognoza demograficzna dla potrzeb opracowania studium zawarta jest w Analizie potrzeb i możliwości rozwoju gminy Jabłonna, która wykonana została w maju 2017 roku.

Poniżej zamieszczone są wnioski i zalecenia z tego opracowania.

WNIOSKI I ZALECENIA

- Stały, powolny wzrost liczby mieszkańców na terenie gminy Jabłonna (rocznie – o około 30 osób), obserwowany głównie poprzez napływ nowych mieszkańców z terenów miejskich (Lublina), wpływa na konieczność dostosowania polityki przestrzennej gminy określanej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do potrzeb obecnych i przyszłych mieszkańców.
- Wzrost liczby ludności wymusza na władzach gminy konieczność wykonywania aktualizacji obowiązujących dokumentów planistycznych w szczególności planów miejscowych, studium, strategii rozwoju oraz dostosowaniu ich zakresu do potrzeb i perspektyw demograficznych gminy z uwzględnieniem minimum 10–15 letniego okresu programowego.
- Odnotowany w ostatnich latach i znacznie wyższy od pozostałych miejscowości wzrost liczby mieszkańców na terenie obrębu geodezyjnego: Jabłonna Druga, Jabłonna - Majątek, Jabłonna Pierwsza powoduje konieczność wyznaczenia obszarów do realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej, bliźniaczej oraz usług o charakterze:
 - elementarnym (handel spożywczy, przystanek komunikacji publicznej, skrzynka pocztowa) w odległości do 300 m od działki budowlanej;
 - podstawowym (szkoła podstawowa, przedszkole, żłobek, obiekt sakralny, ośrodek zdrowia, punkt apteczny, placówka pocztowa, sklep wielobranżowy,

piekarnia i inne usługi rzemieślnicze) w odległości do 3 000 m od działki budowlanej;

- ponadpodstawowym (szkoła średnia, biblioteka publiczna, posterunek policji, szpital, wyspecjalizowane przychodnie lekarskie, bank, urząd gminy, obiekty sportowe i rekreacyjne) w odległości do 4 000 m od działki budowlanej.
- Spadek liczby mieszkańców w obrębach: Chmiel Drugi, Chmiel Pierwszy, Chmiel Kolonia, Czerniejów, Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Piotrków Kolonia, Wolnica wymusza na władzach gminy konieczność przeprowadzenia dogłębnej i szczegółowej analizy potrzeb i możliwości rozwoju tych miejscowości. Spadek liczby mieszkańców we wskazanych obrębach spowodowany jest głównie większą odległością od miasta (Świdnika, Lublina) i ośrodka gminnego (Jabłonna Majątek), słabiej rozwiniętą infrastrukturą techniczną oraz brakiem usług elementarnych i podstawowych w zasięgu do 500 m.. Ponadto na wskazanych terenach dominuje funkcja rolnicza i brak jest gruntów przeznaczonych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej nie związanej z produkcją rolniczą lub brak nieruchomości dostępnych na rynku do zakupu. W zagospodarowaniu tych miejscowości należy również szukać wariantów ich rozwoju opierających się zarówno na zabudowie zagrodowej, zabudowie mieszkaniowej, ale również zabudowy letniskowej, usług związanych z obsługą ruchu turystycznego i agroturystyką wykorzystującą wysoki potencjał przyrodniczy terenu.
- Dla obrębów, w których odnotowywany jest stały wzrost liczby mieszkańców – Czerniejów Kolonia, Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga, Jabłonna Majątek, Skrzynice Pierwsze, Skrzynice Drugie, Skrzynice - Kolonia, Tuszów, Wierciszów należy w Studium wyznaczyć tereny, dla których należy sporządzić plany miejscowe w pierwszej kolejności lub władze gminy powinny określić strategię realizacji polityki przestrzennej w okresie do 10–15 lat. W perspektywie długoterminowej wpłynie to korzystnie na urbanizację obszarów wiejskich gminy, a przede wszystkim ograniczy niekorzystne zjawisko „urban sprawl” oraz pozwoli zaplanować wydatki gminy na realizację infrastruktury technicznej i wykup gruntów pod realizację inwestycji celu publicznego.
- Gmina Jabłonna posiada duży potencjał demograficzny, opierający się głównie na migracji. Jako jedna z niewielu gmin powiatu charakteryzuje się stałym wzrostem liczby mieszkańców.

- Ze względu na swoje położenie i walory przyrodnicze gmina Jabłonna stanowi „sypialnię” dla mieszkańców Lublina i okolicznych większych miast, a także miejscowy rejon rekreacyjny.
- Ze względu na dynamiczny wzrost liczby mieszkańców obserwowany w miejscowościach Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga, Jabłonna - Majątek władze gminy są zmuszone do zmiany polityki rozwoju w zakresie wyznaczania nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz usługową w tych obrębach.
- Wzrost liczby mieszkańców w poszczególnych obrębach geodezyjnych powinien skłaniać władze gminy do uchwalenia zmiany planów przestrzennych dla zwartych obszarów, w granicach np. obrębów geodezyjnych szczególnie na tych terenach gdzie obserwowany jest wzrost liczby mieszkańców.
- Dodatkowo saldo migracji na terenie gminy Jabłonna, jako jedne z niewielu w gminach w Powiecie Lubelskim, obserwowane od kilkadziesiąt lat powinno również wpływać na realizację przez władze gminy inwestycji celu publicznego (infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, obiektów oświaty, kultury oraz terenów zieleni publicznej).
- Starzejące się społeczeństwo wymusza konieczność dostosowania istniejącej infrastruktury na terenie gminy do potrzeb tych osób (ośrodki zdrowia, domy pomocy społecznej, uniwersytet trzeciego wieku).
- **Opracowana prognoza liczby ludności potwierdza tezę o wysokim potencjale demograficznym gminy w perspektywie długoterminowej.**

Liczba ludności na terenie gminy Jabłonna do roku 2047 wzrośnie w stosunku do roku 2016 o 1643 osoby i osiągnie poziom 9550 mieszkańców.

2.3. Sytuacja społeczna gminy

Analiza potrzeb i możliwości rozwoju gminy Jabłonna zawiera dane i materiały charakteryzujące poziom, standardy i warunki życia w gminie. Poniżej podano wnioski i zalecenia z tego opracowania.

WNIOSKI I ZALECENIA

- Prognozowany wzrost liczby ludności (do 5 – 8 lat) na terenie gminy nie wpłynie na konieczność budowy, bądź rozbudowy obecnie funkcjonujących obiektów usług oświaty. Istniejące na terenie gminy Jabłonna szkoły podstawowe, w związku ze spadkiem liczby uczniów, posiadają możliwość utworzenia dodatkowych 3–4 oddziałów, umożliwiających nauczanie dla około 80 dzieci.
- Znaczna część osób pracujących w sąsiadujących gminach, przewozi dzieci do przedszkoli i punktów przedszkolnych tam zlokalizowanych. Dalszy wzrost liczby mieszkańców na terenie gminy, wymusi w przyszłości na władzach gminy rozwój przedszkoli i może zaistnieć konieczność utworzenia dodatkowych przedszkoli na przestrzeni kolejnych 30 lat, które będą w stanie pomieścić w sumie do 180 dzieci.

2.4. Zatrudnienie i bezrobocie na terenie gminy

Liczba osób bezrobotnych w latach 2010–2015 cechowała się nieregularnymi wzrostami i spadkami. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat utrzymywała się na stałym poziomie 12,5%. Udział osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców ogółem w roku 2015 wyniósł 12,5%, i był najniższy w analizowanym okresie, za wyjątkiem wartości na rok 2010, która wyniosła 12%. Analizując trend w zmianach odsetku bezrobocia w gminie Jabłonna na przestrzeni ostatnich lat można przypuszczać, iż bezrobocie na terenie gminy będzie systematycznie malało, do przewidywanej wartości około 7,5% w roku 2047.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na terenie gminy Jabłonna w latach 2002 – 2015 cechowało się systematycznym, dynamicznym wzrostem, wzrastając w stosunku do 2002 roku niemal dwukrotnie. Pozostaje jednak wciąż niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Polsce i województwie lubelskim.

WNIOSKI I ZALECENIA

- Spadek bezrobocia na terenie gminy odnotowywany od kilku lat, spowodowany jest głównie poprzez wzrost liczby nowych miejsc pracy na terenie Świdnika i Lublina. Należy również zauważyć że na spadek bezrobocia w gminie ma wpływ wzrost liczby podmiotów działających na terenie gminy oraz osób prowadzących działalność gospodarczą jednoosobową.
- Głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest sektor rolniczy. Jego udział w ciągu ostatnich 10 lat wzrósł o 8,6%. Powolny wzrost cechuje też udział sektora

przemysłowego. Należy przepuszczać ze znaczenie rolnictwa w gospodarce gminy w ciągu następnych lat będzie wciąż wzrastać, a liczba osób utrzymująca się jedynie z gospodarstwa rolnego będzie powoli rosła ze względu na warunki naturalne gminy.

- Gmina Jabłonna posiada korzystną strukturę ludności wg grup ekonomicznych. Pomimo obserwowanego od kilku lat zjawiska starzenia się mieszkańców, udział osób w wieku produkcyjnym rok do roku wzrasta, natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym podobnie jak w całej Polsce charakteryzuje się spadkiem.

2.5. Uwarunkowania przyrodnicze

2.5.1. Położenie geograficzne

Gmina Jabłonna, wg regionalizacji fizycznogeograficznej opracowanej przez J. Kondrackiego i A. Rychlinga, leży w całości w jednostce fizjograficznej zwanej Wyniosłością Giełczewską (343.17). Wraz z innymi jednostkami współtworzy Wyżynę Lubelską. Wyniosłość Giełczewska jest najwyższą, środkową częścią Wyżyny Lubelskiej z kulminacją w Bożym Darze (306 m n.p.m.). Od północy przechodzi bez wyraźnej granicy w Płaskowyż Świdnicki, na wschodzie granicą jest dolina Wieprza, na zachodzie dolina Bystrzycy, a od południa granicę stanowi Padół Zamojski, którym płynie do Wieprza rzeka Por. Wyniosłość Giełczewska jest najbardziej zwartą częścią Wyżyny i w sposób zasadniczy różni się od sąsiednich mezoregionów. Przynależność gminy do jednej jednostki taksonomicznej świadczy o jej zwartości przyrodniczej i krajobrazowej. Posiada ona wszystkie przewodnie cechy mezoregionu.

Uwarunkowania przyrodnicze Wyniosłości Giełczewskiej, oceniane dla potrzeb rozwoju przestrzennego gminy Jabłonna, wynikają z fizjonomii krajobrazu, będącego syntezą ukształtowania terenu, nagromadzonych zasobów i walorów przyrody oraz jego pokrycia antropogenicznego.

2.5.2. Położenie gminy w regionalnym systemie obszarów chronionych

Gmina nie posiada wybitnych walorów przyrodniczych, kwalifikujących ją do objęcia ochroną przez Sieć Ekologiczną ECONET-PL. ~~Leży również poza zasięgiem sieci NATURA 2000.~~ Na terenie gminy znajdują się obszary Natura 2000: „Chmiel” (PLH060001) o pow. 25,77 ha oraz „Olszanka” (PLH060012) o zasięgu 10,97 ha, położonych w południowo-wschodniej części gminy Jabłonna. Także w południowo –

wschodniej części gminy Jabłonna wyznaczone zostały formy ochrony przyrody – Rezerwat Chmiel, (rezerwat leśny o pow. 25,7 ha), Rezerwat Olszanka (rezerwat leśny, fitocenotyczny o pow. 8,75 ha), powołane w dniu 01. 06. 1983 r. (M. P. z 1983 r. Nr 16, poz. 91). Oprócz tego, na terenie gminy znajdują się 3 pomniki przyrody – gład narzutowy, dąb szypułkowy (o obwodzie pnia 570 cm i wysokości 24 m); buk pospolity (o obwodzie pnia 360 cm i wysokości 24 m). Natomiast w regionalnym systemie obszarów chronionych województwa lubelskiego odgrywa zasadniczą rolę, ponieważ południowo-wschodnia część gminy o powierzchni 14,4 km² (około 11% pow. gminy) objęta została prawną formą ochrony przyrody (na mocy ustawy o ochronie przyrody) w postaci Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego. Park od zachodu otacza strefa ochronna (otulina) o pow. 33,3 km² (25,4 % powierzchni gminy). Pozostała, zachodnia część gminy, włączona została do Czerniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.. Na terenie gminy obejmuje on powierzchnię 83,3 km², co stanowi 63,6 % powierzchni gminy Jabłonna. Zasadniczym elementem drożności ekologicznej jest dolina Czerniejówki. Z powyższego wynika, iż cały obszar gminy Jabłonna podlega ochronie prawnej o zróżnicowanych rygorach ochronnych w zależności od formy ochrony.

2.5.3. Położenie gminy w systemie ochrony wód

W celu zapewnienia właściwej ochrony wód podziemnych, zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym, wydzielono na terenie kraju tzw. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Jeden ze 180 zbiorników na terenie kraju zlokalizowany został na terenie województwa lubelskiego. Jest to zbiornik kredowy o nazwie Niecka Lubelska. W obrębie zbiornika lubelskiego (nr 406) wydzielono obszary najwyższej ochrony (ONO).

Jednym z nich jest obszar zlewni Bystrzycy i Stawka, w obrębie którego leży gmina Jabłonna. Przynależność do obszaru najwyższej ochrony wód obliguje władze gminy do szczególnej dbałości o jakość zasobów wód podziemnych, niezależnie od tego, iż jest to forma ochrony planistycznej.

Głównym motywem wydzielenia Niecki Lubelskiej, a w niej obszarów ONO i OWO była potrzeba ochrony zasobów wód podziemnych z uwagi na słabą izolację lub jej brak osadów wodonośnych.

Warto podkreślić, iż gmina Jabłonna leży również na obszarze zlewni chronionych Bystrzycy i Stawka.

2.5.4. Ogólna Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Charakterystyka abiotycznych elementów środowiska przyrodniczego

2.5.4.1. Zarys budowy geologicznej i rzeźby terenu

W budowie geologicznej obszaru występują wszystkie formacje geologiczne od paleozoiku do kenozoiku. Dla potrzeb planowania przestrzennego nie ma najmniejszego znaczenia ani prekambryjski masyw krystaliczny płyty wschodnioeuropejskiej ani młodsze, przykrywające go, utwory paleozoiczne, stanowiące zręby budowy geologicznej obszaru. Warto tylko wspomnieć, iż w podłożu paleozoicznym dominują osady dewonu i karbonu lubelskiego basenu węglowego. Wśród osadów karbonu istotne znaczenie posiadają tzw. warstwy lubelskie (westfal) z pokładami węgla kamiennego. Gmina Jabłonna leży jednak poza granicą udokumentowanych zasobów węgla kamiennego, na styku z zachodnią granicą tzw. Lubelskiego Zagłębia Węglowego.

Pokrywę mezozoiczną budują skały osadowe, a wśród nich węglanowe osady kredy dolnej i potężna seria skał węglanowych i węglonowo-krzemionkowych górnej kredy. Te ostatnie należące do górnego mastrychtu reprezentowane są przez miękkie skały typu kredy piszącej z udziałem gez, a także margle, wapienie margliste różne odmiany opok. W części stropowej mastrychtu dominują opoki w przewarstwieniach wapieni i margli. Odgrywają one istotną rolę w krajobrazie gminy, ponieważ ukazują się na powierzchni terenu w stromych zboczach dolin Czerniejówki i Kosarzewki, a także lokalnie na obszarach wierzchowinowych pomiędzy Bystrzycą i Czerniejówką.

Na osadach górnego mastrychtu zalegają trzeciorzędowe skały paleocenu (kenozoik) o sumarycznej miąższości (w obrębie wzgórz ostańcowych okolic Piotrkowa) od 34 do 65m. Dominują tu gezy. Mniejszy udział mają opoki z przewarstwieniami wapieni i margli.

Te ostatnie są przykryte żółtoszarymi gezami marglistymi i krzemionkowymi z wkładkami szarych wapieni obejmujące serie tzw. siwaka. Skały ukazują się na powierzchni terenu międzyrzecza Czerniejówki, Giełczwi i górnej Kosarzewki.

W rejonie Góry Piotrkowskiej i wzgórz ostańcowych w miejscowości Chmiel Pierwszy na osadach paleocenu zalegają skały oligocenu wykształcone w postaci zielonkawo-brunatnych ilów i mułków oraz piaski kwarcowe z wkładkami mułków piaszczystych zaliczane do osadów miocenu. Ich miąższość nie przekracza 10 m.

Osady czwartorzędowe, przykrywające starsze podłoże kredowe, i trzeciorzędowe mają zmienną miąższość. Na obszarach wierzchowinowych zalegają pokrywą jednometrowej grubości lub zredukowane są do zera i odsłaniają kredowo-paleoceńskie skały podłoża. W dolinach rzecznych, głównie Czerniejówki, występują osady najmłodsze, holoceni, wykształcone w postaci piasków drobnoziarnistych i pylastych, namuły rzeczne, torfy oraz mady piaszczysto-pylaste. Ich miąższość waha się w granicach 1 – 2 m.

Ukształtowanie terenu jest odzwierciedleniem budowy geologicznej. Już sama przynależność gminy do mezoregionu Wyniosłość Giełczewska świadczy o małym urozmaiceniu form rzeźby terenu. Cechą charakterystyczną są faliste poziomy zrównań, z których wyrastają wzgórza ostańcowe (Góra Piotrkowska, ostańce w rejonie miejscowości Chmiel). Obszary wierzchowinowe rozcinają liczne suche doliny o przebiegu zbliżonym do równoleżnikowego, dla których bazą erozją jest dolina Czerniejówki głęboko wcięta w podłoże. Długość suchych dolin, czasami rozkrzewionych w górnych odcinkach, osiąga nawet kilka kilometrów. Zasadniczą osią morfologiczną terenu jest dolina Czerniejówki o stosunkowo wąskim dnie i asymetrycznych zboczach.

Duże zróżnicowanie hipsometryczne obszaru gminy wynika ze znacznych różnic wysokości względnych pomiędzy dnami dolin rzecznych a ostańcami. Różnice względne osiągają (pomiędzy dnem doliny Czerniejówki w pobliżu ujścia Skrzyniczanki a Górą Piotrkowską) około 100 m, podczas gdy na pozostałych obszarach gminy wahają się w granicach 40 – 60 m. Wysokości bezwzględne rosną w kierunku południowym. Spadki terenu wahają się w granicach 5 % na obszarach wierzchowinowych a na zboczach dolin rzecznych (głównie Czerniejówki) i suchych dolin dochodzą do ponad 20%. [Wobec czego, zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego znaczące powierzchnie obszaru gminy zagrożone są erozją](#) Duże spadki osiągają również stoki ostańców. Z uwagi na niemal południkowy przebieg doliny Czerniejówki, na obszarze gminy przeważają tereny o ekspozycji wschodniej i zachodniej. Taką zasadę zaburzają wzgórza ostańcowe o mniej lub bardziej regularnym kształcie zbliżonym do stożka.

W podsumowaniu warto podkreślić iż ukształtowanie terenu poza walorami faunistyczno-florystycznymi było podstawą nadania terenom gminy obowiązujących form ochrony prawnej tj. parku krajobrazowego i obszaru chronionego krajobrazu. Walory krajobrazowe gminy podlegają więc różnym rygorom ochronnym. Owe rygory stanowią podstawę dla

kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w planach zagospodarowania przestrzennego.

2.5.4.2. Klimat

Charakterystykę klimatu opracowano na podstawie danych pochodzących z Obserwatorium Meteorologicznego UMCS z wielolecia 1951-1995. Dane, te w odniesieniu do potrzeb planowania przestrzennego można uznać za względnie reprezentatywne również dla gminy Jabłonna.

Obszar miasta Lublina, jak również i gminy Jabłonna, w podziale klimatycznym Zinkiewiczów (1975), zaliczany jest do lubelsko-chełmskiej dziedziny klimatycznej. Decydującą rolę w kształtowaniu pogody w tym obszarze odgrywają przeważające masy powietrza polarnomorskiego i kontynentalnego. W ogólnej cyrkulacji stanowią one aż 90% wszystkich mas powietrza napływających nad teren gminy. Obszar Lubelszczyzny leży w strefie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego z dominacją cyrkulacji polarno-morskiej. Konsekwencją takiego położenia jest duża zmienność stanów pogody. Cyrkulacja atmosferyczna na Lubelszczyźnie wykazuje charakterystyczny przebieg roczny. W listopadzie i grudniu dominuje cyrkulacja zachodnia, głównie cyklonalna. Zimą zaznacza się udział spływu mas powietrza z kierunku południowego i południowo-wschodniego. W okresie wiosny i połowy lata (od kwietnia do sierpnia) wzrasta częstość adwekcji powietrza z północy oraz wzrasta częstość sytuacji antycyklonalnych. We wrześniu i październiku przeważa zachodni kierunek adwekcji, głównie w układzie antycyklonalnym.

Na zmienność warunków pogodowych największy wpływ mają fronty atmosferyczne. Średnio w roku nad Lublinem notuje się 134 fronty. Oznacza to, iż co 3 dzień jest dniem z frontem. Najwięcej dni z pogodą frontową występuje w grudniu i listopadzie, a najmniej w czerwcu i sierpniu.

Pod względem anemologicznym, w skali rocznej, istnieje wyraźna przewaga wiatru z sektora zachodniego (SW, W, NW, łącznie ponad 40% częstości). Najrzadziej notuje się wiatry z kierunku północno-wschodniego i północnego. Średnia prędkość wiatru w Lublinie wynosi 2,5 m/s.

Średnia roczna temperatura powietrza w Lublinie w latach 1951-1995 wyniosła 8,1°C. Najzimniejszymi latami w tym okresie był rok 1956 i 1985, a najcieplejszym

rok 1983. Średnia temperatura półrocza zimowego wynosiła 1,20°C, a półrocza letniego (V-X) 14,9°C. W przebiegu rocznym najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,7°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą – 3°C. Okres wegetacyjny (ze średnią dobową temperaturą powyżej 5°C) trwa 210-220 dni w roku. Bardzo niekorzystną cechą klimatu dla wegetacji roślin są przymrozki wiosenne i jesienne. Nasilenie ich przypada na koniec kwietnia i początek maja. W przebiegu rocznym najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18,7°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą – 3°C.

Średnia roczna suma opadów waha się w granicach 600 mm. Wyrażna jest przewaga opadów letnich nad zimowymi. Największe nasilenie opadów występuje w miesiącach letnich (220 mm) z maksimum w czerwcu i sierpniu (po około 70 mm) i lipcu około 80 mm. Najniższe opady występują w styczniu i lutym (około 25 mm). Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 80 dni w roku. Roczna zmienność opadów jest bardzo duża. Najobfitszy był rok 1974 (900 mm) a najuboższymi w opady lata 1976 i 1982 po 450 mm.

Roczne maksimum usłonecznienia występuje w czerwcu 219,9 godziny, minimum w grudniu 31,5 godziny. Najbardziej usłonecznioną porą roku jest lato 624,8 godziny, a najmniej zima 128,2 godziny. Charakterystyczna jest znaczna przewaga usłonecznienia wiosennego 437 godzin nad usłonecznieniem jesiennym 298,5 godziny. Roczny przebieg zachmurzenia przedstawia się w sposób następujący: liczba dni pogodnych w ciągu roku wynosi 45,9 (ze średnim dobowym zachmurzeniem do 20%), (ze średnim zachmurzeniem dobowym do 80%) wynosi 153,3, Najwięcej dni pogodnych występuje we wrześniu 6, a najmniej w listopadzie 1,8.

Na omawianym obszarze, średnio w roku, występuje ok. 40 dni z mgłą. Najwięcej dni z mgłą przypada na jesień i zimę z maksimum w listopadzie (10) i minimum w lipcu. Wilgotność względna powietrza atmosferycznego kształtuje się na poziomie średnim w stosunku do innych regionów Polski i wynosi średnio 79%. Maksimum występuje w grudniu i styczniu (87 i 88%), a minimum w maju (70%). Zima charakteryzuje się najwyższą wilgotnością względną 87%, a lato i wiosna najniższą po 74%.

2.5.4.3. Wody

Cechą charakterystyczną mezoregionu Wyniosłość Giełczewska jest rzadka sieć rzeczna o małej zasobności wodnej, rozchodząca się promieniście od centrum.

Natomiast gmina Jabłonna charakteryzuje się tym, iż na jej obszarze bierze początek Czerniejówka (Piotrków - Kolonia) i jej dopływ Skrzyniczanka (Skrzynice Pierwsze). Oba ciek wodne wypływają ze źródeł. Trzecią strugą wodną na obszarze gminy jest Potok spod Tuszowa, który również bierze swój początek z 4 źródeł i poza obszarem gminy wpada do Kosarzewki.

Wymienione rzeki są małe, prowadzą mało wody, a w górnych swych odcinkach tracą wody w spękanych skałach węglanowych podłoża. Po drodze zasilają je liczne źródła. Średni przepływ Czerniejówki (największej rzeki na obszarze gminy) przy opuszczeniu granic gminy wynosi zaledwie 0,24 m³/s. Przepływy pozostałych cieków wodnych wahają się w granicach od kilkunastu do kilkudziesięciu litrów wody na sekundę. Reżim przepływu rzek wykazuje wyraźną zmienność roczną i sezonową. Największe ilości wody płyną w rzekach w okresie wiosny (marzec, kwiecień), a najniższe pod koniec lata (sierpień, wrzesień). Warto zaznaczyć, iż część wód powierzchniowych infiltruje z koryt rzecznych do wód podziemnych. Zjawisku temu sprzyja występowanie tuż przy powierzchni, spękanych skał kredowych, przykrytych zwierzeliną gruzową lub utworami piaszczystymi.

Czerniejówka na wysokości Jabłonna, za wyjątkiem substancji biogennej i stanu sanitarnego (II klasa czystości) prowadzi wody w I klasie czystości. Natomiast w ocenie ogólnej uzyskuje klasę II. Należy przypuszczać, iż pozostałe ciek wodne tj. Skrzyniczanka i Potok spod Tuszowa charakteryzują się podobnymi wskaźnikami zanieczyszczeń (na tych strugach wodnych nie są prowadzone badania jakości wód).

Gmina Jabłonna uprzywilejowana jest, na tle innych gmin województwa, pod względem ilości źródeł. Występują one w dolinach rzek Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa. Wszystkie rzeki swój początek biorą ze źródeł. Czerniejówka bierze swój początek z dwóch zespołów źródeł wypływających w Piotrków Kolonii. Wydajność źródeł w obszarze źródłowym Czerniejówki wynosi kilkanaście l/s. Dalsze źródła zasilające Czerniejówkę występują w Jabłonie i Czerniejowie. Są to źródła podzboczowe o małej wydajności, do kilkunastu litrów wody na sekundę. Skrzyniczanka wypływa ze źródła w Skrzynicach Pierwszych. Natomiast cztery źródła w Tuszowie dają początek Potokowi spod Tuszowa, wpadającemu do Kosarzewki poza obszarem gminy Jabłonna.

W oparciu o informacje zawarte w „Planie gospodarowania wodami dorzecza Wisły” (Monitor Polski z 2011 r. nr 49, poz. 549), obszar gminy Jabłonna znajduje się

w ramach następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: Czerniejówka [PLRW2000624669], Bystrzyca do Kosatrzewki [PLRW2000624629], Bystrzyca od Kosatrzewki do zb. Zemborzyckiego [PLRW2000924651], Stoki [PLRW2000624549], Giełczewka od Radomirki do ujścia [PLRW200062448], Giełczewka od źródeł do Radomirki [PLRW2000624469].

Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami WIOŚ w Lublinie, ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w latach 2010-2015 prezentuje się w następujący sposób:

- 1) Czerniejówka [PLRW2000624669] /znaczącą część gminy/ – jcw silnie zmieniona na obszarach chronionych, o stanie/potencjale ekologicznym umiarkowanym i stanie złym;
- 2) Bystrzyca do Kosatrzewki [PLRW2000624629] – jcw naturalna na obszarach chronionych, o stanie/potencjale ekologicznym umiarkowanym i stanie złym;
- 3) Bystrzyca od Kosatrzewki do zb. Zemborzyckiego [PLRW2000924651] – jcw naturalna na obszarach chronionych, o stanie/potencjale ekologicznym umiarkowanym i stanie złym;
- 4) Stoki [PLRW2000624549] – jcw naturalna na obszarach chronionych, o stanie/potencjale ekologicznym umiarkowanym i stanie złym;
- 5) Giełczewka od Radomirki do ujścia [PLRW200062448] – jcw naturalna na obszarach chronionych, o stanie/potencjale ekologicznym umiarkowanym i stanie złym;
- 6) Giełczewka od źródeł do Radomirki [PLRW2000624469] – jcw naturalna na obszarach chronionych, o stanie/potencjale ekologicznym umiarkowanym i stanie złym.

Oprócz tego, gmina Jabłonna położona jest w ramach wyznaczonych Jednolitych Części Wód Podziemnych: PLGW200089 i PLGW200090 – jcwpd o znaczeniu rolniczym, dobrym stanie ilościowym oraz chemicznym, niezagrożonych osiągnięciem celów środowiskowych. Wyznaczone jcwpd (na mocy art. 7 RDW) przewidziane są do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Wody podziemne na obszarze gminy Jabłonna występują w utworach czwartorzędowych, trzeciorzędowych i kredowych. Wody piętrowe czwartorzędowego najobficiej zalegają w dnach dolin rzecznych. Głębokość występowania wody wynosi od kilkunastu centymetrów do 2 – 5 m pod powierzchnią topograficzną terenu.

Wykazują one okresowe wahania lustra wody, średnio w granicach około 50 cm. Wody czwartorzędowe w dolinach rzek nie tworzą odrębnego zbiornika wód podziemnych, pozostając w ścisłej więzi hydraulicznej z wodami kredowymi. Sprzyja temu wysoka wodoprzepuszczalność nadkładu, głównie piasków. Zasilanie czwartorzędowego piętra wodonośnego następuje poprzez infiltrację opadów atmosferycznych w podłoże oraz przez dopływ wody krążącej w skałach węglanowych podłoża. Wody czwartorzędowe występują również lokalnie w strefach wierzchowinowych ostańców (Piotrkówek, Wólka Jabłońska, Czerniejów, Chmiel Pierwszy). W rejonach wzgórz ostańcowych, również lokalnie, pod wadami czwartorzędowymi, występuje piętro wodonośne wód trzeciorzędowych.

Zasadniczym piętrzem wodonośnym na obszarze gminy są wody kredowe, stanowiące na obszarach wierzchowinowych jedyny horyzont wodonośny. Głębokość zalegania wód kredowych w dolinach rzek waha się od kilku do kilkunastu metrów, natomiast w rejonie wzgórz ostańcowych wynosi kilkadziesiąt metrów pod powierzchnią topograficzną terenu (np. 34 m głębokości studni wodociągu wiejskiego w Chmielu Drugim). Zwierciadło wód kredowych obniża się niemal symetrycznie od wzgórz ostańcowych w kierunku lokalnych baz drenażu. Główną bazę drenażu stanowi leżąca poza obszarem gminy dolina Bystrzycy, natomiast lokalnymi bazami drenażu są doliny Czerniejówki, Skrzyniczanki i Kosarzewki, leżącej również poza obszarem gminy.

Gmina Jabłonna znajduje się w całości w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) nr 406 Zbiornik Niecka Lubelska (Lublin), zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Wspomniany zbiornik wód podziemnych występuje w skałach górnokredowych Niecki Lubelskiej, odznaczając się wysoką jakością wód. GZWP nr 406 stanowi jeden z największych zbiorników wód podziemnych w Polsce, który z uwagi na swój zasięg ma zasadnicze znaczenie w zaspokajaniu potrzeb wodnych regionu lubelskiego. Stan jakości wód podziemnych głównego poziomu użytkowego GZWP nr 406 wskazuje jedynie na nieznaczny wpływ czynników antropogenicznych, w przewadze są to wody dobrej lub bardzo dobrej jakości (II i III klasa jakości wód podziemnych). Według dokumentacji hydrogeologicznej, aktualna powierzchnia zbiornika wynosi 7 492,5 km², natomiast zasoby dyspozycyjne szacowane są na 1052,7 tys. m³/d.

W myśl sporządzonego opracowania „Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych Niecka Lubelska (GZWP nr 406)”, znaczący obszar gminy Jabłonna wskazany jest do objęcia ochroną w ramach lubelskiego obszaru szczególnej ochrony. Ze względu na brak izolacji użytkowych poziomów wodonośnych i ujmowanie dużych ilości wód podziemnych dla potrzeb Lubelskiego Zespołu Miejskiego prawie cała zlewnia Bystrzycy (a wraz z nią gmina Jabłonna) stanowi Obszar Najwyższej Ochrony (ONO) wód podziemnych i zarazem wskazana jest do objęcia statusem zlewni chronionej. Wobec czego, wymagać to będzie zaostrzenia rygorów w gospodarce wodno - ściekowej. Zlewnia chroniona Bystrzycy jest formą ochrony planistycznej, ujętą w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę, dla potrzeb komunalnych i gospodarskich odbywa się z kredowego poziomu wodonośnego, poprzez dobrze rozbudowany system wodociągów gminnych z ujęć zlokalizowanych głównie na obszarze gminy. Gmina jest niemal w całości zwodociągowana. Wody czwartorzędowe, tylko sporadycznie, czerpane są ze studni kopanych dla celów gospodarskich.

W podsumowaniu można przyjąć, iż gmina charakteryzuje się ubóstwem wód powierzchniowych. Stopień przekształceń stosunków wodnych jest niewielki, a jakość wód powierzchniowych i podziemnych, przy dobrej wydajności tych ostatnich, jest zadawalająca.

2.5.4.4. Gleby

Występujące na obszarze gminy gleby wykształciły się przede wszystkim na podłożu lessów i utworów lessowatych, utworów pyłowych, margli i piasków, które stanowią ich skałę macierzystą. Pod względem typologicznym przeważają dwa główne typy: gleby płowe zwane dawniej glebami pseudobielicowymi (około 62 %) i gleby brunatne (około 37 % powierzchni gminy). Pozostałe typy gleb (gleby brunatne właściwe, czarne ziemie właściwe, mady, gleby glejowe i gleby mułowo-torfowe zajmują około 1,5 % powierzchni gminy. W dolinie rzeki Czerniejówka zlokalizowane są gleby wytworzone z utworów deluwialnych oraz aluwialnych. W obrębie wspomnianej doliny rzecznej znaczną część zajmują zamulone gleby torfowe.

Zasadniczą powierzchnię uprawową tworzą gleby płowe zarówno pod względem zajmowanej powierzchni jak i dostępności uprawowej. Wynika to z faktu, iż gleby

brunatne wyługowane zalegają na stokach bardziej nachylonych, trudniejszych do uprawy.

Z punktu widzenia planowania przestrzennego istotniejsze znaczenie mają wartości użytkowe i przydatność rolnicza gleb. Wartości użytkowe, wyrażone klasami bonitacyjnymi, stanowią podstawę kategorii ochronnych gleb, a przydatność rolnicza gleb, wyrażona kompleksami przydatności rolniczej pozwala na prognozowanie rozwoju rolnictwa w gminie.

Pod względem bonitacyjnym zdecydowanie przeważają gleby klasy III (a i b), zajmując łącznie niemal 70 % powierzchni gminy ze stosunkowo dużym udziałem gleb klasy IV (a i b) ponad 24 %. Nie występują gleby najlepsze klasy I i gleby najłabsze klasy VIz. Gleby klasy II zajmują około 5 % powierzchni, a gleby klasy V i VI to zaledwie 1,5 %. Można więc przyjąć, iż na obszarze gminy zdecydowanie przeważają gleby bardzo dobre i dobre, zajmując łącznie niemal 94 % areалу gruntów ornych. W rozkładzie przestrzennym gleby słabsze w większych konturach występują głównie w północnych rejonach gminy.

W mniejszych enklawach spotyka się je przy lasach i w małych konturach – są nierównomiernie rozrzucone na całym obszarze gminy.

Użytki zielone, w gminie Jabłonna, kojarzą się wyłącznie z dnami dolin rzecznych (Czerniejówka, Skrzyniczanka, Potok spod Tuszowa). Tu również zdecydowanie dominuje klasa III i IV zajmując łącznie 85 % wszystkich użytków zielonych. Duży udział mają użytki zielone w klasie V – 18,6 %. Pozostałe użytki zielone, przy braku klasy I zajmują łącznie 6,4 %, z czego klasa II to 3,8 %. Konkluzja jest podobna jak dla gruntów ornych. W gminie przeważają bardzo dobre i dobre użytki zielone.

Szacuje się, że około jedną trzecią pedosfery na terenie gminy stanowią gleby o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu, zaś ponad dwie trzecie gleb posiadają bardzo niskie i niskie zawartości magnezu. W granicach administracyjnych gminy nie wyodrębniono gleb zanieczyszczonych metalami ciężkimi, występujące wartości stężenia metali ciężkich jest naturalne. Wyższe stężenia odnotowuje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych (drodze wojewódzkiej).

Dla oceny rolniczej przestrzeni produkcyjnej posłużono się mapą kompleksów przydatności rolniczej gleb opracowaną przez IUNG w Puławach. Kompleksy, pomimo iż grupują różne typy, rodzaje i gatunki gleb zestawione zostały pod kątem przydatności uprawy dla poszczególnych roślin. Na obszarze gminy zdecydowanie

dominują kompleksy 2 i 3 zajmując łącznie około 73,4 % powierzchni gruntów ornych. Kompleksy 4 i 5 zajmują odpowiednio 8,9 i 10,2 % powierzchni, a kompleks 1 (pszenny bardzo dobry) to około 5 %. Pozostałe kompleksy (5,6 i 8) to zaledwie 2,6 %. Kompleks 1 obejmuje gleby o najwyższej przydatności rolniczej. Zgrupowane w nim gleby mają charakter uniwersalny i są przydatne pod uprawy wszystkich roślin polowych i warzyw. Zapewniają wysokie i pewne planowanie. Występują głównie w południowych rejonach gminy w małych i średnich konturach. Gleby kompleksu 2 (pszennego-dobrego) mogą być okresowo nadmiernie uwilgotnione. Są również glebami uniwersalnymi, przydatnymi do uprawy wszystkich roślin polowych i warzyw. Zajmują jedną trzecią powierzchni gruntów i są rozrzucone w dużych i średnich konturach po całym obszarze gminy, za wyjątkiem rejonów północnych. Największą powierzchnię zajmują kompleks 3 (pszenny wadliwy). Wadą tego kompleksu (stąd nazwa wadliwy) jest niedobór wody w latach o niskich opadach atmosferycznych. Występuje najczęściej na stromych stokach. Gleby tego kompleksu w latach wilgotnych w planowaniu dorównują glebom kompleksu pszennego dobrego. Występują one w dużych i średnich konturach rozrzuconych po całym obszarze gminy. Największe ich zgrupowanie zajmuje środkowe rejony gminy.

Gleby trzech pierwszych kompleksów zajmują łącznie około 80 % gruntów ornych w gminie. W zgeneralizowanej formie są one pokazane na mapie uwarunkowań przyrodniczych.

Kompleks 4 (żytni bardzo dobry) i 5 (żytni dobry) dominują w północnych rejonach gminy i w mniejszych konturach występują na całym obszarze gminy. Kompleks 5 najczęściej towarzyszy kompleksowi 3 i 4. Pozostałe kompleksy z uwagi na marginalne powierzchnie nie mają istotnego znaczenia w ocenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Występujące na terenie gminy użytki zielone, obejmujące dna dolin rzecznych, zakwalifikowane zostały do kompleksu 2z (76 %) i 3z (20,6 %). Kompleks 1z, najlepszy, to zaledwie około 3 % użytków zielonych w gminie.

Obszar gminy z uwagi na bogate urzeźbienie terenu, zagrożony jest erozją wodną i wąwozową. Skala zagrożeń wynika z wielkości nachylenia stoków, ich długości oraz rodzaju pokrywy glebowej. Z danych przytoczonych w Inwentaryzacji przyrodniczej wynika, iż:

- erozją silną w gminie zagrożonych jest 20 ha gruntów położonych w południowych rejonach gminy,
- erozją średnią – 92 ha gruntów położonych w południowych i wschodnich rejonach gminy,
- erozją umiarkowaną – 905 ha gruntów zgrupowanych w południowych
- i wschodnich rejonach gminy.

Pozostały niemal cały obszar gminy zagrożony jest erozją wodną w stopniu umiarkowanym. Świadomość zagrożeń erozją wodną ma istotne znaczenie dla ochrony jakości gleb przy zastosowaniu odpowiednich zabiegów przeciwoerozyjnych. Warto podkreślić, iż erozja słaba, pomimo że może powodować wymywanie gleby z poziomu orno-próchnicznego, nie wymaga specjalnych zabiegów przeciwoerozyjnych. Wystarczą tu zwyczajne zabiegi uprawowe. Erozja umiarkowana wyraźnie zmniejsza poziom orno-próchniczny i wymaga właściwego przeciwoerozyjnego użytkowania gruntów. Natomiast grunty z erozją średnią i silną wymagają kompleksowych melioracji przeciwoerozyjnych.

Niezależnie od erozji wodnej obszar gminy zagrożony jest erozją wąwozową. W stopniu silnym zagrożone są tereny południowo-wschodnie, a w stopniu średnim, stoki doliny Czerniejówki i wschodni rejon gminy. Tereny zagrożone erozją wąwozową charakteryzują się podatnością na tworzenie się i rozwój istniejących wąwozów. Czynnikiem sprzyjającymi tym procesom są grunty lessowe i nawalne opady atmosferyczne. Reasumując należy podkreślić, iż gmina Jabłonna charakteryzuje się korzystnymi warunkami dla rozwoju rolnictwa. Wynika to z wysokiej klasy występujących gleb i dużej ich przydatności do produkcji rolnej. Czynnikiem niekorzystnym jest występująca erozja oraz rozdrobniona struktura gospodarstw. ~~Przeważają gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha (44,3 %).~~ ~~Gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha jest zaledwie około 6 %.~~

2.5.4.5. Surowce mineralne

Na obszarze gminy Jabłonna jest jedynie 2 udokumentowane złoża kopalin użytecznych. Warto jednak podkreślić, iż kruszywo naturalne wydobywane jest przez mieszkańców gminy na potrzeby własne w 15 odkrywkach eksploatowanych na dziko. Wyrobiska, zlokalizowane w obrębie niewielkich płątów utworów aluwialnych i deluwialnych, nie dają szans poszerzenia bazy surowcowej. Pomimo, iż

w „Inwentaryzacji złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska gminy Jabłonna” wyznaczono obszary prognostyczne z możliwością udokumentowania złóż opok, to jednak z uwagi na fakt występowania obszarów prawnie chronionych, ewentualna ich eksploatacja mogłaby się odbywać z dużymi ograniczeniami.

Na załączniku graficznym oznaczono więc obszary prognostyczne, pomimo iż zgodnie z obowiązującymi przepisami, nie podlegają one ochronie prawnej. Docelowo, wyrobiska poeksploatacyjne należy zrekułtywować przyjmując zasadę rekułtywacji leśnej. Rekułtywacja wyrobisk jest niezwykle istotna z uwagi na fakt, iż są one wykorzystywane jako dzikie wysypiska śmieci, które stanowią potencjalne źródła zagrożeń wód podziemnych.

2.5.4.6. Charakterystyka biotyczna elementów środowiska przyrodniczego

W grupie biotycznych elementów środowiska przyrodniczego omówiono ogólnie szatę roślinną i świat zwierząt z uwzględnieniem potrzeb niniejszego Studium. Natomiast szczegółową charakterystykę fauny i flory zawiera Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Jabłonna, wykonana pod kierunkiem prof. dr T. Wilgata w 1991r.

Szata roślinna

Na obszarze gminy szatę roślinną reprezentują: lasy, drzewa przydrożne i śródpolne, różne formy zieleni ozdobnej ogólnodostępnej i przydomowej, roślinność szuwarowa, zaroślowa

i łąkowa, a także użytkowa pól uprawnych i ogrodów.

Lasy na obszarze gminy zajmują 16,7% powierzchni. Zgrupowane są głównie w północno-wschodniej (Las Mętowski i Skrzynicki) i wschodniej (kompleks leśny pomiędzy Piotrkowem Pierwszym a Wolnicą) części gminy. Większy kompleks leśny (Las Markówka) występuje również w centralnej części gminy, na wschód od miejscowości Jabłonna. Ponadto kilka mniejszych kompleksów leśnych spotyka się w zachodnich i południowych rejonach gminy. W gminie zdecydowanie przeważają lasy na siedlisku łąkowym. Są to lasy świeże z przewagą drzewostanów dębowych i znaczną domieszką grabu, sosny zwyczajnej i lipy. Ponadto w niewielkich ilościach występują: topola czarna, brzoza brodawkowata i rzadko świerk. Warstwę krzewów tworzą: leszczyna, trzmielina, kruszyna, kalina, dereń świdwa, rzadziej bez czarny.

Fragmentarycznie występują bory świeże (Las Mętowski) z przewagą sosny zwyczajnej, z domieszką dębu szypułkowego, topoli, osiki i brzozy brodawkowatej. Wśród krzewów dominuje jarzębina i jałowce. Przeważają drzewostany w III i IV grupie wieku.

W dolinie Czerniejówki zachowały się niewielkie fragmenty lasów siedlisk mokrych i wilgotnych ze zdecydowaną dominacją olszy czarnej (okolice Czerniejowa). Warstwę krzewów tworzy głównie wierzba szara, czeremcha i kruszyna.

Ustawa o lasach wyodrębniła kategorię lasów ochronnych, których zadaniem jest zachowanie dotychczasowych stosunków wodnych, glebowych, klimatycznych i estetyczno-krajobrazowych. Lasy ochronne zostały omówione w rozdziale „obszary i obiekty prawnie chronione”. Same lasy jak i ich obrzeża stanowią rejon siedliskowe cennych gatunków roślin i zwierząt. W planowaniu przestrzennym lasy uznaje się za szczególnie chronione przed zmianą sposobu użytkowania z uwagi na ich walory przyrodniczo-krajobrazowe i klimatotwórcze. Lasy, ze względu na siedlisko (poza lasami siedlisk mokrych i wilgotnych) i wiek drzewostanów są przydatne dla różnych form rekreacji.

Inne formy zieleni wysokiej (drzewa przydrożne i ozdobne oraz zadrzewienia śródpolne) poza walorami przyrodniczymi, mają duże znaczenie krajobrazowe.

Zbiorowiska łąkowe i szuwarowe związane są z dnami dolin rzecznych i zbiornikami wodnymi. W gminie zajmują one kilka procent powierzchni z uwagi na stosunkowo wąskie dna dolin rzecznych. W zagospodarowaniu przestrzennym, dna dolin rzecznych są chronione przed zabudową ze względu na występujące tu niekorzystne warunki gruntowo-wodne i klimatyczne.

Na obszarze gminy na szczególną uwagę zasługuje zespół pałacowo-parkowy w Jabłonie Majątek o powierzchni 10 ha. W parku o charakterze krajobrazowym rośnie około 700 drzew 38 gatunków. Zdecydowanie dominuje tu lipa (500 drzew z aleją lipową) oraz akacja (40 sztuk), klon (50 sztuk) i brzoza (około 70 sztuk). Zespół pałacowo-parkowy podlega ochronie konserwatorskiej.

~~W Czerniejowie dobrze zachowała się piękna zabytkowa aleja lipowa o długości około 120 m prowadząca do dawnego dworu szlacheckiego.~~

Świat zwierząt

Generalnie, ze względu na niewielkie zróżnicowanie środowiskowe w gminie (mała lesistość gminy, niewielkie zasoby wodne i niewielki odsetek łąk), świat zwierząt jest stosunkowo ubogi. Najbogatszy pod względem faunistycznym jest las wchodzący do Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego, stanowiący typowe środowisko bytowania zwierzątlesnych.

Z bezkręgowców spotyka się tu pazia królowej, mieniaka tęczowca i modraszka ikara. Stwierdzono również występowanie kilku gatunków trzmieli. Z kręgowców występuje jaszczurka zwinka i żyworodna oraz ropucha szara. W grupie ptaków stwierdzono 4 gatunki dzięciołów, 4 gatunki sikorek, 2 gatunki muchołówek i myszołowa. Podobna fauna występuje w Lesie Mętowskim.

Nieco bogatszym obszarem, pod względem faunistycznym, ze względu na większe zróżnicowanie środowiskowe jest rejon Jabłonna – Czerniejów w dnie doliny Czerniejówki. Występują tu zwierzęta środowisk łąkowych wodnych i leśnych. Poza wymienionymi gatunkami zwierząt spotyka się dodatkowo: rzekotkę i 5 gatunków motyli. Na pozostałym obszarze gminy, na terenach rolnych występują pospolite gatunki polne.

Na terenie Czerniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu stwierdzono obecność 33 gatunków ptaków, oprócz pospolitych gatunków polnych. Z tego 14 gatunków związanych jest ze środowiskiem wodnym i łąkowym oraz 19 gatunków związanych ze środowiskiem polnym i zadrzewieniami.

Zwierzęta chronione i zagrożone wymieniono w rozdziale „Obszary i obiekty prawnie chronione”.

2.5.5. Obszary i obiekty chronione

Na obszarze gminy Jabłonna występują następujące obszary i obiekty prawnie chronione i zasługujące na taką ochronę:

1. Krzczonowski Park Krajobrazowy

Obejmuje południowo-wschodni fragment gminy. W gminie zajmuje powierzchnię 14,4 km² co stanowi 11 % ogólnej powierzchni Parku. Jest to głównie obszar leśny, zawarty pomiędzy miejscowościami Chmiel Drugi – Piotrkówek – Nowiny Żukowskie. Park stanowi jeden z elementów obszarów

chronionych województwa lubelskiego. Na obszarze parku obowiązują rygory zawarte w Rozporządzeniu Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 15 maja 2003 r. Park Krajobrazowy posiada otulinę (strefę ochronną) o szerokości kilku kilometrów, przylegającą do Parku od zachodu. Jej powierzchnia wynosi 33,3 km², co stanowi około 25 % powierzchni gminy. Rolę otuliny jest ochrona walorów przyrodniczych, krajobrazowych i klimatycznych Parku przed zagrożeniami zewnętrznymi. Obszar otuliny powinien pozostawać w dotychczasowym sposobie użytkowania. Na obszarze otuliny należy dbać w szczególności o utrzymanie właściwych stosunków wodnych i walorów krajobrazowych. Na obszarze otuliny nie należy lokalizować składowisk odpadów i wylewisk nieczystości oraz w sposób racjonalny stosować środki ochrony roślin. Wszelkie inwestycje zagrażające środowisku powinny być lokalizowane poza obszarem otuliny. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko – Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1397).

2. Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obejmuje zachodnie rejony gminy. Jego powierzchnia wynosi 83,3 km², co stanowi ponad 63% obszaru gminy. Przedmiotem ochrony są walory krajobrazowe, będące syntezą ukształtowania i pokrycia terenu. Na obszarze OCK obowiązuje Rozporządzenie Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 2 czerwca 1998r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu. Zawiera ono rygory ochronne i zasady zagospodarowania terenów.

3. Rezerwaty przyrody oraz obszary Natura 2000

Na obszarze gminy są ustanowione dwa częściowe leśne rezerwaty przyrody:

- Rezerwat „Chmiel”, położony w uroczysku „Olszanka” należącym do Leśnictwa Chmiel (M. P. z 1983 r. Nr 16, poz. 91), gdzie celem ochrony jest zachowanie zespołu grądu z drzewami pomnikowymi oraz kresowego stanowiska buka, gdzie obok pospolitych gatunków roślin runa występują taksony chronione, zagrożone i rzadkie w regionie. Zajmuje on powierzchnię

25,7 ha. Jest to las grądowy z drzewostanem zbliżonym do naturalnego z dominacją dębu szypułkowego (w wieku około 200 lat), grabu i buka. Cechą charakterystyczną rezerwatu jest drzewostan bukowy, uznany za najdalej wysunięte w kierunku północno-wschodnim stanowisko występowania tego gatunku w Polsce.

- Rezerwat „Olszanka”. Podobnie jak rezerwat „Chmiel” położony jest w uroczysku „Olszanka” w Nadleśnictwie Chmiel (M. P. z 1983 r. Nr 16, poz. 91), gdzie celem ochrony jest zachowanie starodrzewu dębowego z domieszką grabu i sosny oraz wieloma chronionymi gatunkami roślin w runie. Zajmuje on powierzchnię 10,97 ha. W drzewostanie dominuje dąb szypułkowy z domieszką grabu i sosny. Tu również zachowało się kilkanaście buków jako pozostałość rosnącego przed kilkudziesięciu laty lasu bukowego.

Rezerwaty podlegają szczególnej ochronie ze względu na walory przyrodnicze. Dotyczy to zwłaszcza ochrony stosunków wodnych, wycinania drzew, pozyskiwania runa leśnego, stosowania środków ochrony roślin itp. W rezerwatach przyrody obowiązują rygory zawarte w aktach prawnych, ustanawiających rezerwaty oraz rygory zawarte w art. 15 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (~~Dz. U. Nr 92, poz. 880~~). Wyżej wymienione rezerwaty wskazane są **były** do objęcia ochroną jako projektowane elementy Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – tj. specjalny obszar ochrony siedlisk „Chmiel”, oznaczony kodem PLH060001 oraz specjalny obszar ochrony siedlisk „Olszanka”, oznaczony kodem PLHo60012.

Z dniem 05. 02. 2008 r. zostały powołane formy ochrony przyrody: Obszar Natura 2000 „Chmiel” (PLH060001) oraz Obszar Natura 2000 „Olszanka” (PLH060012). Obszar Natura 2000 „Chmiel” (PLH060001) obejmuje swoim zasięgiem 25,7 ha, gdzie celem ochrony jest zachowanie fragmentu starego, naturalnego lasu dębowego o charakterze grodu, posiadającego ponadto przeznaczenie nasienne. Na szczególną uwagę zasługuje obecność w drzewostanie bardzo dużej ilości okazów dębu szypułkowego *Quercus robur*, których wiek szacowany jest na około 200 lat, a część posiada rozmiary kwalifikujące je jako drzewa pomnikowe, stanowiąc jeden z niewielu zachowanych w województwie lubelskim fragmentów lasu z tak dużym udziałem starodrzewu dębowego. W odniesieniu do Obszaru

Natura 2000 „Olszanka” (PLH060012), obejmuje swoim zasięgiem 10,97 ha fragmentu naturalnego lasu dębowego o charakterze grądu – siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, gdzie na szczególną uwagę zasługuje obecność w drzewostanie bardzo dużej ilości okazów dębu szypułkowego *Quercus robur*, których wiek szacowany jest na około 200 lat, a część okazów posiada rozmiary kwalifikujące je jako drzewa pomnikowe.

Na obszarach włączonych do Sieci Natura 2000 należy wykluczyć wszelkie działania mogące w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk a także wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których obszary zostały wyznaczone. W/w obszary mają więc podwójne rygory ochronne rezerwaty przyrody i obszary Natura 2000). Ustalenia dotyczące obszarów Natura 2000 zawiera ustawa o ochronie przyrody (art. 25, 33, 34).

4. Pomniki przyrody

W gminie Jabłonna ustanowiono, ~~jak do tej pory tylko jeden~~ **trzy** pomniki przyrody. Jest nim: **głaz narzutowy**, dąb szypułkowy o obwodzie pnia 5,7 m rosnący w Tuszowie – 500 m na wschód od parku, przy szosie Tuszów – Jabłonna oraz **buk pospolity** o obwodzie pnia 360 cm i wysokości 24 m. W rezerwacie **Chmiel** natomiast do objęcia statusem pomnika przyrody wskazuje się następujące obiekty:

– Jabłonna – Majątek – zespół pałacowo-parkowy:

- buk pospolity, odmiana purpurowa – 1,6 m obwodu,
- jodła jednobarwna – 1,8 m obwodu,
- lipa drobnolistna – 5,8 m obwodu,
- modrzew europejski – 3,0 m obwodu,
- modrzew polski – 3,0 m obwodu,
- topola biała – 3,4 m obwodu,
- świerk pospolity – 2,7 m obwodu,
- brzoza brodawkowata – 2,6 m obwodu,
- klon tatarski – 0,9 m obwodu,
- grójecznik japoński – 1,0 m obwodu,
- szakłak pospolity – 1,2 m obwodu,
- topola czarna – 3,7 m obwodu,

- Jabłonna – Majątek :

- aleja jesionowa – „czarna aleja” – rosnąca od drogi Lublin – Wysokie do zespołu pałacowo-parkowego. Długość alei wynosi około 100 m. Tworzą ją 52 jesiony o obwodach pni do 2,5 m oraz kilka topoli i lip o obwodach od 1,5 do 3 m.

~~– Czerniejów:~~

- ~~• aleja lipowa o długości około 120 m od drogi relacji Lublin – Wysokie do kościoła w Czerniejowie. Rośnie tu około 80 drzew o obwodach pni do 3,5 m.~~

- Wierciszów, na terenie byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej:

- lipa drobnolistna – 3,4 m obwodu,
- kasztanowiec zwyczajny – 3,8 m obwodu,
- ~~• dąb szypułkowy – 5,0 m obwodu.~~

- Las Chmielowski, oddział 36, około 20 m na południe od drogi lokalnej

- buk pospolity – 3,0 m obwodu.

- Skrzynice Pierwsze

- źródła dające początek rzece Skrzyniczance. Jest to źródło podzboczowe. Woda wypływa linijnie, na odcinku kilkudziesięciu metrów z kilkunastu niewielkich niszek. Tworzy płytkie, zarastające rozlewisko o pow. ok. 30 m². Jest to źródło mało zmienne o wydajności w granicach 15-70 l/s.

W odniesieniu do pomników przyrody obowiązują rygory zawarte w art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody(Dz. U. Nr 92, poz. 880).

5.Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Góra Piotrkowska”.

Projektowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy zajmuje obszar 4,4 km². Obejmuje on kredowe wzgórze ostańcowe, nadbudowane węglanowymi skałami trzeciorzędu. Centralną część Zespołu stanowi Góra Piotrkowska wyniesiona około 50 m nad poziom terenu. Osiąga ona wysokość 288 m npm. Stanowi znakomity punkt widokowy. Rygory ochronne dla zespołów przyrodniczo-krajobrazowych zawarte są również w art. 45 ustawy o ochronie przyrody.

6.Strefa ochrony źródłiskowej „Tuszów”

Obejmuje fragment dolinki Potoku spod Tuszowa o powierzchni około 1500 m². Występują tam 4 źródła o niewielkiej wydajności. Łącznie wydajność źródeł

wynosi około 15 l/s. Tworzą mały strumyk, który w wyniku infiltracji traci nawet do 50% łącznej wydajności źródeł.

Do rygorów ochronnych należy zakaz lokalizacji wysypisk śmieci oraz zabudowywania terenu. Strome zbocza należy zalesić i uporządkować nisze źródłiskowe.

7. Lasy ochronne

Lasy ochronne w gminie zajmują powierzchnię 292,35 ha, w tym lasy glebochronne zajmują 20,51 ha (Czerniejów – 3,30 ha, Piotrków Drugi – 11,12 ha, Tuszów – 4,25 ha, Wierciszów – 1,84 ha), lasy glebochronne – 0,42 ha (Wierciszów) i lasy masowego wypoczynku o powierzchni 271,42 ha (Czerniejów, Czerniejów - Kolonia, Jabłonna Druga, Jabłonna Pierwsza, Tuszów). Pozostałe lasy należą do grupy II lasów gospodarczych. [Jednakże, zgodnie z obowiązującym Planem Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Świdnik na lata 2011-2020, na obszarze gminy Jabłonna, tylko Las Mętowski posiada status lasu ochronnego ze względu na bliskie sąsiedztwo miasta. Pozostałe kompleksy lasów państwowych \(za wyjątkiem rezerwatów leśnych\) oraz lasy prywatne stanowią lasy gospodarcze.](#) Rygory ochronne zawarte są w ustawie o lasach.

8. Rośliny rzadkie i chronione

Na obszarze gminy stwierdzono 16 gatunków roślin rzadkich i chronionych siedlisk leśnych. Występują one głównie w Lesie Mętowskim, Leśnictwie Piotrków i lesie koło wsi Piotrkówek. Stanowiska tych roślin gwałtownie zanikają w wyniku różnorodnej działalności antropogenicznej (osuszanie łąk, zanieczyszczenie wód, zręby zupełne).

9. Zwierzęta rzadkie i chronione

Na obszarze gminy stwierdzono 17 gatunków bezkręgowców chronionych i zagrożonych, w tym 8 gatunków trzmieli. Większość z nich występuje w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym i rezerwach przyrody.

- 69 gatunków kręgowców chronionych, występujących głównie w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym i Czerniejowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu,
- 6 gatunków płazów i gadów chronionych, zdecydowanie najwięcej w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym.

10. Zlewnia chroniona wód powierzchniowych rzeki Bystrzycy

Ustanowienie zlewni chronionej wiąże się z koniecznością zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem zasobów wód powierzchniowych i płytkich wód gruntowych. Na terenie zlewni chronionej, w obrębie której znajduje się gmina Jabłonna, należy dążyć do:

- prowadzenia ściśle reglamentowanej, kontrolowanej eksploatacji wód podziemnych i powierzchniowych (Czerniejówka, Skrzyniczanka, Potok spod Tuszowa),
- zabezpieczenia wód podziemnych przed zanieczyszczeniem oraz ochronę rejonów występowania źródeł,
- uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, przyspieszenia budowy kanalizacji sanitarnej,
- eliminacji źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych, a zwłaszcza dzikich składowisk odpadów w lasach i wyrobiskach poeksploatacyjnych,
- utrzymania koryt rzecznych Czerniejówki i Skrzyniczanki w stanie naturalnym z wykluczeniem ich regulacji (prostowanie koryt rzecznych),
- utrzymywania i poprawy stosunków wodnych, a zwłaszcza zapobiegania obniżaniu poziomu wód gruntowych na terenach podmokłych, poprzez ograniczanie do niezbędnego minimum prac melioracyjnych,
- eliminacji zabudowy z den dolin rzecznych,
- rozwoju małej retencji,
- utrzymania zarośli i zadrzewień łągowych w strefach brzegowych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, stanowiących strefy osłony biologicznej tych rzek,
- racjonalnego stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin.

Zlewnia chroniona Bystrzycy jest formą ochrony planistycznej, ujętą w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

11. Strefa ochrony pośredniej ujęcia wody „Wilczopole”

Strefa ustanowiona została decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie Nr OS.II.6210/250/95 z dnia 29.06.1995r. W cytowanej decyzji zawarte są rygory ochronne, obowiązujące na obszarze strefy ochronnej ujęcia wody w Wilczopolu.

Strefa obejmuje północne rejony gminy i jest południkowo rozciągnięta wzdłuż rzeki Czerniejówki.

12. Obszar ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 406

Gmina Jabłonna w całości leży w obszarze ochronnym GZWP, który obejmuje swym zasięgiem znaczne rejony centralnej części województwa lubelskiego. Jest to forma ochrony planistycznej, ustanowiona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (2002). Strefa została ustanowiona dla ochrony kredowych wód podziemnych, narażonych na zanieczyszczenia powierzchniowe ze względu na brak warstw izolujących podstawowy poziom wodonośny z czystymi wodami do wykorzystania w przyszłości. Głównym rygiem ochronnym na obszarze strefy jest zakaz lokalizacji obiektów, które mogą mieć ujemny wpływ na wody podziemne, nakaz likwidacji lokalnych punktowych ognisk zanieczyszczeń wód oraz racjonalna gospodarka zasobami wodnymi.

Zgodnie z wytycznymi wynikającymi z obowiązującego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, zasady zagospodarowania na terenie obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 406 (Lublin) powinny być zgodne z zakazami, nakazami i zaleceniami przy użytkowaniu terenów (położonych w Lubelskim Obszarze Szczególnej Ochrony) zawartymi w „Dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych Niecka Lubelska (GZWP nr 406)”, opracowanej przez Państwowy Instytut Geologiczny (2008 r.). W odniesieniu do obszarów położonych w granicach stref ochrony ujęć wód podziemnych obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody, w tym zakazy uniemożliwiające zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, zgodnie z rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej i decyzjami organów właściwych do ustanawiania strefy ochronnej.

Wszelkie rygory ochronne (nakazy i zakazy) obowiązujące na obszarze zlewni chronionej Bystrzycy i w strefie ochrony pośredniej ujęcia wody w Wilczopolu są sumą działań planistycznych, organizacyjnych i formalno-prawnych, sprzyjających ochronie wód podziemnych na wyznaczonym obszarze GZWP Nr 406.

13. Ekologiczny System Obszarów Chronionych

Na obszarze gminy wprowadza się Ekologiczny System Obszarów Chronionych (ESOCH), który współtworzą elementy przyrodnicze (dna dolin Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, suche doliny i lasy ze strefami ochrony warunków siedliskowych w odległości 50 m od skraju lasu) wykazujące ciągłość przestrzenną. Jest on podstawą ekologicznej wymiany międzystrefowej. System jest elementem integracji ekologicznej całej gminy i wiąże ją z ekologicznie aktywnymi ekosystemami gmin sąsiednich. Z ESOCH wyklucza się lokalizację wszelkich form zabudowy kubaturowej za wyjątkiem inwestycji związanych z gospodarką wodną, leśną i rybacką oraz lokalizacji składowisk odpadów i wylewisk nieczystości. W Systemie dopuszcza się możliwość realizacji infrastruktury technicznej oraz urządzeń obsługi ruchu turystycznego (szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, ścieżki dydaktyczne, zadaszania turystyczne i inne). W Systemie adaptuje się istniejącą zabudowę z prawem do jej modernizacji i wymiany substancji zamortyzowanej.

14. Zielony pierścień (GREEN BELT)

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (Uch. Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dn. 30.10.2015 r.) istotnym elementem w kształtowaniu Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego jest zielony pierścień (Green Belt) obejmujący tereny otwarte i ekologicznie aktywne. Wyznaczenie obszaru Green Beltu ma na celu: (1) ochronę terenów otwartych niezabudowanych przed żywiołowym rozlewaniem się zabudowy na obszarach podmiejskich (semiurbanizacji); (2) ochronę i zwiększanie terenów rekreacyjnych wypoczynku codziennego i świątecznego dla ludności miejskiej; (3) stabilizację i rozwój gospodarki rolnej, w tym zachowanie strefy żywicielskiej miasta. W myśl zawartego w ww. dokumencie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego, kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego przewiduje na znaczącej części gminy Jabłonna rozwój strefy rolniczej zielonego pierścienia, zaś względem ośrodka gminnego – wiodącą funkcję z zakresu obsługi rolnictwa. Tak więc, centralne, wschodnie i północno-zachodnie rejony gminy obejmuje tzw. zielony pierścień wokół Lublina, ustanowiony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego. jest to

planistyczna forma ochrony miejsca w celu zapewnienia trwałości i należyte połączenie przez ESOCH. Zalecenia dotyczące zagospodarowania obszaru zawiera cytowany wyżej Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego.

Reasumując należy podkreślić, iż cała gmina objęta jest różnymi formami ochrony prawnej i planistycznej, mającymi na celu ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Rozwój przestrzenny gminy jest więc zdeterminowany szeregiem rygorów ochronnych, które warunkują procesy inwestycyjne.

2.5.6. Ocena stanu sanitarnego środowiska

O stanie środowiska, w aspekcie sanitarnym, decyduje wyposażenie obszaru w infrastrukturę techniczną, zanieczyszczenia transgraniczne i oczywiście skala emitowanych zanieczyszczeń ze źródeł położonych na obszarze gminy.

Głównym problemem w gminie jest jednak brak kanalizacji sanitarnej. Ścieki komunalne i gospodarskie gromadzone są w szambach, często nieuszczelnionych lub odprowadzane bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych. Skutkuje to ponadnormatywnym zanieczyszczeniem rzek. Czerniejówka jeszcze w Jabłonie prowadzi wody w II klasie czystości (ogólna ocena), a w Lublinie jest już poza klasyfikacją. Przy braku kanalizacji sanitarnej, szczególnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych jest zwarta zabudowa rozmieszczona wzdłuż Czerniejówki (Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga i Jabłonna majątek a zwłaszcza Czerniejów) i w mniejszym stopniu Skrzyniczanki (Skrzynice) jak również Potoku spod Tuszowa (Tuszów). Z powodu braku pomiarów nie można określić stanu czystości tych rzek. Kolejnym źródłem degradacji wód są spływy powierzchniowe z pól substancji biogennej. Sprzyja temu bogate urzeźbienie terenu w strefach dolin rzecznych. Przy małej wodności rzek, każda ilość zanieczyszczeń odprowadzana do wód, powoduje ich degradację.

Przy istniejącym związku hydraulicznym wód powierzchniowych z wodami podziemnymi (głównie kredowymi), zanieczyszczone rzeki są potencjalnym źródłem degradacji wód podziemnych. Ponadto potencjalnym zagrożeniem dla wód podziemnych są dzikie wysypiska lokalizowane najczęściej w wyrobiskach poeksploatacyjnych i lasach oraz wycieki substancji ropopochodnych ze stacji benzynowych. Jak do tej pory badania jakości wód podziemnych nie wykazały

ponadnormatywnych zanieczyszczeń (ujęcie wody w Wilczopolu). Mając jednak na uwadze długoletni proces infiltracji zanieczyszczeń, należy z dużą starannością likwidować wszystkie źródła zagrożeń i pilnie rozpocząć realizację kanalizacji sanitarnej.

Stan higieny atmosfery na obszarze gminy nie budzi zastrzeżeń poza strefą oddziaływania drogi wojewódzkiej relacji Lublin – Biłgoraj. Brak pomiarów jakości powietrza wzdłuż pasa drogowego nie pozwala na jednorazowe określenie skali zagrożeń. Należy jednak mieć świadomość, iż narastający ruch komunikacyjny przy szczelnie obudowanej drodze powodować będzie pogorszenie stanu higieny atmosfery. Cały obszar gminy, pod względem higieny atmosfery, zaliczony został do strefy A zarówno pod względem ochrony zdrowia jak i ochrony roślin. Oznacza to, iż nie występują tu przekroczenia dopuszczalnych stężeń. Warto podkreślić, iż proces gazyfikacji gminy w znacznym stopniu obniżył tzw. małą emisję. Na stan czystości powietrza w gminie wpływ mają zanieczyszczenia transgraniczne emitowane z emitorów wysokich w Lublinie i Świdniku. Nigdy on nie został jednak zdefiniowany.

Stan obciążenia środowiska hałasem komunikacyjnym na obszarze gminy nie budzi zastrzeżeń. Hałas komunikacyjny może stwarzać określone uciążliwości jedynie w pasie drogowym drogi relacji Lublin – Biłgoraj w miejscowościach ciasno zabudowanych zabudową zagrodową (Piotrków, Jabłonna, Czerniejów). Hałas komunikacyjny, niestety, wykazywać będzie tendencję wzrostową w miarę rozwoju motoryzacji i przyrostu ruchu ciężkiego tranzytowego. Na obszarze gminy nie istnieje problem hałasu przemysłowego.

Stan sanitarny gleb, rozumiany jako skażenia metalami ciężkimi poza strefą wzdłuż drogi Lublin – Biłgoraj, gdzie mogą być podwyższone wskaźniki zawartości metali ciężkich, nie budzi wątpliwości. Natomiast warto pamiętać, iż znaczna część gminy zagrożona jest erozją gleb i na znacznych obszarach gleby są zakwaszone i wymagają wapnowania (67 % powierzchni gminy).

Oceniając stan sanitarny środowiska nie można pominąć zagrożeń, wynikających w promieniowania elektromagnetycznego linii wysokiego napięcia (110 kV), pomimo iż zagrożeniami objęte są dwa małe skrawki wschodnie gminy. Na obszarze gminy występują również zagrożenia od gazociągu wysokoprężnego.

Zastrzeżenia budzi stan sanitarny lasów w aspekcie zaśmiecenia. Dzikie wysypiska śmieci znajdują się na obrzeżach lasów i przy drogach leśnych. Dzikie wysypiska

śmieci spotyka się również w dolinach Czerniejówki i Skrzyniczanki. Zaśmiecone i zaniedbane są również nisze źródłiskowe źródeł.

Oceniając stan sanitarny gminy można z całą odpowiedzialnością przyjąć, iż jest on zadawalający, a w stosunku do innych gmin położonych zwłaszcza w strefie podmiejskiej Lublina jest bardzo dobry. Najpilniejszym zadaniem dla poprawy stanu sanitarnego jest realizacja kanalizacji sanitarnej.

2.5.7. Ocena odporności środowiska na degradację

Pod pojęciem odporności na degradację, najogólniej ujmując, należy rozumieć podatność środowiska na degradujące czynniki zewnętrzne. Jest więc ona wypadkową naturalnej odporności i skali antropopresji. Naturalną odporność środowiska na degradację określa wrażliwość jego poszczególnych komponentów, głównie jednak: hydrosfery, pedosfery i biosfery. Z jednej strony stanowią one walory przyrodnicze obszaru, z drugiej zaś determinują sposób zagospodarowania i użytkowania terenów. Należy podkreślić, iż tereny o wysokich walorach przyrodniczych charakteryzują się jednocześnie dużą odpornością na degradujące czynniki zewnętrzne.

Odporność gleb na degradację rozpatrywana jest w dwóch kategoriach: odporności geochemicznej – wynikającej z fizycznych i chemicznych właściwości gleb wykształconych w dotychczasowych procesach glebotwórczych i odporności biogeochemicznej rozumianej jako odporność środowiska glebowo-roślinnego.

Nie wnikając w złożoność procesów powodujących degradację gleb, ową odporność należy rozumieć jako zdolność do zapewnienia roślinom ciągłości wegetacji w warunkach różnych presji. Na terenie gminy Jabłonna przeważają gleby wysokich klas bonitacyjnych, które współtworzą wysokiej jakości kompleksy przydatności rolniczej. Wynika stąd, iż w skali 10 stopniowej, odporność gleb osiąga wartość 7,8 punktów. Charakteryzują się one dużą odpornością na zmianę stosunków wodnych i zanieczyszczenia typu przemysłowego. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż gmina leży w strefie podmiejskiej Lublina, najbardziej istotna jest odporność pokrywy glebowej na presję urbanizacyjną i wszelkiego rodzaju inżynierskie prace ziemne. Prace te prowadzone w nieodpowiedni sposób mogą przyczynić się do wzrostu dynamiki procesów rzeźbotwórczych i erozji. Biorąc za punkt odniesienia potrzeby rozwojowe gminy należy podkreślić, iż niezależnie od wrażliwości gleb na degradację, wypadać one będą z produkcji rolnej w zależności od tempa procesów inwestycyjnych i zgody

resortu na wyłączenia gleb z produkcji rolniczej. Świadomość dobrych gleb i dużej ich odporności na czynniki degradujące powinna skutkować dużą powściągliwością w gospodarowaniu zasobami glebowymi. Z rolniczego punktu widzenia istotny wpływ na skalę odporności gleb ma kultura rolna. Przy wysokiej kulturze rolnej nawet gleby słabsze charakteryzują się lepszym plonowaniem (poprawą żyzności), a tym samym wyższą odpornością na pozarolnicze czynniki degradujące. Natomiast przy zaniedbaniach pielęgnacyjnych (uprawowych) nawet gleby o wysokiej odporności mogą tracić swoje naturalne właściwości. W gminie Jabłonna właściwa kultura rolna ma również istotne znaczenie z uwagi na występujące zagrożenia gleb erozją. Warto podkreślić, iż gleby są komponentem środowiska przyrodniczego, podlegającym bardzo wolno, procesom degradującym, ale jednocześnie jeszcze wolniej reagują na działania zmierzające do przywracania utraconych walorów. Mniej odporne na degradację, z glebami niższych klas bonitacyjnych, są rejonny północne gminy.

Z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego, jak już wcześniej wspomniano, najistotniejsze znaczenie ma jednak presja urbanizacyjna, ponieważ powoduje trwały ubytek powierzchni biologicznie czynnej, kosztem rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Odporność szaty roślinnej na degradację rozważa się w dwóch aspektach: odporność na czynniki degradujące typu antropogenicznego (głównie przemysłu, rekreacji, chemizacji, zmiany stosunków wodnych) i odporność na degradujące działania szkodników, chorób i innych czynników pochodzenia naturalnego wynikających z osłabienia biosfery. Ujemne oddziaływanie czynników degradujących (przemysłowych, rekreacyjnych i komunikacyjnych) koncentruje się głównie na drzewostanach i runie. Najmniej odporne na degradację są drzewostany iglaste, głównie sosna. Odporność siedlisk leśnych na degradację określono na podstawie żyzności siedlisk, której pochodną jest odporność na degradację typu rekreacyjnego. Do siedlisk najbardziej odpornych zalicza się: las jesionowy, las świeży i las wilgotny. Las mieszany i las mieszany wilgotny charakteryzują się średnią odpornością, a bór mieszany małą odpornością. Najmniejszą odporność ma bór suchy i bór świeży. Na obszarze gminy Jabłonna dominującym siedliskiem jest las świeży i las mieszany świeży. Zgodnie z wytycznymi rekreacyjnego zagospodarowania lasów (wydanymi przez Naczelny Zarząd Lasów Państwowych w 1986 r.) są to siedliska o najwyższej przydatności dla rekreacji. Wartość tę obniża klasa wiekowa drzewostanów. Pojemność

rekreacyjna lasu określa natężenie ruchu rekreacyjnego w terenie odpowiednio zagospodarowanym, który nie powoduje negatywnych zmian w środowisku przyrodniczym i nie ogranicza walorów wypoczynku. W lesie niezagospodarowanym rekreacyjnie, pojemność rekreacyjna odpowiada naturalnej chłonności i wynosi maksymalnie 4 osobo/godziny na 1 ha na 1 dobę. Aby lasy nie podlegały degradacji w wyniku intensywnego ruchu rekreacyjnego należy je odpowiednio zagospodarować. Wówczas możliwa będzie penetracja turystyczna bez szkody dla środowiska leśnego na poziomie 32 osób na 1 ha i na 1 dobę, dla drzewostanów w VI klasie wieku. Minimalny wskaźnik wynosi 16 osób na 1 ha i na 1 dobę dla drzewostanów w III klasie wieku (60 lat). Takie drzewostany przeważają na obszarze gminy Jabłonna. Przekroczenie ustanowionych wskaźników chłonności powodować będzie sukcesywną degradację lasów. Odporność lasów na presję rekreacyjną jest istotnym wskaźnikiem dla ich zagospodarowania rekreacyjnego. Jest to niezwykle ważny problem w sytuacji gdy lesistość gminy nie przekracza 10% i daleko odbiega od średniej lesistości województwa. Inne czynniki degradujące, naturalne i antropogeniczne leżą poza sferą działań planistycznych i powinny być regulowane przez właściwą gospodarkę leśną i działania administracyjno-prawne.

Odporność hydrosfery na degradację jest jednym z podstawowych wskaźników określających możliwość wykorzystania i zagospodarowania środowiska wodnego i środowiska w ogóle. Woda, jako labilny komponent środowiska przyrodniczego jest podatna na zanieczyszczenia i charakteryzuje się dużą dynamiką ich rozprzestrzeniania. Duża wrażliwość wód na degradację idzie w parze ze stosunkowo wysokimi możliwościami regeneracji po wyeliminowaniu źródła degradacji, ponieważ wody mają naturalne właściwości do samooczyszczania się.

O odporności środowiska wodnego na degradację w głównej mierze decydują:

- wielkość przepływu i stan uregulowania koryta rzecznego,
- pojemność zbiorników wodnych,
- prędkość wymiany wody w zbiornikach,
- stan obudowy biologicznej koryt rzecznych i zbiorników wodnych,
- głębokość zalegania wód podziemnych,
- związek hydrauliczny wód powierzchniowych z wodami podziemnymi,
- stopień przepuszczalności podłoża,

- ładunki zanieczyszczeń odprowadzane do wód i gruntu.

Przy małej wodności rzek i stosunkowo małym spadku, wody płynące mają bardzo małą zdolność do samooczyszczania się. Jest to jednoznaczne z małą ich odpornością na czynniki degradujące. Fakt, iż wody Czerniejówki są zanieczyszczone ponadnormatywnie, świadczy o tym, że odprowadzane ładunki zanieczyszczeń do tych wód przekraczają naturalne zdolności rzek do samoregeneracji. Przy tak małym przepływie jaki ma Czerniejówka (0,7 m³/s), praktycznie nie jest ona w stanie przyjąć nawet niewielkich ładunków zanieczyszczeń z układu osadniczego. Należy pamiętać, iż poza ściekami bytowymi i gospodarskimi wody rzek przyjmują duży ładunek zanieczyszczeń w postaci spływów nawozowych z pól i splukiwanych środków ochrony roślin.

Istniejący związek hydrauliczny wód powierzchniowych w wodami podziemnymi świadczy o dużej wrażliwości wód kredowych na czynniki degradujące, ponieważ zanieczyszczenia powierzchniowe mogą łatwo przenikać do zasobów wód podziemnych. Dobra jakość wód podziemnych, czerpanych dla potrzeb komunalnych, z jednej strony może świadczyć o braku istotnych zagrożeń z drugiej zaś nie może osłabiać rygorów ochrony sanitarnej tych wód. Należy podkreślić, iż wody podziemne mają minimalne zdolności do samooczyszczania się. Wprowadzone do nich zanieczyszczenia mogą długo krążyć w szczelinowo-warstwowym systemie wód podziemnych.

Wrażliwość środowiska wodnego na zanieczyszczenia, a także zły stan sanitarny wód powierzchniowych w sposób jednoznaczny określają priorytety w zagospodarowaniu przestrzennym gminy — porządkowanie gospodarki wodnej, głównie realizacja kanalizacji sanitarnej. Przy małej wodności rzek realizowane w przyszłości oczyszczalnie ścieków muszą charakteryzować się wysokimi parametrami redukcji zanieczyszczeń.

2.5.8. Ocena fizjograficznych warunków rozwoju gminy

Do podstawowych kryteriów oceny fizjograficznych warunków rozwoju gminy Jabłonna należą: rzeźba terenu (jej charakter i cechy morfometryczne), warunki gruntowo-wodne (geologiczno-inżynierskie) i warunki klimatu lokalnego. Z fizjograficznego punktu widzenia mniejsze znaczenie mają kryteria glebowe, ponieważ rozwój przestrzenny jest procesem naturalnym i obiektywnie postępującym

niezależnie od walorów przyrodniczych. W warunkach gminy położonej w strefie podmiejskiej, a takie spełnia gmina Jabłonna, decydujące znaczenie ma układ funkcjonalno-przestrzenny oraz krystalizująca ten układ zaprojektowana i istniejąca infrastruktura techniczna. W warunkach ogromnej presji urbanizacyjnej, najważniejszym problemem jest podporządkowanie dalszego rozwoju przestrzennego gminy – w pierwszej kolejności potrzebom mieszkańców i rozwojowi funkcji pozwalających i wspomagających postępującą restrukturyzację rolnictwa.

Morfologia i cechy morfometryczne terenu na obszarze gminy, generalnie są korzystne dla rozwoju wszelkich form zagospodarowania, zarówno rolniczego jak i poza rolniczego. Stosunkowo małe deniwelacje za wyjątkiem, stref zboczowych Czerniejówki, poza rygorami krajobrazowymi, nie stwarzają żadnych ograniczeń dla posadawiania obiektów kubaturowych. Duże spadki terenu występują głównie w rejonie: Piotrkowa Pierwszego, Piotrkowa Drugiego, Piotrkowa - Kolonia, Jabłonna Pierwszej, Czerniejowa - Kolonia i Chmiela - Kolonia. Znaczne rejony gminy po wschodniej i zachodniej stronie Czerniejówki posiadają ekspozycję wschodnią i zachodnią. Są one korzystne dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego z uwagi na dobre warunki solarne. Natomiast optymalne warunki solarne występują na stokach południowych, które towarzyszą suchym dolinom uchodzącym do doliny Czerniejówki. Panują tam również korzystne warunki dla uprawy roślin ciepłolubnych.

Podobnie, jak rzeźba terenu, korzystne są również uwarunkowania geologiczno-inżynierskie dla posadawiania różnych form zabudowy kubaturowej. Występujące w podłożu skały węglanowe, jak i późniejsze osady czwartorzędowe stanowią dobre, nośne podłoże budowlane. Na obszarach wierzchowinowych i powyżej terasy zalewowej panują również korzystne warunki wodne ze względu na głęboko zalegający poziom wód gruntowych. Natomiast mało korzystne i niekorzystne, warunki gruntowo-wodne występują w dnach dolin Czerniejówki i Skrzyniczanki. Występujące w podłożu grunty organiczne, torfy i namuły z płytko zalegającym poziomem wód gruntowych nie sprzyjają rozwojowi zabudowy kubaturowej. Ponadto dna dolin rzecznych charakteryzują się niekorzystnymi warunkami klimatu lokalnego (podwyższona wilgotność powietrza, zastoisko mas chłodnego powietrza, inwersje termiczne, mgły i opary). Z powyższych względów dna dolin rzecznych powinny być wyłączone z zabudowy mieszkaniowej. Niezależnie od tego również względy ekologiczne (dna

dolin rzecznych są korytarzami ciągłości systemów przyrodniczych) wykluczają zabudowę kubaturową z den dolin Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa. Niekorzystne warunki klimatyczne i w mniejszym stopniu gruntowe (deluwia) występują w dnach suchych dolin. One również powinny być wykluczone z zabudowy kubaturowej. Ze szczególnym naciskiem należy podkreślić fakt, iż dna suchych dolin są miejscami skoncentrowanego spływu wód opadowych i również z tego powodu powinny być wolne od zabudowy. Nagromadzenie suchych dolin występuje głównie po obu stronach doliny rzeki Czerniejówki.

Dla oceny klimatu lokalnego istotne znaczenie ma przewietrzanie. Wiąże się ono z głównymi kierunkami nawiewu oraz rozmieszczeniem źródeł emisji w stosunku do przeważających kierunków wiatru. Gmina Jabłonna, pomimo iż leży w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina, z uwagi na przeważające kierunki wiatru (południowo-zachodnie i zachodnie) znajduje się poza główną strefą emisji zanieczyszczeń emitowanych przez źródła wysokie w Lublinie. Również przy bardzo małej częstotliwości wiatrów z kierunku północno-wschodniego, emisje z komina ciepłowni w Świdniku nie mają istotnego wpływu na stan higieny atmosfery na obszarze gminy.

Warto podkreślić, iż terenami o bardzo korzystnych warunkach bioklimatycznych są strefy przyleśne, a zwłaszcza położone po stronie zawietrznej (oddziaływanie eterycznych olejków bakteriobójczych emitowanych głównie przez drzewa iglaste).

Reasumując można stwierdzić, iż w gminie Jabłonna występują korzystne warunki fizjograficzne (poza dnami dolin rzecznych, suchymi dolinami i skarpami) dla dalszego jej rozwoju przestrzennego. Rozwój jej powinien być podporządkowany jednak innym rygorom formalno-prawnym i krajobrazowym, obowiązującym na obszarze gminy.

2.5.9. Ocena dotychczasowego rozwoju gminy na tle uwarunkowań przyrodniczych i zasobów środowiska przyrodniczego

Dotychczasowy rozwój przestrzenny gminy Jabłonna, rozpatrywany w kontekście uwarunkowań przyrodniczych zasobów środowiska przyrodniczego, generalnie należy ocenić jako zgodny z wymogami ochrony i kształtowania środowiska. Dotyczy to zarówno kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej z wykorzystaniem predyspozycji przyrodniczych terenów jak i ochrony najcenniejszych walorów środowiska przyrodniczego. Analizując lokalizacje podstawowych funkcji (mieszkalnictwa, miejsca pracy, usługi) należy podkreślić, iż ich rozmieszczenie nie

stwarza wzajemnych kolizji funkcjonalno-przestrzennych. Na obszarze gminy nie powstały inwestycje zagrażające środowisku przyrodniczemu.

Z przyrodniczego, a także funkcjonalnego punktu widzenia, ważna jest zwartość układu osadniczego. Ułatwia ona, przede wszystkim, wyposażenie wsi w infrastrukturę techniczną i wpływa korzystnie na ekonomikę jej funkcjonowania. Wychodząc z założenia, iż presja urbanizacyjna w strefie podmiejskiej Lublina jest zjawiskiem obiektywnie postępującym, należy stwierdzić iż nie stanowi ona drastycznych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego. Przy bardzo małej lesistości i dobrych glebach, rozwój układu osadniczego powoduje trwały ubytek powierzchni biologicznie czynnej, przez co uszczuplana jest rolnicza przestrzeń produkcyjna. Jest to najważniejszy skutek rozwoju, głównie mieszkalnictwa, trwale wykluczający z produkcji rolnej gleby wysokich klas bonitacyjnych. W gminie, dzięki rozstrzygnięciom planistycznym, uchroniono lasy i strefę ochrony warunków siedliskowych, jak również dna dolin rzecznych Czerniejówki i Skrzyniczanki przed zabudową. Ochronę lasów przed zmianą sposobu ich użytkowania należy uznać za najważniejszy sukces przyrodniczy.

Ponadto, ustanowienie obszarów chronionych wyhamowało ewentualny proces rozpraszania zabudowy. Największą presją urbanizacyjną dotknięte zostały następujące miejscowości: Czerniejów, Jabłonna Majątek, Piotrków Pierwszy i Piotrków. Poza omawianymi przyrodniczymi determinantami rozwoju na obszarze gminy występuje szereg pomników przyrody, które nie stanowią istotnych ograniczeń dla rozwoju przestrzennego.

Analizując dotychczasowy rozwój infrastruktury technicznej, należy podkreślić ogromne zaniedbania w wyposażeniu wsi w kanalizację sanitarną. Zwodociągowanie wsi spowodowało wzrost zużycia wody, co przy braku kanalizacji sanitarnej stwarza potencjalne zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych. Te ostatnie wymagają szczególnej ochrony z uwagi na 2 ujęcia wody w Wilczopolu. Ustanowiona strefa ochrony pośredniej ujęcia wody podlega szczególnym rygorom ochronnym. Dla tych terenów w pierwszej kolejności należy przewidzieć budowę kanalizacji sanitarnej. Narastającym problemem pozostaje hałas komunikacyjny. Głównym rejonem zagrożeń hałasem jest strefa wzdłuż drogi wojewódzkiej relacji Lublin – Biłgoraj.

2.6. Użytkowanie terenu gminy

Na terenie gminy Jabłonna można wyodrębnić dwa rodzaje systemów osiedlowych:

- tradycyjna zabudowa wiejska – zagrodowa, lokalizowana wzdłuż dróg (tzw. ulicówka) gdzie zabudowa sytuowana jest na końcu długiej parceli rolnej (działki o kształcie prostokąta). Z takim typem zabudowy mamy do czynienia w miejscowościach Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Tuszów, Czerniejów;

- typowe podmiejskie osiedla domów jednorodzinnych charakterystyczne dla obszarów aglomeracji miast w Polsce, powstają one na terenach rolnych, takim przykładem są osiedla rozwijające się w Czerniejowie – Kolonii czy w Tuszowie.

W użytkowaniu terenu gminy Jabłonna przeważają tereny gruntów ornych. Stanowią one około 75% powierzchni całej gminy. Najwięcej gruntów ornych w powierzchni poszczególnych obrębów występuje w miejscowości Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Chmiel Pierwszy, natomiast najmniej w obrębach Jabłonna - Majątek, Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga. Tereny leśne w gminie Jabłonna obejmują powierzchnię ponad 2200 ha, co stanowi około 16,8% powierzchni całej gminy. Największe kompleksy leśne położone są w południowo – wschodniej części gminy w obrębie Skrzynice Drugie (Las Skrzynicki i Mętowski) i w południowo – wschodniej części gminy w obrębie Chmiel Drugi, Piotrków Pierwszy (Las Piotrkowski), mniejsze tereny leśne występują w centralnej części gminy – Skrzynice – Kolonia, Jabłonna Pierwsza (Markówka), oraz w zachodniej – Tuszów.

Szczegółowa struktura użytkowania gminy Jabłonna została przedstawiona w tabeli

Kategoria użytkowania terenu	Powierzchnia w ha	Udział w powierzchni całej gminy
Powierzchnia ogółem	13121	100,00%
Powierzchnia lądowa	13112	99,93%
Użytki rolne razem	10626	80,98%
Użytki rolne - grunty orne	9770	74,46%
Użytki rolne - sady	302	2,30%
Użytki rolne - łąki trwałe	77	0,59%
Użytki rolne - pastwiska trwałe	82	0,62%
Użytki rolne - grunty rolne zabudowane	383	2,92%
Użytki rolne - grunty pod stawami	10	0,08%
Użytki rolne - grunty pod rowami	2	0,02%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	2206	16,81%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	2201	16,77%
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	5	0,04%
Grunty pod wodami razem	9	0,07%
Grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0	0,00%
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	9	0,07%
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	0	0,00%
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	265	2,02%

Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	11	0,08%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	2	0,02%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	12	0,09%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	0	0,00%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	12	0,09%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	228	1,74%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	0	0,00%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	0	0,00%
Grunty zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	0	0,00%
Użytki ekologiczne	0	0,00%
Nieuzutki	13	0,10%
Tereny różne	2	0,02%

Tabela . Struktura użytkowania gminy Jabłonna (stan na 31 maja 2016 r.)
(opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu Gminy Jabłonna i Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Świdniku, oraz danych z Banku Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl>).

WNIOSKI I ZALECENIA

- Znaczna powierzchnia gminy wykorzystywana jest rolniczo, powierzchnia użytków rolnych zajmuje ponad 74% gminy. Wpływa to na wiejski charakter gminy. Silna urbanizacją mająca miejsce w zachodnich miejscowościach gminy powoduje kształtowanie się typowych podmiejskich osiedli z zabudową jednorodzinną wolnostojącą i bliźniaczą. Nadal jednak w krajobrazie gminy dominującym typem zabudowy jest i będzie zabudowa zagrodowa.
- Sprzedaż i podział nieruchomości rolnych został w dużym stopniu ograniczony poprzez wejście w życie Ustawa z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw. Ustawa ta w zasadniczy sposób będzie wpływać na dalszy rozwój szczególnie obszarów podmiejskich, na których spadnie ilość nieruchomości rolnych dostępnych na rynku.

2.7. Uwarunkowania kulturowe

2.7.1. Najstarsze ślady osadnictwa

Obszar gminy Jabłonna objęty został badaniami powierzchniowymi Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Badania powierzchniowe były przeprowadzone przez Katedrę Zabytków Archeologicznych UMCS. Zdecydowana większość śladów osadnictwa datowana

jest na okres wczesnego średniowiecza. Należy jednak zaznaczyć, że penetracja terenu jest utrudniona ze względu na gęstą zabudowę wsi ulokowanych nad ciekami wodnymi.

Osadnictwo na obszarze skupione jest przede wszystkim nad rzeką Czerniejówką oraz rzeką Skrzyniczanką, biegnących południkowo i zajmujących zachodnią część obszaru.

Odkryte na terenie gminy ślady osadnictwa mają głównie charakter znalezisk śladowych, których wartość konserwatorska jest raczej mała. Jednym z ciekawszych stanowisk jest zarejestrowane na obszarze 80-82 stanowisko Nr 26 w Czerniejów - Kolonii: są to widoczne na powierzchni ciemne plamy, najprawdopodobniej ślady palenisk oraz stanowisko w miejscowości Chmiel Drugi (przy granicy z Wolnicą oraz leżącym w granicach gminy Piaski Majdanem Kozic Górnych) – wczesnośredniowieczna osada produkcyjna.

Na terenie gminy **nie występują stanowiska wpisane do rejestru zabytków.**

Tabela: Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Jabłonna, woj. lubelskie:

miejsowość	obszar AZP	nr stanowiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	materiał kulturowy, kultura, okres
Jabłonna Majątek	80-81	1	10	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, XII-XIII w.
		2	11	śląd osadniczy, epoka kamienia
		3	12	osada, wcz. średniowiecze, VII-VIII w.
		4	13	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-IX w.
		5	14	śląd osadniczy, wcz. brąz
Jabłonna Pierwsza	81-82	2	1	śląd osadniczy, (?)
		3	2	śląd osadniczy, X w.
		4	3	śląd osadniczy, XI-XII w.
		5	4	śląd osadniczy, (?)
		6	5	śląd osadniczy, VIII-X w.
		7	6	śląd osadniczy, X w.
		8	7	osada, IX-X w.
		9	8	osada, VIII-IX w.
		Jabłonna Druga	81-82	2
Tuszów	81-81	1	1	śląd osadniczy, X w. śląd osadniczy, średniowiecze osada, kultura łużycka
		2	2	kultura łużycka, VII-VIII w.
		3	3	śląd osadniczy, X-XIII w.
		4	4	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze śląd osadniczy, średniowiecze
		5	5	śląd osadniczy, wczesny brąz
		6	6	śląd osadniczy, kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit osada, VIII-X w.

1. INFORMACJE OGÓLNE

		7	7	śląd osadniczy, epoka wczesnorzymska (?) śląd osadniczy, (?)
		8	8	śląd osadniczy, kultura łużycka śląd osadniczy, wczesne średniowiecze
	81-81	9	15	osada (?), wczesne średniowiecze
Wierciszów	81-81	1	19	śląd osadniczy, kultura pucharów lejkowatych
Tuszów	81-81	10	28	śląd osadniczy, X-XII w.
Jabłonna Druga	81-81	1	29	śląd osadniczy, VIII-X w.
		1	30	śląd osadniczy VIII-X w.
Czerniejów	80-82	1	1	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		2	2	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		3	3	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		4	4	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w. śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, X-XII w.
Skrzynice Drugie		1	6	śląd osadniczy, wczesny brąz śląd osadniczy, (?)
		2	7	śląd osadniczy, neolit
		3	8	śląd osadniczy, neolit
		4	9	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, IX-X w.
		5	10	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	11	śląd osadniczy, neolit
		7	12	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.
Czerniejów - Kolonia	80-82	1	13	osada, wczesne średniowiecze, X-XII w.
		2	25	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		3	26	śląd osadniczy, KW-LCM? osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w. śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X w.
		4	27	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	28	śląd osadniczy, wczesny brąz osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w. śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		6	29	śląd osadniczy, kultura łużycka (?) śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, XIII w.
Skrzynice Drugie	80-82	8	14	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		9	15	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
Skrzynice Pierwsze		1	16	śląd osadniczy, kultura łużycka
		2	17	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		3	18	śląd osadniczy, (?)
		4	19	osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	20	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	23	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XII w.
		7	24	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w. osada, wczesne średniowiecze X-XII w.
Skrzynice - Kolonia	80-82	1	21	osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		2	22	śląd osadniczy, neolit
Piotrków Drugi	82-82	1	1	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VII-IX w.
Chmiel Drugi	81-83		6	osada produkcyjna, wczesne średniowiecze Uwaga: stanowisko to zarejestrowane jest jako nr 2 w miejscowości Majdan Kozic Górnych

2.7.2. Historyczne trakty i współczesna sieć drożna.

Osadnictwo w okresie średniowiecza zasadniczo rozwijało się przy traktach. Przez tereny położone na południowy-wschód od granic Lublina, przebiegał w średniowieczu uczęszczany trakt ruski vel lubelski, zastąpiony następnie w okresie nowożytnym skierowanym południkowo „traktem skrzyneckim”, biegnącym po wschodniej stronie Czerniejówki od Lublina via Abramowice, Głusk, Dominów, Skrzynice, Chmiel, Olszanek, Krzczonów, Sobieską Wolę, Żółkiewkę, Tomaszów Lubyczę Królewską do Rawy Ruskiej. W Chmielu, przypadało skrzyżowanie traktów idących na wschód (z pominięciem Lublina) ku południowemu zachodowi, czyli do Krakowa oraz drogi idącej diagonalnie ze Lwowa poprzez Zamość, Krasnystaw (lub Krzczonów), Lublin do Warszawy.¹ Widowym skutkiem takich „pulsujących” styków dróg, było szczególnie liczne występowanie karczem, co potwierdza przykład Chmiela. Zastąpienie w l. 20-tych XIX w. traktu skrzyneckiego strategiczną szosą o przebiegu północno-zachodnim – południowo-wschodnim Lublin–Suchodoły–Piaski–Fajstławice–Łopiennik–Krasnystaw–Zamość, spowodowało odsunięcie Skrzynic i Czerniejowa od głównej drogi i w rezultacie ich stagnację.

Obecnie rangę głównych arterii komunikacyjnych posiada droga o przebiegu pn.-pd., poprowadzona lewym brzegiem Czerniejówki, z Lublina na Bigoraj przez Ćmiłów, Czerniejów, Jabłonnę - Majatek.

2.7.3. Osadnictwo późnośredniowieczne - geneza współczesnej sieci osiedleńczej

Prawie wszystkie wsie (poza Wierciszowem i Wolnicą) usytuowane na terenie gminy odnotowane zostały w dokumentach sięgających XV w. Są to:

Chmiel: wieś będąca własnością królewską; jej nazwa wymieniona w dokumencie w roku 1432; dokument z 1564 r. wspomina o lokacji wsi „przed 22-23 laty”; w 1564 r. Zygmunt I nadał wieś Janowi Czaśławskiemu wójtostwo w Chmielu z 3 łanami; w 1564 r. wieś liczyła 40 kmieci na 22 ½ łana oraz 2 kmieci na 1 łanie na wolniźnie, 7 zagrodników, kilku karczmarzy. na 6 łanach.

Czerniejów: wymieniona w 1419 r.; w 1426 i 1432 r. Władysław Jagiełło nadał Czerniejów klasztorowi św. Brygidy za murami miasta Lublina; w l. 1446-54 wymieniany folwark klasztorny; w l. 1470—80 oprócz folwarku wspomniany dwór; wówczas folwark podzielony na 3 pola, 10 łanów kmiecych, a oprócz tego 2

¹ J. Teodorowicz-Czerepińska, Główne trakty w międzyrzeczu Wisły i Bugu, XII-XVI w., Lublin 1997, mps. Niepublikowany.

karczmy z rolami, 4 stawy na potoku Piotrków i młyn.; w roku 1426 i 1432 Władysław Jagiełło przeniósł Czerniejów na prawo średzkie; w latach 1470-80 pisze się również sołectwie z 2 łanami i stawem, utworzonym przez przeora Stefana i przeoryszę Agnieszkę.

Jabłonna: wieś wymieniona w 1414 r., własność szlachecka, w 1529 r. wymieniony folwark;

Piotrków: wymieniony w 1388 r. w związku z przeniesieniem przez Władysława Jagiełłę na prawo magdeburskie, w 1565 r. była to własność królewska – z 3 łanami wójtowskimi, osadzonymi 2 kmieciami i karczmarzem, poza tym licząca 74 kmieci na 46 łanach, 10 karczmarzy na 9 i ½ łanach, 2 kołodziejów, 10 zagrodników, 10 bartników, 2 na wolniźnie, 1 młyn.

Skrzynice: wieś wymieniona w 1420 r., własność królewska, później również klasztorna, gdyż w 1426 r. (jak wspomina o tym późniejszy dokument) Władysław Jagiełło nadał ją klasztorowi św. Brygidy w Lublinie; wówczas łanów kmiecych było 18, 2 karczmy z ogrodami, 4 zagrodników.

Tuszów: wieś wymieniona w 1409 r., własność szlachecka, szlachta bez kmieci, m.in. w 1531 –3 r. pobór od Jana Tuszowskiego, Jana Kota, Jana Borzęckiego, Jana Ropla, Macieja Ząbka, Andrzeja Broczka, Jana Pickowskiego, Jana Borsy i Marcina.

Zapewne jednak historia tych wsi sięga lat wcześniejszych, niż pierwsze wzmianki o nich.

2.7.4. Architektura rezydencjonalna i zieleń komponowana

Zabudowa rezydencjonalna na obszarze gminy jest reprezentowana przez 4 zespoły, w tym jeden wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego i trzy zdegradowane zespoły: w Skrzynicach - Kolonii (pozostałości parku), Piotrkowie Pierwszym (d. dwór, obora i park oraz dawny folwark w Czerniejowie (o wyjątkowo bogatej historii).

Jabłonna, zespół pałacowo-parkowy wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod nr A/749. Obejmuje pałac, dom ogrodnika i park ze stawami. Zespół pieczołowicie odrestaurowany przez prywatnych właścicieli tworzy unikalną w skali regionu rezydencję mieszkalną.

Zespół powstał w końcu XIX w., nie wykluczone, że na bazie założenia wcześniejszego: w 1531 r. Jabłonna należała do Mikołaja Sobieskiego i Stanisława Ożarowskiego; w 1565 r. do „*Mikołaja Lenczkiego in villa Jabłonna*”; w 1797 r. Mikołaj Mrozowicz sprzedał Jabłonnę.

W latach 1864-1913 dobra Jabłonna należały do Bogdana Mieczysława Baczyńskiego, który rozpoczął budowę pałacu. Ostatnimi, do okresu II wojny światowej, właścicielami zespołu była rodzina Vetterów. Z nich pierwszy, przemysłowiec **Karol Vetter**, był jedną z bardziej znanych postaci, był zasłużonym działaczem społecznym, fundatorem szpitala dziecięcego w Lublinie i jednym z fundatorów szkoły handlowej w Lublinie (przy ul. Bernardyńskiej 14).

Pałac w Jabłonie jest późnoklasycystyczną, piętrową budowlą, od frontu poprzedzoną portykiem. Park ma charakter parku krajobrazowego, ale z zachowanymi relikdami układu kwatrowego. Oprócz pałacu zachowały się tu liczne budynki gospodarcze: rządcówka (wzniesiona w 1929 r.), 2 lamusy, obory, stajnia, czworak, chlewnia oraz funkcjonująca nadal gorzelnia (murowana, z l. 1924-25) i magazyn spirytusu (murowany z l. 1924-25).

Trzy pozostałe zespoły podworskie na terenie gminy zachowane w stanie szczątkowym. Historia **zespołu w Skrzynicach** sięga roku 1819, kiedy to po zasekwestrowaniu brygidkom lubelskim (por. rozdz. Osadnictwo późnośredniowieczne...) dzierżawił od rządu dobra Suchodolski. Dobra te wraz z Czerniejowem tworzyły od 1835 r. majorat, nadany gen. Rudigierowi. XIX wieczny dwór murowany oraz tzw. ośmiorak zostały spalone w czasie I wojny światowej. Obecnie zespół przecięty został drogą: po stronie zachodniej (lokalizacja nie istniejącego dworu) nowsza zagroda wśród starych drzew, po stronie wschodniej z poł. XIX w., zrujnowane budynki gospodarcze. Zachowany starodrzew.

Szanse rewaloryzacji (jako miejsca rekreacji) istnieją dla **zespołu w Piotrkowie Pierwszym**, który podobnie jak zespół w Skrzynicach stanowił po poł. XIX w. własność gen. Rudigiera, gdzie zachowały się pozostałości parku o bogatym drzewostanie pomimo, że drewniany dwór, wzniesiony w roku 1918 (przez nabywcę nieruchomości Kazimierza Romanowskiego) o mieszanej konstrukcji (drewniano-murowanej) i obora, w ostatnich latach zostały przekształcone w sposób zacierający ich walory historyczne i architektoniczne.

Pozostałości parku dworskiego w Piotrkowie Pierwszym.

Wspomniany wyżej **folwark w Czerniejowie** w okresie nowożytnym również należał do lubelskich brygidek, które wydzierżawiały go rodom szlacheckim (w wieku XVII Drohojowski). Po zasekwestrowaniu majątku brygidek stał się własnością rządową i był nadal wydzierżawiany. W 1819 r. folwark miał wszelkie zabudowania i ogrody, dwór z kamienia murowany o 10 pokojach, pod gontem. W 1835 objął majątek w dzierżawę, podobnie jak Skrzynice i Piotrków, gen. Rudigierier. Od 1871 r. folwark był własnością rodziny Wąsowiczów, jednak w związku z zadłużeniem w Towarzystwie Kredytowym Ziemskim majątek wystawiony na publiczną licytację w 1881 r. zakupił Kozaryn Po 1910 r. własność Ligowskich. W okresie międzywojennym grunty zostały rozparcelowane, folwark podzielono drogą. Zachowały się budynki XX w. gospodarcze i czworaki z k. XIX lub pocz. XX w. Zabudowa nie wyznacza d. podwórza gospodarczego. Historyczny układ kompozycyjny założenia czytelny jest na XVIII w. mapie Pertheesa: cztery stawy paciorkowe na nurcie strumienia. Wg opisu z 1819 r. był tu ogród kwaterowy owocowy i ogród „dla rozrywki”.

2.7.5. Architektura municypalna

W ośrodku gminnym Jabłonna zachowane 2 obiekty gminne: budynek Urzędu Gminy, wzniesiony w latach 20-tych XX w. i d. areszt gminny również murowany. Są to jedne z nielicznych przykładów tego typu obiektów w skali regionu.

2.7.6. Architektura sakralna

Na obszarze całej gminy istnieją dwa historyczne **zespoły kościelne**: w **Czerniejowie** (wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod nr A/62) oraz w miejscowości **Chmiel - Kolonia**

Czerniejów: w XVI w. należał do parafii Krężnica Jara, zaś w samej miejscowości Brygidki lubelskie posiadały ziemię i kaplicę (drewnianą). Z początkiem XVII w. Brygidki zwiększyły uposażenie kaplicy i wybudowały obszerniejszą świątynię – w związku z czym w 1612 r. nastąpiła erekcja parafii. W celu umożliwienia działalności charytatywnej siostry ufundowały przy parafii szpital dla ubogich i wystawiły murowaną plebanię. Parafia należała do dekanatu chodelskiego, potem lubelskiego, podmiejskiego, świdnickiego i obecnie lubelskiego południowego.

Murowany kościół pw. św. Wawrzyńca wybudowany został w latach 1608 - 1611 r. dzięki staraniom Agnieszki Jastkowskiej, przeoryszy lubelskiego klasztoru Brygidek i kapelana ks. Andrzeja Bietkiewicza. Konsekracja nastąpiła w 1611 r. W latach 1913-15 świątynię rozbudowano, przedłużając według projektu arch. Władysława Siennickiego nawę w kierunku zachodnim. Budynek jest murowany z kamienia i cegły, jednonawowy, z półkoliście zamkniętym prezbiterium. We wnętrzu zachowane sklepienia ze sztukateriami późnorennesansowymi i należy do grupy kościołów typu lubelskiego. Ponadto we wnętrzu XVII w. obrazy św. Wawrzyńca i Agnieszki (oraz dwa obrazy przedstawiające te same postacie świętych z XVIII w.).

Ogrodzenie kościoła jest murowane, z barokową bramką. Stara murowana plebania jest XIX w., ale posiada wcześniejsze, zapewne XVII w. piwnice. Obok wzniesiona plebania nowsza. Dzwonnica i organistówka nowsze. (data wzniesienia organistówki 1906 r.).

Chmiel - Kolonia: Parafię erygował w 1929 r. bp Marian Fulman. Wcześniej miejscowość należała do par. Krzczonów. Przez cały czas wchodziła w skład dekanatu Piaski. Równocześnie z erekcją założono cmentarz grzebalny. Kościół pw. MB Częstochowskiej, murowany, wybudowany został w 1929 r. Budynek jest jednonawowy z półkoliście zamkniętym prezbiterium. Dach dwuspadowy z wieżyczką na sygnaturkę. Obok świątyni dzwonnica z 2 dzwonami, współczesna kościołowi.

Kościół parafialny w Chmielu - Kolonii.

Do 1955 r. teren parafii zamieszkiwało ok. 60 **mariawitów**, którzy od 1929 r. posiadali tu swoją świątynię. W latach 60-tych została ona rozebrana i przeniesiona do Giełczwi, gdzie obecnie służy katolikom. Stąd zachowany maleńki cmentarz mariawicki o czym por. poniżej.

2.7.7. Zabytki techniki

Na terenie gminy zachowane nieliczne zabytki techniki: W poszczególnych miejscowościach są to:

- Chmiel: kuźnia drewniana z 1936 r. (budynek oznaczony nr 66);
- Chmiel Kolonia: kuźnia z 1938 r. (budynek oznaczony nr 72);
- Czerniejów: zachowany młyn górny, drewniany, z 1904 r., opuszczony, z pozostałością śluzy drewnianej; młyn dolny nie zachowany (fundamenty i pozostałości drewnianej śluzy);
- Jabłonna - Majątek: gorzelnia i magazyn spirytusu (por.rozdz. Arch. rezydencjonalna...); grobla stanowiąca ślad młyna, wymienianego przez cały okres staropolski; drewniany wiatrak koźlak;

Jabłonna - Majątek, drewniany wiatrak koźlak.

- Piotrków Drugi: zachowany młyn z pocz. XX w.
- Skrzynice: zachowana kuźnia murowana z lat 20-tych XX w. (obecnie magazyn).

2.7.8. Ruralistyka

Dominujące w gminie są układy jednodrożnicowe, tzw. „rzędówki”, przede wszystkim zwarte. Zabudowa rozproszona, pojedyncze siedliska lub małe zespoły kilku domostw, nie jest związana z osadnictwem historycznym. Pozostałości tradycyjnej zabudowy występują przede wszystkim w miejscowościach: Skrzynice Pierwsze, Skrzynice Drugie oraz Czerniejów i Czerniejów - Kolonia, gdzie ułożona wzdłuż doliny Czerniejówki zabudowa układa się w wyjątkowo malownicze, zwarte zespoły, w których oprócz budynków mieszkalnych odnotować należy wartościową i nierzadko dobrze zachowaną zabudowę gospodarczą.

Ciągle jeszcze czytelne są pierwotne, **łanowe rozmierzenia pól** w najstarszych wsiach: Czerniejów, Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi oraz Chmiel Pierwszy i Chmiel Drugi, tworzące charakterystyczny pejzaż pól pasmowych.

Chata, wieś Jabłonna.

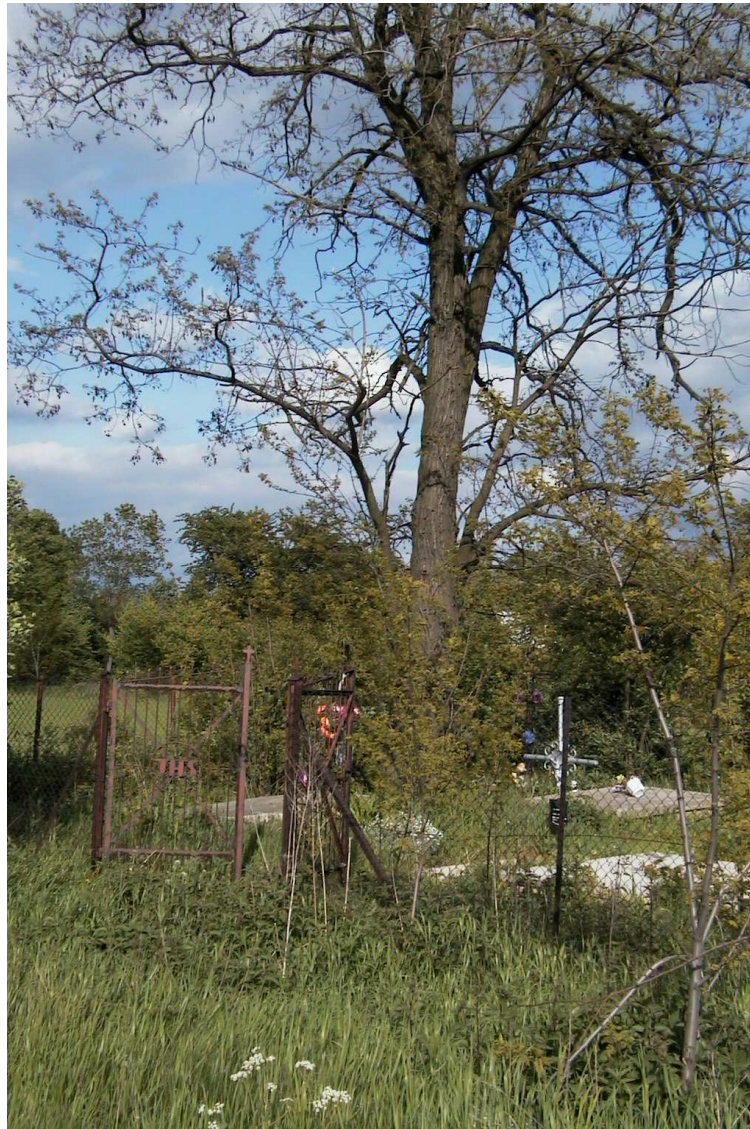
2.7.9. Cmentarze, groby wojenne i mogiły

Na terenie gminy usytuowanych jest kilka historycznych nekropoli. Są to czynne cmentarze parafialne, jeden zamknięty cmentarz mariawicki i dość licznie zachowane mogiły wojenne z okresu I wojny światowej - wśród tych ostatnich wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego.

Cmentarz parafialny w Chmielu - Kolonii: funkcjonujący od 1908 r., powierzchnia cmentarza ok. 1,5 ha. Cmentarz położony na wyniosłości terenu, z rozległym widokiem.

Cmentarz mariawicki w Chmielu Drugim: położony przy szosie do Piotrkowa Pierwszego, założony

w 1912 r., zachowanych kilka grobów, ogrodzenie wyznacza niewielki teren o powierzchni 0,05 ha.

Cmentarz mariawicki w Chmielu II.

Cmentarz parafialny w Czerniejowie: założony w 1885 r., na cmentarzu mogiła ofiar egzekucji z 12 kwietnia 1942 r.

Cmentarze i mogiły wojenne z I wojny światowej w miejscowościach:

- **Chmiel Drugi,**
- **Tuszów,**
- **Piotrków Pierwszy** (cmentarz wpisany do rejestru zabytków pod nr A/1075),
- **Piotrków Drugi** (cmentarz wpisany do rejestru zabytków pod nr A/1074),
- **Piotrków Drugi** (cmentarz wpisany do rejestru zabytków pod nr A/1076).
- **Czerniejów** (cmentarze i mogiły wojenne z II wojny światowej)

2.8. Fizjonomia gminy

Gmina Jabłonna jest gminą wiejską, gdzie bliskie sąsiedztwo dużego miasta – centrum aglomeracji wywiera skutki prawie w wielu dziedzinach życia gminy, w jej kształcie przestrzennym, w rozmieszczeniu infrastruktury technicznej, a także w tendencjach rozwojowych. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego określa gminę Jabłonna jako część obszaru metropolitalnego aglomeracji lubelskiej w zasięgu 30 km oddziaływania miasta Lublina, w którym miejscowość Jabłonna Majątek pełni rolę ośrodka gminnego obsługi rolnictwa. W wyniku położenia w gminie w dużym nasileniu występują powiązania:

- dojazdów i wyjazdów do pracy
- funkcje sypialniane dla Lublina,
- żywicielskie,
- zaplecza rekreacyjnego dla mieszkańców Lublina.

Obszar gminy posiada duże – charakterystyczne dla Wyżyny Lubelskiej – zróżnicowanie hipsometryczne terenu. Część północno-zachodnia obszaru gminy znajduje się w Czerniejowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, natomiast pozostała część gminy w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym. Poza rzeźbą terenu z dominującymi ostańcami wzbogacają krajobraz obszary leśne, gdzie znajdują się dwa leśne rezerваты przyrody „Chmiel” i „Olszanka”. Północno-zachodnią część obszaru gminy obejmuje tzw. „zielony pierścień” ustanowiony wokół Lublina. Jest to strefa czynnej ochrony krajobrazu.

2.9. Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej

Teren gminy Jabłonna posiada czytelną strukturę funkcjonalno – przestrzenną mającą swoje uzasadnienie w powstawaniu tradycyjnej zabudowy wiejskiej ulokowanej wzdłuż dróg, mającą swoje tradycje historyczne (tzw. wsie ulicówki) gdzie zagroda ulokowana jest na końcu długiej parceli rolnej wchodzącej w skład dużego kompleksu upraw polowych.

Podział administracyjny gminy na 17 sołectw nie pozostaje bez wpływu na wyodrębnienie odpowiedniej ilości jednostek w strukturze przestrzennej. Są to:

- Chmiel Pierwszy
- Chmiel Drugi
- Chmiel Kolonia
- Czerniejów

- Czerniejów - Kolonia
- Jabłonna Pierwsza
- Jabłonna Druga
- Jabłonna Majątek
- Piotrków Pierwszy
- Piotrków Drugi
- Piotrków - Kolonia
- Skrzynice Pierwsze
- Skrzynice Drugie
- Skrzynice - Kolonia
- Tuszów
- Wolnica

Najistotniejszymi elementami krystalizującymi przestrzeń gminy są:

- drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne
- doliny rzek Czerniejówki i Skrzyniczanki.

Analizując strukturę przestrzenną tego obszaru stwierdzić należy, że zaczątek dla tworzenia strefy aktywności gospodarczej stanowią tereny położone przy drodze Nr 835, relacji Lublin Biłgoraj, która jest głównym generatorem ruchu na terenie gminy, oraz droga Nr 836 relacji Piotrków Pierwszy - Piaski .

Zabudowa letniskowa oraz zagospodarowanie rekreacyjne ~~nie stanowią~~ ~~znaczący~~ ~~element~~ ~~w~~ ~~strukturze~~ ~~funkcjonalno-przestrzennej~~ ~~gminy~~. ~~Jedynie~~ ~~Głównie~~ ~~w~~ ~~obszarze~~ ~~miejsowości~~ ~~Piotrków~~ ~~Pierwszy~~, ~~Piotrków~~ ~~Drugi~~ ~~i~~ ~~Chmiel~~ ~~Drugi~~ ~~ale~~ ~~również~~ ~~na~~ ~~terenach~~ ~~przyległych~~ ~~do~~ ~~kompleksów~~ ~~leśnych~~ ~~i~~ ~~do~~ ~~doliny~~ ~~rzeki~~ ~~Czerniejówki~~ ~~istnieją~~ ~~pojedyncze~~ ~~domy~~ ~~letniskowe~~. Są to na ogół domy całoroczne traktowane jako „drugie domy” , których liczba szybko rośnie ze względu na walory krajobrazowe i rekreacyjne terenów.

2.10. Elementy programowe rozwoju gminy

2.10.1 Mieszkalnictwo

Pod koniec grudnia 2016 r. gmina Jabłonna liczyła 7.907 mieszkańców. Zajmowali oni ok. 2.700 mieszkań. Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu wynosiła 3,35. Na jedną izbę

przypadało 0,97 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 93,2 m², na 1 osobę przypadało 27,8m² powierzchni użytkowej.

Dla porównania podano analogiczne wskaźniki dla woj. lubelskiego. Średnie mieszkanie w woj. lubelskim posiadało 73,3 m² powierzchni użytkowej.

Zasoby mieszkaniowe stanu istniejącego zakwalifikowano w trakcie inwentaryzacji bezpośredniej do dobrego stanu technicznego, w związku z tym przyjęto zasadę, że powinny one zostać adaptowane prawie w całości.

Obecnie sytuacja mieszkaniowa w gminie Jabłonna w porównaniu do innych gmin woj. lubelskiego nie jest dobra. Mieszkania są przeludnione. Potrzeby w tym zakresie determinowane są głównie:

- ubytkami w istniejącej zabudowie zagrodowej oraz potrzebami wymiany zabudowy,
- niezaspokojonymi potrzebami samodzielnych gospodarstw domowych;
- potrzebami komunalnymi;
- prognozowanym wzrostem liczby mieszkańców gminy,
- prowadzoną przez gminę polityką związaną ze stopniowym zwiększaniem ilości nowych miejsc pracy, w tym m.in. poprzez rozwój turystyki oraz terenów pod zabudowę produkcyjno - usługową,
- stopniowym zwiększaniem atrakcyjności gminy w zakresie usług sportu i rekreacji, infrastruktury społecznej i technicznej,
- dostępnością środków z różnych programów operacyjnych,
- zmianami strukturalnymi w rolnictwie - odchodzenie od produkcji w małych gospodarstwach rolnych i zmiany w źródłach dochodów.

1) Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych przewiduje się poprzez zwiększenie standardów życia mieszkańców:

- uzyskanie standardu 1,05 mieszkania na 1 gospodarstwo domowe (95% wskaźnika samodzielności zamieszkania)
- uzyskanie minimum standardu 53,0 m² pow. uż. na 1 mieszkańca;
- uzyskanie średniej 0,9 osób na 1 izbę;
- przyrostu ilości mieszkań rzędu 1100 -1200, z tego:
 - wymiana zasobów 300 - 350 mieszkań
 - przyrost nowych zasobów 700 - 900 mieszkań

- kontynuacja zabudowy na terenach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2009 r. , a dotychczas nie zabudowanych,
- wzrost udziału budownictwa jednorodzinnego, w tym rezydencjonalnego, jako najbardziej pożądanej przez mieszkańców formy zabudowy,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jako zjawiska niekorzystnego z punktu widzenia wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną poprzez wypełnienie zabudową istniejących struktur przestrzennych,

Zakłada się rozwój głównie zabudowy jednorodzinnej, w ośrodku gminnym – udział bardziej intensywnych form zabudowy powinien osiągnąć min. 20% zasobów.

2.10.2.Usługi

Stan zagospodarowania przyjęto na koniec 2016 roku (według danych Urzędu Gminy).

Celem umożliwienia etapowego rozwoju wyposażenia w program infrastruktury poniżej określono standardy, które należy uwzględniać w zagospodarowaniu gminy i ośrodka gminnego w Jabłonie. Powinno się dążyć do uzyskania poziomu, który umożliwi harmonijny rozwój a w przyszłości także w miarę wszechstronny pod względem jakości życia i funkcjonowania ośrodka gminnego.

I. PROGRAM USŁUG PODSTAWOWYCH (związanych z terenami mieszk.)

1. Przedszkola	60 % uczestn. dzieci w wieku 3-6 lat
2. Szkoły podstawowe i gimnazja	100 % uczestn. dzieci w wieku 7 -16 lat (150 miejsc na 1000 mieszkańców)
3. Przychodnie <ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek zdrowia • Lekarz domowy 	100-140 m ² p.uż na 1000 mieszkańców 1-1,2 gab. na 1000 mieszkańców 0,8-1,0 gab. na 1000 mieszkańców -dostępność w promieniu 1,5-3,0 km 1 lekarz na 1,5 - 2,0 tys. (gab. ok. 40 m ²)
4. Apteka	20 m ² p. uż./ 1000 mieszkańców
5. Placówka pocztowa	30 m ² p. uż./1000 mieszkańców (1okienko)
6. Administracja z zapleczem	40 m ² p. uż./1000 mieszkańców
7. Dom spokojnej starości	5 miejsca/ 1000 mieszkańców
8. Ośrodek kultury (klub, biblioteka, sala wid.)	80 - 100 m ² p. uż./1000 mieszkańców
9. Tereny zieleni osiedlowej	1,5 - 4,0 m ² p.uż./1000 mieszkańców

1. INFORMACJE OGÓLNE

10. Parkingi ogólnodostępne. (ośr. gminny)	miejsca postojowe w oparciu o program wynikający z normatywów określonych do rodzaju usług
11. Handel	200 - 300 m ² p.uż/ 1000 mieszkańców
12. Gastronomia	50 - 60 m ² p.uż/1000 mieszkańców
13. Usługi i rzemiosło	150 - 200 m ² p.uż./1000 mieszkańców

II. PROGRAMY USŁUG PONADPODSTAWOWYCH

(projektowanych indywidualnie)

1. Targowiska, bazy	200 - 300 m ² p.uż/100 mieszkańców
2. Handel det. i hurtowy	powyżej 300 m ² p.uż/1000 mieszkańców
3. Rzemiosło i usługi	powyżej 300 m ² p.uż/1000 mieszkańców
4. Gastronomia	powyżej 70 m ² p.uż/1000 mieszkańców
5. Zespół szkół średnich	40-50 uczn/1000 mieszkańców
6. Ośrodek oświat.- wych. ze szkołą dla dzieci defektywnych	200 wychowanków
7. Dom/zakład dla przewlekle chorych (z progr.hospicjum)	4-6 miejsc/1000 mieszkańców
8. Schronisko/noclegownia (ze stołówką min. 100 miejsc)	1-2 miejsca/1000 mieszkańców
9. Ośrodki kultury (z salą widowiskową)	100 m p.uż/ 1000 mieszkańców
10. Kluby młodzieżowe	20 m ² p.uż/1000 mieszkańców
11. Klub prasowy z czytelnią	1 obiekt 50 - 60 miejsc
12. Sale dyskotekowe	300 - 500 miejsc (1-2 ob. na gminę)
13. Tereny urządzone do cyklicznych imprez (cyrk, wesołe miast.)	0,7 -1,5 ha
14. Boiska ogólnodostępne	2,5 - 3,0 m ² p.uż/ mieszkańca
15. Ośrodek rekreacyjno-sportowy	1,5 - 3,0 m ² p.uż/ mieszkańca
16. Kąpieliska, tereny rekreacji przyrodnej	0,3 - 0,5 m ² p.uż/ mieszkańca
17. Cmentarz	4 m ² p.uż/ mieszkańca
18. Tereny zieleni ogólnomiejskiej	8 - 10 m ² p.uż/ mieszkańca
19. Administracja	40 -50 m ² p.uż/1000 mieszkańców
20. basen ogólnodostępny	1 basen ogólnodostępny
21. Miejsca hotelowe	2-5 miejsc/1000 mieszkańców
22. Parkingi	1-1,5 stan./100 mieszkańców
23. Amfiteatr	0,5 m ² p.uż/ mieszkańca
24. Strzelnica sportowa	0,7-1,0 ha

Potrzeby społeczne – zakłada się trzy kierunki działań:

- zapewnienie komunalnej bazy lokalowej, jako społecznej rezerwy, dla działań interwencyjnych w wypadkach losowych;
- rozwiązanie problemów ludzi niepełnosprawnych i wymagających opieki;
- aktywizację działań profilaktycznych zapobiegającym patologiom społecznym (alkoholizm, przestępczość).

W programie zagospodarowania przewiduje się adaptację dotychczasowych (istniejących) form działalności.

2.10.2.1. Usługi oświaty

Na terenie gminy Jabłonna funkcjonuje:

1. Zespół Szkół im. Stanisława Konarskiego w Jabłonie

21 oddziałów / 440 uczniów , w tym:

- Szkoła Podstawowa w Jabłonie
12 oddziałów / 242 uczniów
- Gimnazjum Publiczne w Jabłonie
4 oddziałów / 79 uczniów
- Przedszkole Publiczne w Jabłonie,
5 oddziałów / 119 uczniów

2. Zespół Szkół w Piotrkowie

18 oddziałów / 311 uczniów , w tym:

- Szkoła Podstawowa w Piotrkowie
12 oddziałów / 190 uczniów
- Gimnazjum Publiczne w Piotrkowie
3 oddziałów / 64 uczniów
- Przedszkole Publiczne w Piotrkowie
3 oddziałów / 57 uczniów

3. Szkoła Podstawowa w Czerniejowie

9 oddziałów / 144 uczniów

4. Szkoła Podstawowa w Skrzynicach

5 oddziałów / 69 uczniów

5. Szkoła Podstawowa w Tuszowie

8 oddziałów / 66 uczniów

Łączna liczba uczniów na terenie gminy Jabłonna wynosi 1030, w tym funkcjonuje 61 oddziałów.

2.10.2.2. Służba zdrowia

Na terenie gm. Jabłonna występują 2 placówki służby zdrowia: w Jabłonie i w Chmielcu Pierwszym. Jest to baza minimalna, w perspektywie należy unowocześnić oraz poszerzyć zakres usług o profilaktykę i rehabilitację. Pożądana byłaby również poprawa dostępności ośrodków zdrowia przez ludność zamieszkałą w miejscowościach oddalonych od centrum gminy. Nowe potrzeby powstają wraz z procesem starzenia się ludności, wiąże się z nim konieczność stworzenia bazy opieki społecznej.

2.10.2.3. Kultura

Na terenie gminy Jabłonna prowadzi działalność: Gminna Biblioteka Publiczna z trzema filiami o łącznej liczbie czytelników 1200.

~~Gminny Ośrodek Kultury~~ **Gminne Centrum Kultury** w Jabłonie z siedzibą w Piotrkowie, które zostało oddany do użytku w 1986 roku. GCK prowadzi działalność w zakresie zajęć plastycznych, z rytmiki i tańca, festiwale piosenki dziecięcej, eliminacje małego konkursu recytatorskiego. Ponadto GCK organizuje Gminne Przeglądy Zespołów Śpiewaczych Kół Gospodyń Wiejskich. Jest to zbyt mały wachlarz usług – w miejscowości gminnej Najpilniejsze potrzeby to: poprawa bazy lokalowej gminnego centrum kultury, sala widowiskowo-teatralna, kino, kluby, baza rozrywkowa i inne, a w pozostałych wsiach (wiejskie domy kultury, zaplecze kulturalno-oświatowe),

2.10.2.4. Turystyka i rekreacja

Na terenie gminy nie występuje jeszcze wyspecjalizowana baza hotelowo – turystyczna oprócz jednej karczmy „Zbójnicka”, ale dobrze rozwija się agroturystyka. W tym zakresie potrzeby są rosnące, zarówno na poziomie elementarnym (zaplecza szkół podstawowych) jak i ogólnodostępnych boisk trawiastych, urządzeń terenowych sportu i rekreacji, zaplecza kultury fizycznej w gminie (szczególnie w ośrodku gminnym). Ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację inwestycji w tym zakresie jest możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowych. Zasadnicze zmiany są niezbędne w zakresie zieleni publicznej o różnych funkcjach użytkowych. Jej znaczenie powinno być doceniane w aspekcie ochrony i kształtowania zdrowych warunków życia.

Usługi komercyjne

2.10.2.5. Handel

Na terenie gminy Jabłonna występują rozproszone usługi stopnia podstawowego, ulokowane najczęściej w ciągach zabudowy wiejskiej – ze względu na znaczną dynamikę zmian w tej dziedzinie odstąpiono od jej bilansowania, ograniczając się do pokazania tych usług na planszy stanu. [Studium przewiduje 2 koncentracje obiektów usługowo – handlowych :](#)

w rejonie ośrodka gminnego gdzie przewiduje się lokalizację targowiska gminnego w rejonie Piotrkowa Pierwszego przy skrzyżowaniu dróg wojewódzkich Nr 835 i 836 oraz powiatowej Nr 2414L i wojewódzkiej Nr 835 – po drugiej stronie rzeki Czerniejówki.

2.10.3. Administracja i usługi gminne

Urząd Gminy znajduje się w Jabłonie [Majątek](#), gdzie posiada samodzielny obiekt na działce wydzielonej. [Plan i studium przewiązaniu z urządzeniem kompleksu przestrzeni publicznych](#). Na terenie gminy Jabłonna funkcjonuje 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

2.10.4. Rolnictwo

Głęboki kryzys w rolnictwie jaki nastąpił w latach 90-tych objął wszystkie sfery życia środowisk wiejskich. Dotknął rolnictwo nie przygotowane na przejście z gospodarki planowanej centralnie do rynkowej.

Mała chłonność rynków zbytu spowodowała zubożenie znacznych obszarów ludności rolniczej. W tych warunkach nastąpił spadek zapotrzebowania na usługi rolnicze ze strony tej ludności przy stosunkowo wysokich kosztach usług.

Sytuacja kryzysowa odbiła się niekorzystnie na specjalistycznych kierunkach produkcji, które w wielu rejonach aglomeracji zostały zamienione na wielokierunkowe jako mniej ryzykowne. Spowodowało to niejako cofnięcie w specjalistycznych kierunkach produkcji o wiele lat (np. nasiennictwo, hodowla roślin, hodowla zwierząt, sadownictwo).

Kryzys w rolnictwie i brak zapotrzebowania na usługi spowodował upadłość jednostek usługowych rolnictwa w ich dotychczasowym kształcie. Obecna organizacja obsługi rolnictwa na terenach wiejskich gminy Jabłonna podlega wielu modyfikacjom i znajduje się w okresie przejściowym dostosowującym się do potrzeb gospodarki wolnorynkowej.

Stan okresu przejściowego w jakim niewątpliwie znajduje się sfera usługowa stwarza wiele zagrożeń i nieomogów zwłaszcza wobec faktu, że wiele jednostek organizacyjnych państwowych czy spółdzielczych ogłosiło upadłość.

2.10.5. Podmioty gospodarcze na terenie gminy

Porównując liczbę podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy Jabłonna z wybranymi gminami wiejskimi województwa Lubelskiego w okresie od 2000 do 2016 roku, gmina Jabłonna posiada podobnie jak wszystkie gminy stałą tendencję wzrostową liczby funkcjonujących podmiotów. Największymi firmami funkcjonującymi na terenie gminy Jabłonna należą:

- Salbet – Piotrków Pierwszy
- Gela Usługi Budowlane – Czerniejów
- Gospodarstwo Agroturystyczne Sawanna – Jabłonna-Majątek
- Agro Pal – Czerniejów
- ROL-DOL Sp. J. – Jabłonna Majątek
- OKNOSTYL
- PHU Szczepan – Jabłonna Majątek
- Dworek Jabłonna
- Karczma Zbójnicka
- Dom Weselny ULA

Do głównych zalet gminy Jabłonna z perspektywy osób zakładających działalność gospodarczą na terenie gminy należy wymienić:

- niewielka odległość do miasta Lublin – 26 km (z centrum Jabłonna - Majątek),
- stosunkowo niewielka odległość do międzynarodowego portu lotniczego Świdnik – 30 km (z centrum Jabłonna - Majątek),
- położenie na drogach wojewódzkich 835 łączącej Lublin z Biłgorajem i 836 łączącej Bychawę z Piaskami,

niższa cena gruntów inwestycyjnych w stosunku do nieruchomości położonych w Świdniku lub Lublinie

1. INFORMACJE OGÓLNE

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Podmioty wg sektorów własnościowych (szt)	Podmioty gospodarki narodowej ogółem	47	53	50	47	47	47	44	49
	Sektor publiczny - ogółem	0	0	0	2	0	0	0	0
	Sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	0	0	0	2	0	0	0	0
	Sektor publiczny - przedsiębiorstwa państwowe	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sektor publiczny - spółki handlowe	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sektor prywatny - ogółem	47	53	50	45	47	47	44	48
	Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	46	50	49	41	46	41	43	47
	Sektor prywatny - spółki handlowe	0	1	0	1	1	1	0	0
	Sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sektor prywatny - spółdzielnie	0	0	0	0	0	0	0	0
	Sektor prywatny - fundacje	0	0	0	0	0	1	0	0
	Sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	0	0	1	0	0	1	0	2

Tabela Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy Jabłonna w latach 2010–2014 (opracowanie własne, na podstawie publikacji Głównego Urzędu Statystycznego).

	Instytucje i firmy na terenie miejscowości		
	Firmy	Instytucje	Razem
Miejscowość			
Chmiel Drugi	3	0	3
Chmiel Pierwszy	11	1	12
Chmiel - Kolonia	0	1	1
Czerniejów	29	3	32
Czerniejów - Kolonia	0	0	0
Jabłonna Pierwsza	22	0	22
Jabłonna Druga	55	2	57
Jabłonna - Majątek	57	5	62
Piotrków Pierwszy	29	2	31
Piotrków Drugi	32	2	34
Piotrków - Kolonia	0	0	0
Skrzynice Pierwsze	13	2	15
Skrzynice Drugie	6	0	6
Skrzynice - Kolonia	0	0	0
Tuszów	18	2	20
Wierciszów	5	1	6
Wolnica	0	0	0
Razem	280	21	301

Tabela Liczba firm i instytucji na terenie poszczególnych miejscowości w gminie Jabłonna w roku 2015 (opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu gminy Jabłonna).

Realizacja przewidywanych kierunków rozwoju gminy oraz ośrodka gminnego stworzy impuls do znacznego wzbogacenia oferty miejsc pracy. Nastąpi zdecydowana zmiana źródeł utrzymania się ludności:

- zmniejszenie się o ok. 30% utrzymujących się z rolnictwa (dalszy wzrost dwu zawodowości, która jest dość powszechna w gminie)
- dynamiczny rozwój drobnej przedsiębiorczości i usług, który powinien wywołać ponad dwukrotne zwiększenie zatrudnienia.

WNIOSKI I ZALECENIA

- Ze względu na swoje położenie w stosunku do Świdnika i Lublina oraz sąsiedztwo głównych ciągów komunikacyjnych województwa lubelskiego, gmina Jabłonna jest atrakcyjnym miejscem do rozwoju działalności gospodarczej. Fakt ten potwierdza stale rosnąca liczba podmiotów funkcjonujących i nowo rejestrowanych na terenie gminy.

- Najwięcej podmiotów funkcjonujących na terenie gminy to małe przedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób. Najwięcej firm funkcjonuje w handlu hurtowym i detalicznym, transporcie i gospodarce magazynowej, budownictwie oraz przetwórstwie przemysłowym.
- Polityka planistyczna gminy powinna uwzględniać potencjał w zakresie rozwoju działalności gospodarczej. W dokumentach planistycznych w miejscowościach najlepiej skomunikowanych, na obszarach w sąsiedztwie istniejącej infrastruktury technicznej należy wyznaczyć tereny przeznaczone pod zabudowę usługową oraz zabudowę produkcyjną, magazynową i składową.
- Znaczną powierzchnię gminy zajmują tereny rolne, przeznaczone przez osoby prywatne pod rolnictwo i hodowlę. Gmina powinna umożliwić rozwój swoim mieszkańcom także w tym kierunku, ze względu na wielki potencjał naturalny gminy.

2.11. System transportowy

2.11.1. Komunikacja drogowa

2.11.1.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Układ komunikacyjny gminy tworzą ciągi dróg:

- wojewódzkich
- powiatowych
- gminnych
- wewnętrznych

Łączna długość dróg publicznych w gminie wynosi 185,0 km w tym w poszczególnych kategoriach:

- wojewódzkie - 25,7 km
- powiatowe - 32,3 km
- gminne - 127,0 km
- wewnętrzne - 15,3 km

Nawierzchnię bitumiczną mają:

- drogi wojewódzkie o długości 25,7 km
- drogi powiatowe o długości 23,8 km
- drogi gminne o długości 36,1 km
- drogi wewnętrzne o długości 1,3 km

Nawierzchnię gruntową i tłuczniową mają:

- drogi powiatowe o długości 8,5 km,
- drogi gminne o długości 90,9 km
- drogi wewnętrzne o długości 14 km

Powiązania zewnętrzne gminy Jabłonna realizowane są poprzez drogi wojewódzkie i drogi powiatowe.

Podstawową rolę w powiązaniach wewnątrz gminy pełnią ciągi dróg powiatowych i gminnych.

2.11.1.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego

- istniejąca sieć drogowa zapewnia poprawną obsługę obszaru gminy;
- w sieci dróg gminnych duży udział stanowią drogi o nawierzchni gruntowej i gruntowej ulepszonej;
- drogi gminne i powiatowe charakteryzują się małymi szerokościami w liniach rozgraniczających oraz brakiem chodników dla pieszych.

2.11.1.3. Główne cele dla rozwoju komunikacji drogowej

- modernizacja i przebudowa istniejącej drogi wojewódzkiej nr 835 do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego i drogi nr 836 do parametrów drogi głównej,
- budowy nawierzchni twardej na istniejących ciągach dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej,
- poprawa stanu technicznego nawierzchni na istniejących ciągach dróg powiatowych i gminnych,
- budowy nowych elementów układu drogowego dla obsługi istniejącej zabudowy rozproszonej
- dla poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach wojewódzkich i powiatowych w obszarach zabudowy należy wybudować chodniki i zatoki dla komunikacji zbiorowej.

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć infrastruktury drogowej. Drogi gminne wymagają jednak znacznych nakładów na remont i przebudowę. Znaczna część ulic gminnych nie posiada wzdłuż jedni ciągów pieszych oraz jest nieoświetlona.

2.11.2. Komunikacja publiczna

2.11.2.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Przewozy wewnątrz gminy oraz zewnętrzne realizowane są trasami komunikacji publicznej i prywatnej mało pojemnej (BUSY) kursującej drogami wojewódzkimi i utwardzonymi drogami powiatowymi.

2.11.2.2. Główne cele dla rozwoju komunikacji publicznej

Dla poprawy obsługi gminy komunikacją zbiorową należy dążyć do zwiększenia ilości linii w oparciu o tabor mało pojemny oraz wyposażyć przystanki w zadaszenia.

2.11.3. Techniczne zaplecze motoryzacji.

2.11.3.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Stacje paliw

W obszarze gminy funkcjonują 3 stacje paliw. Dwie w miejscowości Jabłonna – Majątek i jedna Piotrkowie Drugim.

Przy drodze powiatowej relacji Lublin-Bychawa, w miejscowości Tuszów na terenie gminy Strzyżewice zlokalizowana jest stacja paliw obsługująca przyległe wsie na terenie gminy Jabłonna.

Stacje obsługi samochodów

Obsługa samochodów osobowych świadczona jest przez warsztaty rzemieślnicze.

Parkowanie samochodów

Parkowanie pojazdów odbywa na terenach posesji oraz na parkingach zlokalizowanych w formie zatok przyulicznych wzdłuż dróg gminnych.

2.11.3.2. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

- obsługa potrzeb motoryzacyjnych w zakresie stacji paliw i stacji obsługi samochodów wydaje się być zaspokojona;
- należy zwiększyć ilości miejsc postojowych o nawierzchni twardej w rejonach usług

2.12. Systemy infrastruktury technicznej

2.12.1. Elektroenergetyka

2.12.1.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Obsługa elektroenergetyczna gminy Jabłonna odbywa się za pośrednictwem sieci i urządzeń będących własnością Lubelskich Zakładów Energetycznych „LUBZEL” posiadającej koncesję na przesył, dystrybucję i obrót energią elektryczną.

Bezpośrednio gmina Jabłonna zasilana jest za pośrednictwem sieci średniego napięcia w wykonaniu napowietrznym wychodzących z GPZ zlokalizowanych poza terenem gminy – GPZ Abramowice, GPZ Bychawa, GPZ Niedrzwica. Linie napowietrzne przedstawiono na załączniku graficznym linią koloru czerwonego. Sieć napowietrzna SN zasila stacje transformatorowe w wykonaniu słupowym.

Sieć rozdzielcza niskiego napięcia oraz przyłącza wykonana jest jako napowietrzna oraz kablowa.

Przez wschodnią część gminy przebiega linia napowietrzna 220 kV relacji GSZ Abramowice – Zamość.

2.12.1.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego

- sieć napowietrzna SN i stacje transformatorowe zaspokajają zapotrzebowanie mocy na poziomie obecnie obowiązującego standardu
- konieczność modernizacji niektórych odcinków sieci i urządzeń elektroenergetycznych

2.12.2. Telekomunikacja

2.12.2.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Obsługa telekomunikacyjna gminy Jabłonna realizowana jest przez koncesjonowanych operatorów telekomunikacyjnych.

Bezpośrednio teren gminy obsługują dwie centrale zlokalizowane w Jabłonie i w Piotrkowie.

Sieć telekomunikacyjna magistralna i rozdzielcza wykonana jest jako kablowa doziemna i napowietrzna.

2.12.2.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego

- dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna przewodowa,
- brak konkurencji w dziedzinie telekomunikacji przewodowej – jeden operator.

2.12.3. Zaopatrzenie w wodę

2.12.3.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Podstawową rolę w zaopatrzeniu w wodę gminy Jabłonna spełniają grupowe wodociągi wiejskie, które obejmują swoim zasięgiem obsługi wszystkie miejscowości na obszarze tej gminy. Aktualnie obszar gminy zaopatrywany jest w wodę z czterech wodociągów grupowych:

- wodociągu grupowego “Czerniejów” zasilanego z ujęcia podziemnego i stacji wodociągowej zlokalizowanych w obrębie doliny Czerniejówki, w otoczeniu pól uprawnych Czerniejów – Kolonii,
- wodociągu grupowego “Jabłonna” zasilanego z ujęcia podziemnego ze stacją wodociągową, które zlokalizowane są miejscowości Jabłonna - Pierwsza,
- wodociągu grupowego “Piotrków”, który posiada ujęcie podziemne ze zbiornikiem wyrównawczym usytuowane w miejscowości Piotrków - Pierwszy,
- wodociągu grupowego “Chmiel” zasilanego z ujęcia podziemnego ze stacją wodociągową, które zlokalizowane są we wsi Chmiel Drugi.

Wodociąg “Czerniejów”

Wodociąg ten posiada ujęcie podziemne wyposażone w dwie studnie głębinowe i stację wodociągową, które zlokalizowane są w dolinie rzeki Czerniejówki na terenach gminnych w sąsiedztwie miejscowości Czerniejów - Kolonia. Zasoby eksploatacyjne dla tego ujęcia zatwierdzone w kat. B wynoszą $Q_e = 150 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 3,9 \text{ m}$. Schemat technologiczny tego wodociągu obejmuje:

- ujęcie wody składające się z dwóch studni głębinowych – podstawowej i rezerwowej,
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 2 \times 300 \text{ m}^3$,
- stację wodociągową wyposażoną w sześć odżelaziaczy o pojemnościach 1400 dm^3 ,

- trzy zbiorniki hydroforowe o pojemnościach 6300 dm³ i pompownię drugiego stopnia,
- sieć przesyłową z przyłączami.

Woda ze studni głębinowych tłoczona jest poprzez odżelaziacze do zbiornika wyrównawczego, z którego za pośrednictwem hydroforni dostarczana siecią rozdzielczą do poszczególnych odbiorców.

Na terenie gminy Jabłonna wodociąg ten obsługuje miejscowość Czerniejów. Ponadto siecią tego wodociągu doprowadzana jest woda do gminy Głusk dla miejscowości Głuszczyzna, Mętów, Ćmiłów, Żabia Wola i Głusk oraz częściowo dla obsługi południowej części obszaru gminy Lublin. Ujęcie tego wodociągu posiada pozwolenie wodno-prawne ważne do 31 października 2022 r. na pobór wód w ilościach:

$$Q_{d\acute{s}r.} = 1800 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{d\text{max.roc}z\text{ne}} = 657 \text{ m}^3/\text{rok}$$

$$Q_{h\text{max.}} = 150 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maksymalny godzinowy pobór wody wg pozwolenia wodnoprawnego wynosi 10 m³/h co stanowi 74% w stosunku do zatwierdzonych zasobów w kat B.

Należy podkreślić, że faktyczny pobór wody z tego ujęcia w roku 2013 wyniósł 272 885 m³/rok co odpowiada średniemu dobowemu poborowi w ilości $Q_{d\acute{s}r.} = 747 \text{ m}^3/\text{d}$ a więc w przybliżeniu na poziomie 41 % wartości określonej w pozwoleniu wodno- prawnym.

~~Z powyższych danych wynika wniosek, że zatwierdzone zasoby eksploatacyjne tego ujęcia są dużo wyższe od aktualnego poboru wody z tego wodociągu stanowiącego około 14% w stosunku zatwierdzonej wydajności ujęcia.~~

Długość sieci rozdzielczej tego wodociągu na terenie gminy Jabłonna wynosi 3,9 km. Liczba przyłączy wodociągowych zasilanych z tej sieci na terenie gminy wynosi 139 szt. Liczba przyłączy podłączonych do sieci tego wodociągu poza obszarem gminy Jabłonna wynosi odpowiednio:

- w gminie Głusk 998 szt.
- w gminie Lublin 652 szt.

Wodociąg "Jabłonna"

Wodociąg ten zasilany jest w wodę z ujęcia podziemnego i stacji wodociągowej, które zlokalizowane są w miejscowości Jabłonna Majątek. Zasoby eksploatacyjne zatwierdzone w kat B dla tego ujęcia wynoszą $Q_e = 66 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $S = 2,0 \text{ m}$.

Schemat technologiczny tego wodociągu obejmuje:

- ujęcie składające się z dwóch studni głębinowych (podstawowej i rezerwowej),
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 100 \text{ m}^3$
- hydrofornię wyposażoną w dwa zbiorniki hydroforowe o pojemnościach 6300 dm^3 i pompownię drugiego stopnia,
- sieć przesyłową z przyłączami.

Ujęcie posiada pozwolenie wodo-prawne ważne do 30.04.2035 r. na pobór wód w ilościach:

$$Q_{d\acute{s}r.} = 800 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{dmax.roc} = 292\,000 \text{ m}^3/\text{rok}$$

$$Q_{hmax.} = 53 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maksymalny godzinowy pobór wody wg pozwolenia wodno-prawnego wynosi $53 \text{ m}^3/\text{h}$ co stanowi 80% w stosunku do zatwierdzonych zasobów w kat B.

Rzeczywisty pobór wody z ujęcia w roku 2013 wyniósł $132\,360 \text{ m}^3/\text{r}$ co odpowiada średniemu dobowemu poborowi w ilości $Q_{d\acute{s}r.} = 363 \text{ m}^3/\text{d}$ a więc w przybliżeniu na poziomie 45 % wartości określonej w pozwoleniu wodno-prawnym.

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej tego systemu wynosi 52,3 km, natomiast łączna ilość przyłączy podłączonych do sieci wynosi 832 szt.

Wodociąg "Piotrków"

Wodociąg ten zasilany jest z ujęcia głębinowego współpracującego ze stacją wodociągową, które zlokalizowane są w miejscowości Piotrków Pierwszy. Ujęcie posiada wydajność zatwierdzoną w kategorii B wynoszącą $Q_e = 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 15,5 \text{ m}$.

Schemat technologiczny tego wodociągu obejmuje:

- dwie studnie głębinowe – podstawową i awaryjną,
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 2 \times 150 \text{ m}^3$
- sieć wodociągową przesyłową z przyłączami.

Na terenie gminy wodociąg ten obsługuje wsie: Piotrków Pierwszy i Piotrków Drugi.

Ujęcie wody wraz ze stacją wodociągową posiada wygradzony teren strefy ochrony bezpośredniej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ujęcie posiada pozwolenie wodno-prawne ważne do 31.10.2034 r. Dopuszczalne wielkości poboru wód określone w pozwoleniu wodno-prawnym wynoszą:

$$Q_{d\acute{s}r} = 430 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max}} \text{ roczne} = 156\,950 \text{ m}^3/\text{rok}$$

$$Q_{h\text{max}} = 36 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maksymalny dobowy pobór wody z tego ujęcia ustalony w pozwoleniu wodno-prawnym wynosi $Q_{h\text{max}} = 36 \text{ m}^3/\text{h}$. Wielkość ta stanowi 60% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia.

Rzeczywisty roczny pobór wody z tego ujęcia (w 2013 r.) wyniósł $103\,231 \text{ m}^3/\text{r}$. natomiast średnio dobowy pobór kształtował się na poziomie $Q_{d\acute{s}r} = 282 \text{ m}^3/\text{d}$ co stanowiło 65% wielkości określonej w pozwoleniu wodno-prawnym. Długość sieci rozdzielczej tego wodociągu wynosi 22,8 km, natomiast ogólna liczba przyłączy wynosi 460 szt.

Wodociąg "Chmiel"

Wodociąg ten posiada ujęcie wód podziemnych ze stacją wodociągową, które zlokalizowane w miejscowości Chmiel Drugi. Ujęcie posiada wydajność zatwierdzoną w kategorii B wynoszącą $Q_e = 67,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 10,0 \text{ m}$.

Wodociąg ten posiada następujące urządzenia technologiczne:

- ujęcie obejmujące dwie studnie głębinowe - podstawową i rezerwową,
- zbiornik wyrównawczy o pojemności $V = 2 \times 150 \text{ m}^3$,
- dwa zbiorniki hydroforowe o pojemnościach 6300 dm^3 ,
- sieć rozdzielczą z przyłączami.

Ujęcie posiada pozwolenie wodno-prawne ważne do 31.05.2034 r. Dopuszczalne wielkości poboru wód określone w pozwoleniu wodno-prawnym wynoszą:

$$Q_{d\acute{s}r} = 570 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max}} \text{ roczne} = 657\,000 \text{ m}^3/\text{rok}$$

$$Q_{h\text{max}} = 39 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maksymalny dobowy pobór wody z tego ujęcia ustalony w pozwoleniu wodno-prawnym wynosi $Q_{h\text{max}} = 39 \text{ m}^3/\text{h}$. Wielkość ta stanowi 58% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęcia.

Wodociąg obsługuje wsie: Chmiel I, Chmiel II i Kol. Chmiel.

Łączna długość sieci rozdzielczej tego wodociągu wynosi 48,9 km, natomiast całkowita liczba przyłączy wodociągowych wynosi 460 szt.

Ujęcie ze stacją wodociągową posiada wygrodzony teren strefy ochrony bezpośredniej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia zatwierdzone w kat B wynoszą $Q = 67 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $S = 10 \text{ m}$. Dopuszczalne wielkości poboru wody z ujęcia ustalone w aktualnym pozwoleniu wodno-prawnym ważnym do końca 2005 roku wynoszą :

$$Q_{d\acute{s}r} = 570 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max}} \text{ .roczne} = 657\,000 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{h\text{max}} = 39 \text{ m}^3/\text{h}$$

Pobór maksymalny godzinowy wg pozwolenia wodno-prawnego wynosi 39 m^3/h co stanowi 58% zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych.

Rzeczywisty roczny pobór wody z tego ujęcia (w 2013 r.) wyniósł 102 220 m^3/r . natomiast średnio dobowy pobór kształtował się na poziomie $Q_{d\acute{s}r} = 280 \text{ m}^3/\text{d}$, co stanowiło 49% wielkości określonej w pozwoleniu wodno-prawnym.

Zestawienie parametrów eksploatacyjnych ujęć wód zasilających grupowe wodociągi wiejskie na obszarze gminy Jabłonna

Nazwa ujęcia	Zasoby w kat. B [m^3/h]	Pobór wg pozwpr. [m^3/h]	Pobór aktual. [m^3/h]	% wykorzyst. dop. poboru
Czerniejów - Kolonia	150,0	150,0	31,12	20 / 20
Jabłonna - Majątek	66,0	53,0	15,12	28 / 22

Piotrków Pierwszy	60,0	36,0	11,7	32 /19
Chmiel Drugi	67,0	39,0	11,6	29 /17
Razem:	343,0	278,0	69,5	25 / 20

Suma wielkości dopuszczalnego poboru wód ustalonego w pozwoleniach wodnoprawnych w stosunku do zatwierdzonych wydajności eksploatacyjnych stanowi 81% Aktualny sumaryczny pobór wody z powyższych ujęć stanowi 25% wielkości dopuszczanej w pozwoleniach wodno-prawnych oraz 20% w stosunku do sumy zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych.

Całkowita długość sieci rozdzielczej na obszarze gminy wynosi 209,39 km

Łączna długość przyłączy wodociągowych wynosi 142,07 km.

Całkowita liczba obsługiwanych siecią mieszkańców wynosi 7926 osób.

Procentowy udział ludności obsługiwanej sieciami wodociągowymi wynosi 100%.

2.12.3.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego

- Należy dążyć do rozszerzenia zasięgu sieci przesyłowych istniejących wodociągów grupowych w celu:
 - zapewnienia dostawy wody do nowych odbiorców, przewidzianych do podłączenia na terenach planowanych pod zainwestowanie,
 - zapewnienia powiązania układów przesyłowych istniejących systemów wodociągowych,
 - poprawy niezawodności dostawy wody do odbiorców,
 - poprawy bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
- Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód dla istniejących ujęć wodociągów grupowych są znacznie wyższe od dopuszczalnego poboru ustalonego w pozwoleniach wodno-prawnych, który stanowi obecnie 81%.
- Rzeczywisty pobór wód z tych ujęć w ostatnim roku był znacznie niższy i stanowił 20% wartości ustalonej w aktualnych pozwoleniach wodnoprawnych, co pozwala na zabezpieczenie wody dla nowych odbiorców przewidywanych do podłączenia na terenach planowanego zainwestowania w gminie Jabłonna zarówno w okresie perspektywicznym jak i kierunkowym.
- Wszystkie ujęcia posiadają ważne pozwolenia wodno-prawne na pobór wód.

- Wszystkie ujęcia posiadają ustanowione i wygrozione strefy ochrony bezpośredniej zgodne z obowiązującymi przepisami.
- Dla ujęć wody Czerniejów - Kolonia, Piotrków Pierwszy, Chmiel Drugi ustalone zostały granice zasięgu strefy ochrony pośredniej.

2.12.4. Odprowadzenie ścieków sanitarnych i deszczowych

2.12.4.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Odprowadzenie ścieków sanitarnych

Na obecnym etapie rozwoju gmina Jabłonna nie posiada jeszcze zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej.

Nieliczne kanały o lokalnym zasięgu i przykanaliki na poszczególnych posesjach odprowadzają ścieki sanitarne przeważnie do lokalnych zbiorników bezodpływowych, z których wywożone są taborem asenizacyjnym na oczyszczalnię położone poza obszarem gminy. Nie ma jednak jeszcze skutecznej kontroli wywozu ścieków z takich zbiorników oraz kontroli ich szczelności. ~~Lokalną mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków sanitarnych posiada jedynie gorzelnia w Jabłonnej, która posiada przepustowość 200 m³/d i odprowadza ścieki oczyszczone do rzeki Czerniejówki.~~

Taki stan gospodarki ściekowej stwarza potencjalne zagrożenia dla stanu czystości środowiska naturalnego na obszarze gminy oraz prowadzi do sukcesywnego pogarszania warunków sanitarnych życia mieszkańców. W związku z bardzo zaawansowanym rozwojem grupowych wodociągów wiejskich w gminie, zachodzi potrzeba przyspieszenia realizacji systemów kanalizacji sanitarnej dla tej gminy. Rozwiązanie tego problemu musi stać się zadaniem priorytetowym dla gminy, warunkującym jej dalszy zrównoważony rozwój.

Odprowadzenie wód opadowych

Wody opadowe na terenie gminy odprowadzane są powierzchniowo do gruntu i pobliskich cieków.

2.12.4.2. Wnioski wynikające z oceny stanu systemu gospodarki ściekowej w gminie

- Gmina Jabłonna charakteryzuje się niezrównoważonym rozwojem gospodarki wodno- ściekowej. Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany był dość dynamiczny rozwój zbiorczych systemów wodociągowych przy wyraźnie niedostatecznym rozwoju systemów gospodarki ściekowej.
- Dysproporcje te są przyczyną poważnych zagrożeń dla stanu czystości wód na obszarze gminy i mogą prowadzić do pogorszenia warunków sanitarnych życia mieszkańców na tym obszarze.
- Dla wyeliminowania tych zagrożeń zachodzi potrzeba przyspieszenia rozwoju zbiorczych systemów kanalizacyjnych, pozwalających na odprowadzenie powstających ścieków i ich oczyszczenie przed wprowadzeniem do odbiornika.
- Zbiorcze systemy kanalizacji sanitarnej powinny być preferowane dla obsługi skoncentrowanej zabudowy siedliskowej i **jednorodzinnej**.
- Dla rozproszonych zespołów zabudowy może być dopuszczona realizacja oczyszczalni przydomowych lub szczelnych zbiorników bezodpływowych.
- Istniejące na terenie gminy zbiorniki bezodpływowe położone w zasięgu obsługi planowanej zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej powinny zostać zlikwidowane a przykanaliki podłączone do sieci zbiorczej.
- Wody opadowe na obszarze gminy odprowadzane są powierzchniowo do gruntu lub pobliskich cieków. Na terenach planowanych pod skoncentrowane zespoły zabudowy istnieje możliwość realizacji lokalnych sieci kanalizacji deszczowej z odprowadzeniem do gruntu lub cieków z zachowaniem warunków obowiązujących przepisów szczególnych.
- **Ze względu na bardzo słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną wraz z dalszym intensywnym rozwojem, władze gminy będą zmuszone wybudować zbiorczą sieć kanalizacyjną na terenach miejscowości Czerniejów, Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi oraz Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga i Jabłonna - Majątek. Budowa systemu kanalizacyjnego na terenie gminy powinna opierać się na budowie jednej oczyszczalni ścieków w miejscowościach najsilniej zurbanizowanych oraz sześciu lokalnych**

oczyszczalni ścieków na terenach najdalej położonych od obszarów silnie zurbanizowanych.

2.12.5. Gospodarka cieplna i gazyfikacja

2.12.5.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

Gospodarka cieplna w gminie oparta jest na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych przeważnie paliwem stałym lub gazem ziemnym. Przeważająca część jednostek osadniczych na obszarze gminy jest już zgazyfikowana. Gazowa sieć średnioprężna na terenie tej gminy zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia zlokalizowanej w gminie Głusk.

Istniejący układ sieci średnioprężnej posiada powiązania od północy z siecią średnioprężną gminy Głusk.

Gaz ziemny zużywany jest na cele:

- przygotowania posiłków dla ludzi i karmy dla zwierząt,
- przygotowania ciepłej wody użytkowej,
- ogrzewanie pomieszczeń (częściowo)

Zastosowanie gazu dla celów grzewczych sukcesywnie wzrasta szczególnie w nowej zabudowie mieszkaniowej.

W dalszym ciągu funkcjonują jeszcze na terenie gminy lokalne kotłownie i urządzenia grzewcze opalane paliwem stałym, które są źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Przepustowość istniejących sieci gazowych i wydajność stacji redukcyjnej pozwalają na stopniową gazyfikację tych źródeł ciepła.

2.12.5.2. Wnioski z oceny stanu istniejącego

- Gmina posiada dobre warunki dla dalszego rozwoju gazyfikacji na swoim obszarze.
- Opracowany program gazyfikacji dla tej gminy wykazuje techniczną możliwość dalszej rozbudowy istniejących układów sieci średnioprężnej w celu zabezpieczenia obsługi terenów istniejącego i planowanego zainwestowania na całym obszarze gminy.
- Istnieje techniczna możliwość gazyfikacji uciążliwych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym.

2.12.6. Gospodarka odpadami

2.12.6.1. Stan istniejący i uwarunkowania rozwoju

~~Gmina Jabłonna prowadzi zorganizowany system zagospodarowania odpadów komunalnych. Odpady te gromadzone są przez mieszkańców i wstępnie segregowane, a następnie wywożone specjalnym taborem na centralne składowisko odpadów znajdujące się na obszarze gminy w miejscowości Tuszów. Powierzchnia tego składowiska wynosi 0.60 ha a jego pojemność $V = 15000 \text{ m}^3$. Ilość odpadów nagromadzonych do końca 2002 r wyniosła 688,5 Mg, co stanowiło 32% wypełnienia. Aktualna rezerwa pojemności składowiska odpadów zabezpiecza potrzeby rozwojowe gminy w okresie perspektywicznym i kierunkowym.~~

W gminie funkcjonuje system wywożenia odpadów przez koncesjonowane firmy wyłaniane w przetargu , działające na podstawie umowy zawartej z gminą

2.13. Możliwości finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy

Sytuację finansową gminy Jabłonna w ostatnich 5 latach można określić jako bardzo dobrą. Mimo dobrej sytuacji finansowej Gmina Jabłonna dysponuje ograniczonymi środkami na tworzenie warunków własnego rozwoju. W tej sytuacji szczególnie ważne wydaje się racjonalizowanie gospodarki finansowej, zarówno w sferze obsługi bieżącej ludności, jak i wydatków inwestycyjnych. Ze względu na konieczność określenia potencjału finansów publicznych gminy Jabłonna na potrzeby niniejszej analizy przeprowadzono szczegółową analizę dochodów i wydatków gminy Jabłonna w latach 2008–2015.

Przeanalizowano również prognozy budżetowe gminy oraz możliwości pozyskania środków z UE. Wyniki analiz pozwalają na przyjęcie następujących podsumowań:

WNIOSKI I ZALECENIA

- Sytuację finansową gminy można określić jako dobrą - stabilną z dalszą perspektywą rozwoju. Pomimo wzrostu liczby mieszkańców gminy, wartość całkowita budżetu oraz wydatki na 1 mieszkańca z roku na rok charakteryzują się tendencją wzrostową.

- Wzrastające wpływy z udziału w podatku od osób fizycznych, od osób prawnych oraz podatku od nieruchomości świadczą o wzroście ilości i zamożności mieszkańców oraz wzroście ilości nowych budynków oddawanych do użytkowania.
- Wzrost dochodów i spadające zadłużenie gminy, daje gwarancję że stały, prognozowany wzrost liczby mieszkańców gminy będzie odzwierciedlony wzrostem nakładów inwestycyjnych na terenie gminy.
- Inwestycje zaplanowane na rok 2017 mające odzwierciedlenie w przyjętym na ten rok budżecie gminy w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej wpłyną korzystnie na dalszy rozwój gminy.
- W realizacji inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej (sieci kanalizacyjnej) gmina powinna poszukiwać różnorodnych form wsparcia inwestycji głównie z programów UE i krajowych.
- Sytuacja finansowa gminy pozwala na wyznaczanie nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę, które z jednej strony spowodują w krótkim odstępie czasu znaczne wydatki gminy na inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, z drugiej strony wzrost liczby mieszkańców i podmiotów gospodarczych na terenie gminy przyniesie gminie w dłuższej perspektywie czasu wzrost wpływów do budżetu gminy w zakresie dochodów własnych.
- **Zgodnie z przeprowadzoną analizą oraz prognozą wielkości budżetu (dochodów i wydatków) budżet gminy jest w stanie przyjąć realizację inwestycji wynikających z wzrostu liczby terenów przeznaczonych pod zabudowę.**

2.14. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

2.14.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nowa zabudowę

W związku z przeprowadzonymi w powyższych punktach analizami ekonomicznymi, środowiskowymi, społecznymi, prognozami demograficznymi przy uwzględnieniu

możliwości finansowania gminy poniżej przedstawiono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy

Przy obliczeniu maksymalnego zapotrzebowania w skali gminy na nową zabudowę wzięto pod uwagę perspektywę 30 lat, tj. lata 2016 - 2046, jak również niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się w możliwości zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%. W związku z powyższym maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej (w tym części gospodarcze zabudowy zagrodowej) - ok. 1 168,72 tys m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 296,52 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów - ok. 368,90 tys. m² powierzchni użytkowej

2.14.2. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej

Na potrzeby Studium oszacowano chłonność, położonych na terenie gminy Jabłonna obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w podziale na następujące funkcje zabudowy:

- mieszkaniowa, w tym: jednorodzinna, letniskowa i zagrodowa (razem z częścią gospodarczą) ,
- zabudowa usługowa, zawierająca wszelkiego rodzaju usługi zarówno publiczne, jak i komercyjne, w tym również obiekty handlowe oraz usługi sportu i rekreacji,
- zabudowa produkcyjna, składów i magazynów,
- pozostałe tereny niezabudowane, jak również tereny związane z komunikacją i infrastrukturą techniczną. Pod pojęciem pozostałe tereny należy rozumieć wszystkie tereny niezaliczone do powyżej wymienionych funkcji. W przeważającej części są to tereny rolnicze (grunty orne, łąki, pastwiska, sady), tereny zielone (w tym lasy, ogrody działkowe, zieleń urządzona), wody powierzchniowe oraz tereny obsługi komunikacyjnej. Przy założeniu

zachowania dotychczasowych proporcji zachodzących pomiędzy powierzchniami odpowiednich funkcji, jak również ich procentowym udziale w całości terenów zabudowanych, oraz biorąc pod uwagę tereny towarzyszące zabudowie poszczególnych funkcji takie, jak związane z obsługą komunikacyjną oraz zielenią urządzoną, na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Chłonność rozumiana jako możliwość lokalizowana na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 158,92 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 54,01 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów - ok. 140,91 tys. m² powierzchni użytkowej.

2.14.3. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę innych niż wymienione w poprzednim punkcie

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie całej gminy Jabłonna obejmują zarówno tereny zlokalizowane w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, jak i tereny bezpośrednio przylegające do tej struktury, czy też bardziej od niej oderwane. Obowiązujące plany zostały poddane szczegółowej analizie. Tereny zlokalizowane w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a jednocześnie objęte ustaleniami obowiązujących planów, zostały zbilansowane w poprzednim punkcie, a tym samym nie zostały uwzględnione w poniższych wyliczeniach. Powierzchnia użytkowa została wyliczona na podstawie powierzchni terenów zlokalizowanych poza zwartą strukturą oraz intensywności zabudowy lub maksymalnej powierzchni zabudowy zapisanej dla poszczególnych terenów w planach miejscowych. Przy czym, ponieważ w planach miejscowych wskaźnik intensywności zabudowy był określany

zamiennie z maksymalną powierzchnią zabudowy lub nie był określany, przyjęto do obliczeń przeciętną wartość intensywności zabudowy, określoną na podstawie istniejącego zainwestowania na terenie gminy. W związku z powyższym chłonność położonych na terenie gminy Jabłonna obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż położone w zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 728,28 tys. m² powierzchni użytkowej , (w tym części gospodarcze zabudowy zagrodowej)
- dla zabudowy usługowej - ok. 148,26 tys. m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów - ok. 368,90 tys. m² powierzchni użytkowej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna
1. INFORMACJE OGÓLNE

lp	miejscowość	powierzchnia terenów wyznaczonych na zabudowę wg funkcji (w ha)		tereny zabudowy usługowej	tereny aktywizacji gospodarczej	tereny infrastruktury technicznej	potencjalna chłonność terenów wyznaczonych na zabudowę wg. Funkcji (dla zabudowy mieszkaniowej letniskowej oraz zabudowy usługowo - mieszkaniowej)	średnia liczba osób tworzących gospodarstwo domowe	potencjalna liczba działek do zabudowania	istniejąca liczba mieszkańców	potencjalna liczba nowych mieszkańców
		zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa	zabudowa letniskowa								
1	Chmiel Drugi	0		0	5,92	0	2150	3,35	0	213	0
2	Chmiel Pierwszy	2,62		0	0	0	2150	3,35	12	284	40
3	Chmiel - Kolonia	2,78		0	0	0	2150	3,35	11	241	37
4	Czerniejów	0		0	0	11,85	2150	3,35	0	834	0
5	Czerniejów - Kolonia	10,47		2,75	0,56	0	2150	3,35	49	320	164
6	Jabłonna Pierwsza	3,58	1,82	1,9	0	0	2150	3,35	25	632	84
7	Jabłonna Druga	28,43	1,82	0	2,89	0	2150	3,35	114	1054	383
8	Jabłonna - Majątek	2,93		1,05	0	0	2150	3,35	14	678	47
9	Piotrków Pierwszy	2,94	0,73	8,43	9,97	0	2150	3,35	17	767	57
10	Piotrków Drugi	0		0,69	0	0	2150	3,35	0	739	0
11	Piotrków - Kolonia	4,41		0	0	0	2150	3,35	20	226	67
12	Skrzynice Pierwsze	2,74	2,36	0	0	0	2150	3,35	22	430	73
13	Skrzynice Drugie	0,81		0	0	0	2150	3,35	4	298	13
14	Skrzynice - Kolonia	0,69		0	0	0	2150	3,35	3	341	10
15	Tuszów	15,12	2,03	0	0	0	2150	3,35	80	518	268
16	Wierciszów	2,67		0	21,44	0	2150	3,35	12	286	40
17	Wolnica	0		0	0	0	2150	3,35	0	46	0
suma		80,19	8,76	14,82	40,78	11,85	X	X	383	7907	1283
		88,95									

Tabela . Powierzchnia terenów wyznaczona na podstawie analizy do zabudowy z podziałem na funkcje (opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu Gminy Jabłonna i publikacji Głównego Urzędu Statystycznego).

2.14.4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowych z pkt 2.14.2. – 2.14.3.

Maksymalne w skali gminy Jabłonna zapotrzebowanie na nową zabudowę określone w pkt 1.9.4.1. przewyższa sumę powierzchni użytkowych zabudowy w podziale na funkcje zabudowy wyliczonych w pkt 2.14.1. i 2.14.3. Porównanie tych wartości obrazuje poniższa tabela.

Lp.	kategoria	obszary zabudowy [ha]	potencjalna liczba nowych mieszkańców gminy w perspektywie do 30 lat [osoby]
		powierzchnia użytkowa zabudowy [m ²]	
1.	maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę na podstawie przeprowadzonych analiz: ekonomicznych, środowiskowych, społecznych oraz prognoz demograficznych.	1310,10 powiększone o 30%	4508 powiększone o 30% 3474
		1007,69 1834140 powiększone o 30% 1410876	
2.	obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej rozumiane jako obszary nowej zabudowy na terenach niezabudowanych (luki w zabudowie)	250,60	864
		350840	
3.	obszary wyznaczone do zabudowy w obecnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	1145,57	3950
		1603798	
4.	Obszary przeznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę	1029,30	3549
		1441020	
5.	obszary przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę inne niż wymienione w pkt.2	889,60	3067
		1245440	

Tabela 43. Powierzchnia terenów wyznaczona na podstawie analizy do zabudowy z podziałem na funkcje (opracowanie własne, na podstawie danych z Urzędu Gminy Jabłonna i publikacji Głównego Urzędu Statystycznego).

Na skutek porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w związku z powyższym bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości :

$$1310,10 - (250,60 + 889,60) = 169,90 \text{ ha.}$$

W wyniku przeprowadzonej analizy, wyznaczono obszary o powierzchni całkowitej nie przekraczającej 169,90 ha.

3. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY

3.1 Cele rozwoju

3.1.1 Cel generalny

Jako cel generalny polityki rozwojowej gminy przyjęto:

Wzrost jakości życia i spójności społecznej Gminy Jabłonna dzięki rozwojowi przedsiębiorczości oraz zwiększeniu znaczenia gminy jako obszaru atrakcyjnego dla inwestycji w sferze mieszkalnictwa.

Uznaje się, że osiągnięcie celu generalnego możliwe jest poprzez stworzenie mechanizmów starań o rozwój funkcji społecznych i gospodarczych, a także o sprawność funkcjonowania organizmu gminnego.

3.1.2 Cele ~~warunkujące~~ **szczegółowe**

Osiągnięcie celu generalnego powinno nastąpić poprzez przyjęcie określonych kierunków działań strategicznych sformułowanych jako cele ~~warunkujące~~ **szczegółowe**. Są to:

- Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturalna integracja Gminy Jabłonna
- Gmina Jabłonna stanie się silnym centrum mieszkalniczym (osiedleńczym) o znaczeniu regionalnym
- Wzrost rangi i znaczenia Gminy Jabłonna jako obszaru atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, z uwzględnieniem rolniczego charakteru regionu,
- Rozwój funkcji aktywizujących społeczność lokalną, w tym przedsiębiorczość mieszkańców.
- Tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem poprzez stworzenie korzystnych warunków do inwestowania.
- Podnoszenie sprawności funkcjonowania organizmu gminnego poprzez rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.
- Wyeksponowanie przyrodniczych i kulturowych walorów gminy

3.2 Dziedziny działań strategicznych

Dla osiągnięcia przyjętych celów uporządkowano dziedziny działań strategicznych w 4 sferach:

- działania organizacyjno-przygotowawcze

Działania te polegać powinny na stworzeniu „komórki” właściwej dla tworzenia informacji o gminie, jej stanie a także dla jej promocji. Główne formy tych działań to:

- monitorowanie strategii rozwoju gminy
 - przystosowanie instytucji odpowiedzialnych za gminę do podjęcia odpowiednich działań wynikających ze strategii rozwoju gminy
 - popularyzacja działań poprzez stworzenie odpowiedniego systemu informacyjnego
 - prowadzenie stałych działań na rzecz porządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru gminy.
- Działania tworzące warunki infrastrukturalne rozwoju wszelkich form przedsiębiorczości jako bazy ekonomicznej gminy.

W sferze tej działania mają wspierać mechanizmy rynkowe poprzez tworzenie wszelkich warunków rozwoju przedsiębiorczości zarówno poprzez wspieranie finansowe jak i szukanie oszczędności przez sprawne funkcjonowanie gminy.

Szczegółowe metody działań to:

- wspomaganie wszelkich form przedsiębiorczości i działanie na rzecz dywersyfikacji jej struktury rodzajowej, technologicznej, organizacyjnej oraz znaczenia rynkowego,
 - tworzenie i uatrakcyjnienie warunków lokalizacyjnych dla wszelkiego rodzaju inwestycji związanych z tworzeniem miejsc pracy
 - działanie na rzecz rozwoju infrastruktury ekonomicznej dla usprawnienia wszelkich form rynkowych na obszarze gminy,
 - wzrost inwestycji infrastrukturalnych w zakresie:
 - zaopatrzenia w wodę,
 - dokończenia gazyfikacji gminy,
 - rozbudowy sieci telekomunikacyjnej,
 - realizacji sieci kanalizacyjnej,
 - budowy dróg ,
- Działania na rzecz poprawy standardów życia mieszkańców.

W tej grupie celów najważniejsze zagadnienia to:

- wzrost podaży miejsc pracy,

- wzrost bezpieczeństwa życia mieszkańców (publicznego, ekologicznego i epidemiologicznego),
- rozwój warunków dla aktywności kulturalnej,,
- rozwój bazy usług oświaty i sportu (rozbudowa i modernizacja istniejących obiektów),
- rozwój usług zdrowia,
- rozwój systemów informacyjnych dla mieszkańców i warunków rozwoju kontaktów społecznych.

3.3 Wnioski z analiz i materiałów wejściowych

Przyjęte kierunki działań powinny znaleźć oparcie w opracowaniach planistycznych dla których znaczenie fundamentalne ma Studium Uwarunkowań i Kierunków **Zagospodarowania Przestrzennego** Gminy. Stąd w opracowaniu tym proponuje się przełożenie formuły celów na ład przestrzenny w następujących sferach:

- ład funkcjonalno-organizacyjny,
- ład estetyczny,
- ład ekologiczny,
- ład w zakresie jednolitości standardów,
- ład przestrzenno-architektoniczny,

Oczywistą rzeczą jest, że wszystkie te elementy wzajemnie się uzupełniają i dopiero kompleksowe przeniesienie założonych w Studium standardów i działań do planów zagospodarowania przestrzennego może przynieść oczekiwany efekt rozwojowy gminy.

4. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Ustalone działania na rzecz rozwoju gminy wynikają z założenia właściwej harmonijności i równowagi całości organizmu gminnego. Przewidywane do osiągnięcia cele wymagają jednak nie zawsze jednakowej intensywności tych działań we wszystkich dziedzinach. W sytuacji istnienia dość dużych potrzeb dla zaspokajania, a szczególnie dla osiągnięcia założonych standardów życia w gminie – konieczne jest ustalenie kierunków i kolejności postępowania. Z tego powodu przyjęto na wejściu do ustalenia kierunków polityki przestrzennej dziedziny i zadania priorytetowe dla rozwoju gminy oraz założono osiągnięcie w niej określonych standardów życia. Biorąc pod uwagę politykę rozwojową zapisaną w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz w dokumentach planistycznych sąsiednich miast i gmin stwierdzić należy, że warunki rozwojowe gminy Jabłonna w dużym stopniu zostały zdeterminowane, a standardy nie mogą odbiegać od poziomów analogicznych obszarów w województwie.

Priorytety rozwojowe

Kryterium wyboru priorytetów jest potrzeba likwidacji słabych stron gminy a zwłaszcza ograniczeń w otwarciu jej na przyjęcie nowych funkcji wzmacniających ekonomicznie, oraz efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych.

Ustala się następujące priorytety:

- tworzenie kompleksowych systemów podbudowy ekonomicznej i organizacyjnej dla realizacji inwestycji podnoszących rangę gminy i wspierających istniejące i nowe formy działalności gospodarczej,
- tworzenie warunków technicznych (w tym rozbudowa infrastruktury technicznej) dla racjonalnego i zrównoważonego rozwoju struktury gminy przy zapewnieniu poprawy standardów istniejących już wsi i zespołów mieszkaniowych,
- stworzenie dobrej gospodarki nieruchomościami i zasobami gminy – w tym rozbudowa bazy oświatowej i sportowej.

5. POLITYKA PRZESTRZENNA

5.1 Główne czynniki rozwojowe i przekształceń

Gmina Jabłonna aczkolwiek jest typową gminą wiejską, to jednak funkcja rolna nie stanowi dla niej jedynej, a nawet głównego czynnika rozwojowego. Wzrost opłacalności produkcji rolnej nie jest możliwy bez ingerencji rządu i sytuacja, kiedy rolnictwo stanowiło główną funkcję w obszarze gminy należy do przeszłości. Dużą jednak część powierzchni gminy stanowią gleby wysokich klas, które uległy znacznemu rozdrobnieniu areałów. Pomimo znacznego spadku zainteresowania ze strony nawet samych właścicieli gruntów rozwojem rolnictwa tzw. rolna przestrzeń produkcyjna w gminie podlega ochronie i **ograniczeniu** możliwości dalszych wyłączeń gruntów z produkcji rolnej na rzecz funkcji nierolniczych ~~zostały znacznie ograniczone~~.

Jednym z istotnych czynników rozwojowych wpływających na kierunek przekształceń struktury przestrzennej i funkcjonalnej gminy jest sąsiedztwo miast Lublina i Świdnika stanowiących centrum aglomeracji lubelskiej. Tworzy to dla gminy Jabłonna możliwości rozwoju funkcji komplementarnych dla ludności miejskiej:

- rozwój funkcji mieszkaniowej w formie tzw. rezydencji podmiejskich na dużych działkach, w lepszych warunkach klimatycznych z sąsiedztwem terenów otwartych i leśnych,
- tworzenie zaplecza rekreacyjnego dla mieszkańców miast z możliwością realizacji tzw. drugich domów lub poprzez tworzenie kompleksów rekreacyjnych szczególnie w oparciu o kompleksy leśne położone na południu i północy gminy i doliny runne. Szczególnie atrakcyjne pod tym względem są miejscowości Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Chmiel Drugi i Skrzynice Pierwsze.

5.2 Struktura funkcjonalno-przestrzenna

5.2.1. Droga wojewódzka nr 835

Jednym z najistotniejszych uwarunkowań określających kierunki przekształceń struktury przestrzennej, a częściowo również funkcjonalnej jest przebieg drogi wojewódzkiej nr 835. Droga ta stanowiła dotychczas oś układu przestrzennego gminy koncentrując ruch komunikacyjny tranzytowy i lokalny (główny korytarz komunikacyjny) i dynamizując procesy

urbanistyczne w pasie do niej przyległym. Jej modernizacja i wyposażenie w jezdnie serwisowe stworzy jednak inne zasady funkcjonowania terenów do niej przyległych.

W niestabilnej i słabej strukturze przyrodniczej gminy oczywiste jest, że modernizacja i rozbudowa dużego korytarza komunikacyjnego – spowoduje tworzenie dodatkowych barier ekologicznych ograniczających drożność istniejących powiązań ekologicznych i uniemożliwiających kształtowanie nowych wg dotychczas projektowanego systemu ESOCH. W opracowaniu uwzględniono nowe ograniczenia w tym zakresie.

5.2.2. Nowe elementy struktury przestrzennej gminy.

Zgodnie z założonym w studium rozwojem pasma terenów położonych wzdłuż drogi nr 835 – w strefie jej oddziaływania wskazuje się obszary predysponowane do rozwoju funkcji usługowych ze szczególnym uwzględnieniem obsługi komunikacyjnej.

- 1) Przebieg drogi wojewódzkiej wzdłuż osi podłużnej gminy powoduje potrzebę reorganizacji jej struktury osadniczej. Model hierarchicznej obsługi i powiązań funkcjonalnych zespołów jednostek osadniczych winien zostać przebudowany. Przebieg drogi wyznacza granice integralności poszczególnych wsi i wzmacnia tendencje „dośrodkowe” w ich kształtowaniu - koncentrację mieszkalnictwa i rozwój lokalnej bazy usługowej i infrastrukturalnej. Ukształtowane wzdłuż drogi zespoły zabudowy mieszkaniowej oraz układ rozłogów pól określają potrzebę budowy niemal na całym odcinku drogi wojewódzkiej, obsługujących je dróg serwisowych. Droga nr 836 wspomagała dotychczas obsługę ruchu lokalnego - ograniczenie jej dostępności dla tego ruchu skutkuje koniecznością budowy zamkniętego, hierarchicznego układu dróg lokalnych, jako systemu umożliwiającego niezależną obsługę obszarów we wschodniej i zachodniej części gminy. Nastąpi rozdzielenie obszarów rolnych w gminie, a także terenów mieszkaniowych i rekreacyjnych. Należałoby wzmocnić powiązanie tych obszarów i oprócz dróg powiatowych wykorzystać kładki nad doliną rzeki Czerniejówki dla przejścia ciągów pieszych i rowerowych.

2) Nastąpi zmiana kierunku inwestowania w zakresie produkcji i usług. Inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym będą miały tendencję do lokowania się w rejonie skrzyżowań drogi nr 835 z drogami :

- powiatowymi nr 2114L i 2284L
- wojewódzką nr 836 (w związku z jej modernizacją);

Na w/w terenach dopuszcza się możliwość budowy wielofunkcyjnych obiektów obsługi ruchu tranzytowego (samochody osobowe i ciężarowe) z bazą gastronomiczno - noclegową, zespołami parkingów, zapleczem naprawczym, ale także składów, hurtowni, obiektów obsługi rolnictwa. W realizacji nowej zabudowy i przekształceniach istniejących wzdłuż ww. drogi terenów budowlanych należy przewidzieć ich ekspozycyjność oraz uwarunkowania wynikające z ich znaczenia dla ekologii i krajobrazu.

Obszar centralny gminy pełnić będzie funkcje obsługi mieszkańców gminy, a przede wszystkim miejscowości Jabłonna - Majątek.

3) Modyfikacji wymagać będzie gospodarka rolna na terenach przyległych do drogi nr 835 w zakresie:

- modyfikacji dojazdu do pól;
- modyfikacji transportu rolniczego.

Na terenie gminy Jabłonna nie dokonano jeszcze diagnozy stanu zagospodarowania w wyniku której można wyznaczyć obszary zdegradowane oraz obszary rewitalizacji .

5.2.2.1. Układ osadniczy

Studium zakłada kontynuację dotychczasowych tendencji rozwoju poszczególnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy przede wszystkim w zakresie funkcji osiedleńczej, gdzie podstawą są historycznie wykształcone wsie jednorzędowe.

W odniesieniu do pojedynczej zabudowy lub usytuowanej gniazdowo na obszarach objętych w niniejszym studium polityką ochrony lub przekształceń obowiązują zasady dostosowania zagospodarowania do funkcji stref:

- zabudowa istniejąca na obszarach ochrony i wzbogacenia krajobrazu otwartego jest wskazana do adaptacji w granicach siedliska oraz tworzenia pierścieni zieleni osłonowej,
- zabudowa istniejąca na obszarze w granicach ESOCH (głównie dotyczy to zabudowy położonej w dnach dolin rzecznych, może być adaptowana z prawem do rozbudowy i modernizacji,
- zabudowa mieszkaniowa położona w strefach uciążliwości obiektów i urządzeń może być adaptowana pod warunkiem, że jest możliwe zmniejszenie tych uciążliwości przez zastosowanie środków technicznych lub przekształcenie zagospodarowania w otoczeniu budynków mieszkalnych (zadrzewienia i zalesienia).

Generalnie zatem przebudowa systemu wiejskich jednostek osadniczych na obszarze gminy, pełniących głównie funkcje obsługi rolnictwa winna sprowadzać się do tworzenia zespołów zwartej zabudowy z wykształconymi centrami usługowymi (usługi podstawowe).

W zabudowie wsi, poza obszarami dla których określono poza rolniczy kierunek rozwoju, winno dominować budownictwo zagrodowe.

Na obszarze gminy obowiązywać powinna zasada możliwości kontynuowania ciągów zabudowy wzdłuż dróg jako ciągłego systemu wsi jednorzędowych wg aktualnych potrzeb gminy.

Należy **ograniczyć tendencje zabudowy przestrzeni rolniczej o wysokich walorach produkcyjnych** w strefie podmiejskiej Lublina budownictwem jednorodzinym i usługowym. Tendencje te winny zostać wykorzystane do kreowania rozwoju gminy przez zdecydowane ukierunkowanie lokalizacji rozwoju tych funkcji.

W przypadku terenów przeznaczanych w studium pod zabudowę jednorodziną, zagrodową lub usługową przyjmuje się następujące wskaźniki dotyczące parametrów działek budowlanych:

- dla terenów przeznaczanych pod zabudowę zagrodową zakłada się minimalną powierzchnię działek budowlanych wynoszącą 1500 m², przy szerokości minimalnej wynoszącej 18 m;

- dla terenów przeznaczanych pod zabudowę jednorodzinną zakłada się minimalną powierzchnię działek budowlanych wynoszącą 900 m² dla działek wolnostojących przy szerokości minimalnej wynoszącej 16 m;
- dla terenów nie spełniających ww. warunków dopuszcza się zabudowę jednorodzinną bliźniaczą;
- zakłada się minimalną powierzchnię działek budowlanych w zabudowie bliźniaczej wynoszącą 450 m²;
- dopuszcza się lokalizację usług na działkach nie mniejszych niż 900 m² z zachowaniem określonych powierzchni zabudowy oraz zasad dla gabarytów i architektury obiektów określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a dla działek przeznaczanych pod działalność produkcyjną minimalną powierzchnię ustala się na 2000 m²;
- istniejące działki budowlane o powierzchni nie spełniających ww. parametrów oraz dla których podziału dokonano w oparciu o obowiązujące wcześniej miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zachowują funkcje budowlaną pod warunkiem położenia w terenach zabudowy wyznaczonych miejscowym planem.

Od powyższych wielkości w jednostkowych przypadkach można stosować odstępstwa, jeżeli znajdzie to uzasadnienie w projektach planów miejscowych i nie wpłynie negatywnie na jakość urbanizowanej przestrzeni. Dopuszcza się tolerancję do 10% dla parametrów działek i ich szerokości.

Wyznaczone funkcje dla wyżej wymienionych terenów oznaczają preferowany rodzaj zabudowy na danym terenie, dopuszcza się jednak wymiennie ustalanych w planach miejscowych sposobów zagospodarowania w ramach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej oraz zabudowy produkcyjnej i usług.

Zabudowa nie powinna przekraczać wysokości dwóch kondygnacji, jednak w celu zachowania harmonii z terenami sąsiednimi, dopuszcza się ustalenie w planach miejscowych innych parametrów zabudowy, zgodnych z lokalnymi uwarunkowaniami poszczególnych terenów. Niezbędne jest ponadto estetyczne zagospodarowanie

terenów wokół budynków, zwłaszcza przy pomocy kształtującej krajobraz zieleni wysokiej i średniej.

Wyznaczone w rysunku „Studium...” tereny pod mieszkalnictwo rolnicze można zabudować w strefie o 50-80 metrów większej kosztem przylegających terenów gruntów ornych po przeanalizowaniu takiej możliwości na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zagospodarowanie tych terenów winno następować w jak najwyższych standardach architektonicznych, z poszanowaniem podstawowych zasad ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ochrony krajobrazu oraz ochrony środowiska. Zmiany funkcji terenów określone w niniejszym studium nie mogą powodować przekroczeń standardów jakości środowiska.

5.2.2.2. Obszary aktywności gospodarczej

Analizując zapoczątkowane na obszarze gminy Jabłonna procesy inwestycyjne w zakresie inwestycji pozarolniczych stwierdzono, że poza nielicznymi wyjątkami (wynikającymi najczęściej z adaptacji dla nowych funkcji obiektów istniejących) generalnie obiekty te grupują się na obszarze położonym w sąsiedztwie drogi relacji Lublin – Bigoraj Nr 835. Niezależnie od powyższej koncentracji na obszarze gminy istnieją nieliczne obiekty produkcyjno-usługowo-rzemieślnicze świadczące usługi dla mieszkańców gminy i produkcję rzemieślniczą. Biorąc pod uwagę dość skromne wyposażenie gminy w miejsca pracy (przy zarysowującej się tendencji do wzrostu zaludnienia) należy zabezpieczyć tym obiektom jak najlepsze możliwości funkcjonowania i rozwoju. Powinno się to odbywać oczywiście przy zachowaniu zasad wynikających z ustalonych stref polityki przestrzennej.

Nie przewiduje się na obszarze gminy Jabłonna realizacji kolejnych obiektów hodowlanych mogących znacząco oddziaływać na środowisko a także powodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, poza już wyznaczonymi w dotychczasowych opracowaniach.

5.2.2.3. Obszary o funkcji rekreacyjnej

W studium dopuszcza się przekształcenia istniejącej zabudowy zagrodowej na funkcje rekreacji (jako docelowy kierunek zagospodarowania) na obszarach o walorach rekreacyjnych. Do takich obszarów należą między innymi: Piotrków Pierwszy i Drugi,

Jabłonna Pierwsza, oraz wsie Chmiel Drugi, Wolnica, Skrzynice Pierwsze i Drugie, Tuszów.

Uzupełnieniem programu rekreacji na obszarze gminy jest planowany system ścieżek rowerowych wiążących najatrakcyjniejsze widokowo tereny, położone poza drogami tranzytowymi i obiekty o wartościach kulturowych, umożliwiające penetrację gminy i wiążące z obszarami sąsiednimi.

Ponadto planowany jest **teren potencjalnego zagospodarowania dla funkcji sportowej, rekreacyjnej i turystycznej w Jabłonie**. Wskazany w rysunku Studium obszar, sąsiadujący z doliną rzeki Czerniejówki, przyległy do zespołu pałacowo-parkowego i kompleksu stawów, powinien zostać wykorzystany dla ulokowania programów zwiększających atrakcyjność doliny Czerniejówki i wzbogacający ofertę rekreacyjną gminy. Ze względu na sąsiedztwo obiektu zabytkowego zagospodarowanie obejmować powinno przede wszystkim urządzenia terenowe z dopuszczeniem obiektów kubaturowych, w zakresie niezbędnym do obsługi programu podstawowego. Wielkość obiektów kubaturowych powinna być każdorazowo analizowana pod względem krajobrazowym, a całość zagospodarowania konsultowana z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Lublinie.

Jednym z warunków podniesienia atrakcyjności gminy jako obszaru zamieszkiwania i inwestowania jest oprócz budowy systemów infrastrukturalnych podniesienie walorów krajobrazu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów historycznych, określających tożsamość gminy, głównie zespołu dworsko-parkowego w Jabłonie a także nielicznych obiektów zainteresowania i ochrony konserwatorskiej.

Funkcję rekreacyjną przyjęto w gminie jako czynnik rozwojowy przede wszystkim mając na względzie jej bezpośrednie sąsiedztwo i związki z przyległymi obszarami leśnymi i doliną rzeki Czerniejówki.

5.3. Polityka strefowa

Dla odzwierciedlenia uwarunkowań, predyspozycji i ograniczeń rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej, wynikających z różnych dziedzin i przeprowadzonych analiz ustala się **STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ**. Ramy tej polityki ustala się w studium przyjmując generalne zasady tworzenia stref:

- **strefy kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w oparciu o przesłanki przyrodnicze**

1. strefa specjalnych wartości kulturowo – krajobrazowych związana z Czerniejowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu,
 2. Ekologiczny System Obszarów Chronionych,
 3. strefa zielonego pierścienia wokół centrum Aglomeracji Lubelskiej.
- **strefy ochrony wartości kulturowych**
1. strefa ochrony krajobrazu kulturowego,
 2. strefa ograniczonej obserwacji archeologicznej – stanowiska archeologiczne.
- **strefy kształtowania infrastruktury technicznej**
1. strefy ochrony pośredniej zewnętrznej ujęcia wody w Wilczopolu,
 2. strefy promieniowania elektroenergetycznego od linii energetycznych wysokiego napięcia,
 3. strefy bezpieczeństwa od gazociągów wysokoprężnych.
- **strefy intensywnego rozwoju funkcji osadniczych**
1. ośrodek gminny,
 2. [pasmo intensyfikacji zagospodarowania wzdłuż doliny rzeki Czerniejówki i drogi wojewódzkiej nr 836.](#)
- **strefy krajobrazu polnego**
1. strefa krajobrazu otwartego bez zabudowy,
 2. strefa krajobrazu polnego o niewielkim stopniu zainwestowania z zachowaniem historycznie wykształconego układu osadniczego.

Warunki zagospodarowania i użytkowania terenów w w/w strefach określone zostały w działach branżowych.

5.4. Główne zasady polityki przestrzennej

5.4.1. Obszary objęte ochroną prawną oraz ograniczeń przestrzennych

1. Na podstawie [ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody \(Dz.U. z 2016 poz. 2134\)](#).
2. Na podstawie ustawy o lasach z 28.09.1991 r. i Rozporządzenia MOŚZNiL z 25.08.1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej,

- obowiązują kategorie ochronności ustanowione ustawą z 20.12.1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym z późniejszymi zmianami.
3. Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.):
 - a. zabytki wpisane do rejestru zabytków woj. lubelskiego,
 - b. inne zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wójta Gminy (w tym zabytki archeologiczne);
 4. Na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (**Dz. U.z 2017 poz. 1073 t.j.**)
 - a. strefa ochrony krajobrazu kulturowego
 5. Na podstawie ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z dn. 28 marca 1933 r. (**Dz.U. z 2017 poz. 681**)
 6. Na podstawie ustawy o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1440) i Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 2016 poz. 124).
 7. Na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2017 poz. 1121 z późniejszymi zmianami.)
 8. Na podstawie ustawy 21 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony Środowiska (Dz.U. z poz. 627 z późniejszymi zmianami).
 9. Na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2017 poz. 1161 t.j.).
 10. Na podstawie Rozporządzenia nr 5/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie ustalenia warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły (Dz. Urz. Woj.

Lubelskiego z 2015 r., poz. 1284) – jednolite części wód podziemnych i jednolitych części wód powierzchniowych.

5.4.2. Zasady ochrony i realizacji zagospodarowania przestrzennego

Studium przyjmuje 2 podstawowe rodzaje narzędzi dla realizacji zagospodarowania przestrzennego:

- narzędzia planistyczne
 - wprowadzenie polityk strefowych,
 - delimitacje obszaru gminy na obszary inwestycyjne i wolną przestrzeń produkcyjną podlegającą ochronie.
- narzędzia kompetencyjne ustawowe
 - ustalenia branżowych polityk rozwojowych,
 - narzędzia finansowe –zastosowane dla wspomżenia rozwoju terenów,
 - ochrona wynikająca z uregulowań ustawowych i aktów prawnych wyższego rzędu.

Narzędzia te powinny uzupełniać się i doprowadzić do stworzenia dokumentów planistycznych w formie planów zagospodarowania przestrzennego, które będą dalszą podstawą dla działań realizacyjnych.

Przy projektowaniu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy należy uwzględnić następujące zasady kształtowania przestrzeni i struktury zagospodarowania:

Zasada koncentracji zabudowy

Jest to podstawowa zasada urbanistyczna wynikająca z przesłanek funkcjonalno-przestrzennych, ochrony gruntów rolnych, infrastrukturalnych i ekonomicznych. Ma ona swoje odzwierciedlenie w branżowych aktach prawnych. Przestrzeganie tej zasady w procesie realizacyjnym jest podstawowym warunkiem zachowania ładu przestrzennego oraz optymalizacji ekonomicznej finansowania inwestycji z budżetu gminy.

Zasada komplementarności funkcjonalno-przestrzennej

Polega ona na wyposażeniu planistycznym jednostek strukturalnych w niezbędny zestaw usług publicznych i komercyjnych dla obsługi mieszkańców.

Zasada segregacji funkcji

Ustanawia ona możliwość lokalizacji wszelkich form działalności gospodarczej o charakterze usługowym, których uciążliwości nie wykraczają poza granice działki w strukturze osiedli mieszkaniowych, natomiast produkcyjne formy działalności gospodarczej o różnej uciążliwości dopuszcza się wyłącznie na wyznaczonych terenach.

Zasada wzbogacania ekologii krajobrazu

Polega ona na standaryzacji zagospodarowania działki budowlanej. Co najmniej 40% działki powinno być przeznaczone pod powierzchnię biologicznie czynną (różne formy zieleni ozdobnej i użytkowej).

Zasada leśnej rekultywacji terenów zdegradowanych

Oznacza ona iż na terenie gminy ustanawia się przede wszystkim leśną rekultywację terenów zdegradowanych, jeżeli nie mogą być one zagospodarowane dla potrzeb rolnych.

Wyjątek stanowi teren po wysypisku śmieci w Tuszowie.

5.4.3. Podstawowe zasady zagospodarowania

5.4.3.1. *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego*

Kierunki rozwoju przestrzennego:

Wychodząc z konstytucyjnej zasady rozwoju zrównoważonego, w Studium określa się przyrodnicze kierunki rozwoju jako równorzędny element zagospodarowania przestrzennego z innymi działami gospodarki. W odniesieniu do elementów środowiska, podlegających ochronie prawnej lub wskazanych do objęcia taką ochroną, rozwój przestrzenny podporządkowuje się zasadom i rygorom wynikającym z przepisów szczególnych. Biorąc pod uwagę wnioski wynikające z diagnozy stanu, sprecyzowano następujące cele dla ochrony i kształtowania przestrzeni przyrodniczej dla potrzeb zagospodarowania obszaru gminy Jabłonna uznaje się za niezbędne:

- zachowanie walorów przyrodniczych gminy i ich ochronę przed degradacją,
- określenie kierunków wzbogacania ekologicznego gminy,
- określenie form ochrony prawnej i planistycznej dla terenów o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego,
- określenie optymalnych uwarunkowań dla rozwoju różnych form działalności

gospodarczej,

- określenie przyrodniczych kierunków powiązań obszaru gminy z otaczającymi obszarami otwartymi.

Dla osiągnięcia tak określonych celów ustanawia się Ekologiczny System Obszarów Chronionych, który współtworzą: dna dolin rzecznych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, lasy wraz ze strefami ochrony warunków siedliskowych i dna suchych dolin. System grupuje więc tereny o najwyższych walorach przyrodniczych i najwyższym potencjale ekologicznym. Poprzez zachowanie ciągłości przestrzennej wiąże on obszar gminy z regionalnym systemem obszarów chronionych województwa lubelskiego.

Warunki wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego dla potrzeb dalszego rozwoju przestrzennego gminy

O warunkach ochrony i wykorzystania przestrzeni przyrodniczej decydować będą rygory prawne, ustanowione w przepisach szczególnych oraz predyspozycje terenów dla lokalizacji poszczególnych funkcji.

W granicach rezerwatów przyrody obowiązują zakazy wskazane w art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Dotyczą one wszystkich rezerwatów, niezależnie kiedy powstały i jaki jest ich cel ochrony. W rezerwach przyrody zabrania się między innymi:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody,
- użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody,
- zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody,
- niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów,
- prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony,
- stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów,

- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
- prowadzenia badań naukowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody - bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

W myśl art. 33 ww. ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z generalnymi zasadami postępowania na obszarach Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W obrębie Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego obowiązują zasady zagospodarowania zgodne z Rozporządzeniem Nr 3 Wojewody Lubelskiego z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Lub. z 2005 r. Nr 73, poz. 1524), wynikające z art. 17 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, gdzie zakazuje się m.in.:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu

informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

- pozyskiwania do celów gospodarczych skał (w tym skamieniałości szczątków roślin i zwierząt), minerałów i bursztynu,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych.

Na terenie Czerniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązują zasady zagospodarowania ustanowione w Rozporządzeniu Nr 40 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Czerniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. U. Woj. Lub. z 2006 r. Nr 65, poz. 1225), wynikające z art. 24 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W szczególności, na terenie ww. obszaru chronionego krajobrazu zakazuje się m.in.:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciw osuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,

- budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, z wyjątkiem terenów już zurbanizowanych.

W odniesieniu do pomników przyrody obowiązują zasady zagospodarowania określone w art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w tym zakazy związane z:

- wykonywaniem prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
- dokonywaniem zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
- zmian sposobu użytkowania ziemi.

Powyższe rygory stanowią podstawę do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej w zakresie polityki i planowania przestrzennego. Ich przełożenie na język planistyczny skonkretyzowane zostało w postaci ustaleń polityki przestrzennej dla sfer i stref funkcjonalno-przestrzennych.

Dla dalszego rozwoju gminy Jabłonna ustala się następujące zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

W zakresie obiektów prawnie chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody:

Adaptuje się w Studium:

- Krzczonowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Rezerwaty przyrody: Rezerwat leśny „Chmiel” i Rezerwat leśny „Olszanka”,
- Pomnik przyrody – dąb szypułkowy o obwodzie pnia 5,7 m rosnący w Tuszowie w odległości 500 m od parku przy drodze Tuszów – Jabłonna - Majątek,
- Obszary Natura 2000 „Chmiel” i „Olszanka”.

W zakresie obiektów i obszarów wskazanych do objęcia ochroną prawną na mocy ustawy o ochronie przyrody:

- Jabłonna - Majątek – zespół pałacowo-parkowy:
 - buk pospolity, odmiana purpurowa – 1,6 m obwodu,

- jodła jednobarwna – 1,8 m obwodu,
 - lipa drobnolistna – 5,8 m obwodu,
 - modrzew europejski – 3,0 m obwodu,
 - modrzew polski – 3,0 m obwodu,
 - topola biała – 3,4 m obwodu,
 - świerk pospolity – 2,7 m obwodu,
 - brzoza brodawkowata – 2,6 m obwodu,
 - klon tatarski – 0,9 m obwodu,
 - grójecznik japoński – 1,0 m obwodu,
 - szakłak pospolity – 1,2 m obwodu,
 - topola czarna – 3,7 m obwodu,
- Jabłonna - Majątek poza zespołem pałacowo – parkowym:
- aleja jesionowa – „czarna aleja” – rosnąca od drogi Lublin – Biłgoraj do zespołu pałacowo-parkowego. Długość alei wynosi około 100 m. Tworzą ją 52 jesiony o obwodach pni do 2,5 m oraz kilka topoli i lip o obwodach od 1,5 do 3,0 m.
- Czerniejów:
- ~~aleja lipowa o długości około 120 m od drogi relacji Lublin – Wysokie do kościoła w Czerniejowie. Rośnie tu około 80 drzew o obwodach pni do 3,5 m.~~
- Wierciszów, na terenie byłej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej:
- lipa drobnolistna – 3,4 m obwodu,
 - kasztanowiec zwyczajny – 3,8 m obwodu,
 - ~~dąb szypułkowy – 5,0 m obwodu.~~
- Las Chmielowski, oddział 36, około 20 m na południe od drogi lokalnej:
- buk pospolity – 3,0 m obwodu.
- Skrzynice Pierwsze:
- źródła dające początek rzece Skrzyniczance.
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Góra Piotrkowska” leżąca na zachód od miejscowości Piotrków Pierwszy.

W zakresie obszarów wskazanych do objęcia ochroną planistyczną:

- Strefa ochrony źródłiskowej „Tuszów”, rejon źródeł i dolinki dających początek

Potokowi spod Tuszowa,

- Obszar ochrony zlewni Bystrzycy, obejmujący całą gminę,
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 406, obejmujący obszar całej gminy,
- Ekologiczny System Obszarów Chronionych, obejmujący dna dolin rzecznych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa, lasy ze strefami ochrony warunków siedliskowych i suche doliny,
- Zielony pierścień (GREEN BELT).

Wyżej wymienione obszary i obiekty chronione prawnie i wymagające ochrony prawnej i planistycznej zostały omówione w rozdziale 2.3.5. Określono tam również uwarunkowania w zagospodarowaniu i użytkowaniu oraz rygory ochronne.

Niezależnie od wymienionych obszarów i obiektów chronionych prawnie i planistycznie w Studium ustanawia się następujące uwarunkowania i rygory ochronne dla poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

Ochrona litosfery

Na obszarze gminy Jabłonna ~~nie~~ występują **nieliczne**, udokumentowane zasoby surowców mineralnych. ~~Nie istnieje więc problem ochrony złóż w rozumieniu ustawy Prawo geologiczne i górnicze.~~ Warto podkreślić, iż na obszarze gminy istnieją możliwości udokumentowania złóż surowców mineralnych (obszary prognostyczne) piasku, torfu i surowców węglanowych. Z uwagi na fakt, iż cały obszar gminy podlega różnym formom ochrony prawnej, eksploatacja surowców nie byłaby możliwa na skalę przemysłową. **W studium uwzględniono 2 obszary złóż piasku :**

- **W rejonie miejscowości Chmiel Pierwszy**
- **W północnej części terenu wsi Skrzynice Drugie**

Ochrona pedosfery

W związku z występowaniem na obszarze gminy gleb o wysokich walorach agroekologicznych, podlegających ochronie na mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (I – II klasa) dla dalszego rozwoju układu osadniczego uznaje się za niezbędne:

- oszczędne gospodarowania zasobami glebowymi najwyższych klas bonitacyjnych, przeznaczając je pod zabudowę tylko w sytuacjach kontynuacji rozwoju istniejących wsi,
- przeciwdziałanie procesom erozji gleb zagrożonych erozją silną, zwłaszcza

- w południowych i wschodnich rejonach gminy poprzez zabiegi fitomelioracyjne,
- nieużytki rolnicze i gleby najłabsze (V-VI klasa) o ile nie są użytkowane rolniczo, wskazuje się do zalesienia, lub do rozwoju różnych form zainwestowania pod warunkiem, iż nie spowoduje to rozpraszania zabudowy,
 - preferowanie i tworzenie warunków dla rozwijania ekologicznych metod produkcji rolnej.

Ochrona powietrza

Dobry stan higieny atmosfery nie wymaga radykalnych działań w tym zakresie. Ponieważ jednak istnieją korzystne warunki dla dalszego rozwoju gazyfikacji, należy ten proces przyspieszyć. Ponadto:

- preferuje się stosowanie (tam gdzie nie ma gazu) paliw niskoemisyjnych i gazu bezprzewodowego,
- niezbędne jest ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych, rzemieślniczych i usługowo-administracyjnych,
- na obszarze gminy dopuszcza się lokalizację zakładów działalności gospodarczej, których uciążliwości ponadnormatywne nie przekraczają granic posiadanej działki.

Ochrona przed hałasem

Hałas jest jednym z podstawowych parametrów stanu sanitarnego środowiska, wykazującym tendencję wzrostową wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego. Dla poprawy klimatu akustycznego:

- niezbędne jest przestrzeganie zasad lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, zawartych w wytycznych projektowania dróg, wydanych przez resort komunikacji. Dotyczy to zwłaszcza strefy wzdłuż drogi relacji Lublin-Biłgoraj,
- wykluczenie wszelkich form działalności gospodarczej wywołujących ponadnormatywny poziom hałasu poza granicami posiadanej posesji.

Ochrona hydrosfery

Dla ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przed degradacją ustala się:

- pilną potrzebę przyśpieszenia budowy kanalizacji sanitarnej, w pierwszej kolejności dla wsi położonych na obrzeżu dolin rzecznych (Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi,

Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga, Jabłonna - Majątek, Czerniejów, Skrzynice Pierwsze, Skrzynice Drugie, Tuszów),

- konieczność zachowania naturalnego przebiegu koryt rzecznych Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa oraz wzbogacanie roślinności przykorytowej, stanowiącej osłonę biologiczną rzek, chroniącą je przed spływami powierzchniowymi substancji biogenych,
- zakaz odprowadzania ścieków do wód i gruntu,
- docelowo co najmniej II klasę czystości rzek,
- zakaz zabudowy den dolin rzek i terenów podmokłych ze względu na niekorzystne warunki gruntowo-wodne i klimatyczne, a także ze względu na wiosenne wezbrania wód roztopowych,
- zakaz prowadzenia melioracji odwadniających. Prace melioracyjne powinny być prowadzone na zasadzie regulacji stosunków wodnych,
- obowiązek prowadzenia polityki lokalizacyjnej i zagospodarowania terenu strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Wilczopolu,
- sukcesywną likwidację źródeł zagrożeń wód podziemnych, głównie dzikich wysypisk śmieci,
- obowiązek racjonalnego gospodarowania zasobami wód podziemnych w ścisłym związku z warunkami korzystania z wód rejonu wodnego,
- obowiązek ochrony istniejącej zieleni w dnach dolin rzecznych przed jej niszczeniem i wycinaniem,
- konieczność zachowania przepływów nienaruszalnych w rzekach. Warunek ten powinien być przestrzegany, zwłaszcza przy realizacji zbiorników wodnych,
- adaptację istniejących zbiorników wodnych,
- obowiązek ochrony wszystkich źródeł i nisz źródłiskowych.

Ochrona biosfery

Ochronę i kształtowanie biosfery częściowo omówiono przy ochronie prawnej i planistycznej. Niezależnie od tego na obszarze gminy występuje szereg cennych walorów przyrody ożywionej, dla których ustala się:

- wszystkie lasy na obszarze gminy traktuje się jako jeden z podstawowych składników utrzymania równowagi ekologicznej środowiska. Lasy w dużej mierze decydują

- o potencjale ekologicznym obszaru. Należy je chronić przed zmianą sposobu użytkowania jak i przed nadmierną penetracją turystyczną. Zagospodarowanie rekreacyjne lasów należy dostosować do ich chłonności.
- lasy na obszarze gminy należy objąć statusem lasów ochronnych na mocy ustawy o lasach (jako lasy znajdujące się w promieniu 10 km od miasta liczących powyżej 50.000 mieszkańców). Gospodarka leśna powinna być podporządkowana rygorom ochronnym obowiązującym dla tej formy ochrony.
 - potrzebę wzbogacenia ekologicznego obszaru gminy i wzmocnienie powiązań przyrodniczych z terenami otaczającymi poprzez realizację różnych form fitomelioracji. Zalesienia i zadrzewienia należy realizować w pierwszej kolejności na kierunkach powiązań ekologicznych (pomiędzy lasami i dnami dolin Czerniejówki, Skrzyniczanki i Potoku spod Tuszowa), także stosować zalesienia i zadrzewienia stabilizujące skosy i strome skoki zwłaszcza w rejonie doliny Czerniejówki. Poprzez tak prowadzoną politykę fitomelioracji powinno nastąpić wzmocnienie potencjału ekologicznego gminy jak również wzmocnienie ekologiczne korytarzy wiążących doliny rzek w Krzczonowskim Parku Krajobrazowym.
 - niezbędne jest objęcie ochroną cennych gatunków roślin i zwierząt, występujących na terenach, dla których nie tworzy się form ochrony prawnej w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Ochrona taka powinna polegać na utrzymaniu dotychczasowego sposobu użytkowania terenów, na których te rośliny i zwierzęta występują. Tymi terenami, głównie są lasy z ich obrzeżami, dna dolin rzecznych, stawy hodowlane i inne zbiorniki wodne.
 - niezbędne jest przeciwdziałanie przekształcaniu użytków zielonych występujących w dnach dolin rzecznych na pola uprawne, a przywracanie ich na terenach już przekształconych.
 - obowiązek ochrony drzew przydrożnych oraz drzew ozdobnych występujących na obszarze gminy (posesje, parki, skwery, cmentarze). Poza względami ekologicznymi współtworzą one walory wizualno —krajobrazowe. Ma to duże znaczenie w gminie Jabłonna ze względu na bardzo małą jej lesistość.
 - niezbędne jest kształtowanie granicy polno - leśnej na zasadach ekologicznych, tj. z zachowaniem enklaw i polan leśnych jako miejsc siedliskowych określonych grup owadów i ptaków,

- zakaz lokalizacji nowej zabudowy, poza istniejącą oraz w sytuacjach uzasadnionych potrzebami gospodarki leśnej,
- obowiązek kształtowania struktury gatunkowej lasów, zmierzającej do powiększenia różnorodności biologicznej oraz zwiększenia odporności lasów na zewnętrzne czynniki degradujące,
- zakaz lokalizacji obiektów budowlanych w odległości mniejszej niż 50 m od skraju lasu z wyjątkiem budynków bezpośrednio związanych z gospodarką leśną oraz obsługą ruchu turystycznego (parkingi przyleśne, ścieżki rowerowe, zadaszenia turystyczne itp.)
- adaptuje się lasy posiadające status lasów glebo i wodochronnych,
- adaptuje się parki podworskie w Czerniejowie (zachowany relikto), Jabłonie (dobrze zachowany), Piotrkowie Pierwszym (zachowany relikto).

5.4.3.2. Ochrona środowiska kulturowego

Ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

1. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U. 2014, poz. 1446 z późn. zm.) ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:
 - 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
 - 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
 - 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
 - 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
 - 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
 - 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

2. Art. 6 ust. cyt. ustawy wskazuje, które zabytki – bez względu na stan zachowania – podlegają ochronie. Są to:

1) zabytki nieruchome, wymienione w ust. 1, będące w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji

2) zabytki archeologiczne, wymienione w ust. 3, będące, w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- reliktnymi dziełami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

3. Formy ochrony zabytków są następujące:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;

4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. .

Wymienione powyżej formy ochrony, uwzględnione w niniejszym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Jabłonna*, dotyczą:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i ich otoczenia (1 zespołu pałacowo-parkowego, 1 zespołu

kościelnego i 3 cmentarzy wojennych), uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków,

- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, prowadzonej przez Wójta Gminy Jabłonna (w tym zabytków archeologicznych).

Gminna ewidencja zabytków gminy Jabłonna, obejmująca zarówno zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego, jak i inne zabytki niewpisane do w/w rejestru, została opracowana w związku z wejściem w życie ustawy z dn. 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 75/2010, poz. 474), na podstawie której w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gminna ewidencja zabytków została opracowana zgodnie z wymogami zawartymi w *Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. Nr 113, poz. 661).

Rozporządzenie to stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2014 poz. 1446 z późn. zm.), zobowiązującego ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do określenia wzorów krajowych i wojewódzkich kart ewidencyjnych oraz kart adresowych gminnych ewidencji zabytków. Według w/w wzorów opracowane zostały karty adresowe Gminnej ewidencji zabytków gminy Jabłonna. Poszczególne karty GEZ zostały wypełnione zgodnie z instrukcją opracowaną przez Narodowy Instytut Dziedzictwa.

W Gminnej ewidencji zabytków gminy Jabłonna, zgodnie z w/w ustawą zostały ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru:

1.	Czerniejów, kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Wawrzyńca, drzewostan i ogrodzenie (A/26)
2.	Jabłonna – Majątek, zespół pałacowo-parkowy: pałac, budynek gospodarczy (tzw. domek ogrodnika), park ze stawami, aleja dojazdowa (A/749)
3.	Piotrków Pierwszy, cmentarz wojenny z I wojny światowej (A/1075)

4.	Piotrków Drugi, cmentarz wojenny z I wojny światowej (A/1074)
5.	Piotrków Drugi, cmentarz wojenny z I wojny światowej (A/1076)

■ zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W trakcie opracowywania kart adresowych *Gminnej ewidencji zabytków gminy Jabłonna*, po weryfikacji zasobu dziedzictwa kulturowego w terenie i stanu jego zachowania, na wniosek Wójta Gminy Jabłonna z wojewódzkiej ewidencji zabytków zostały wyłączone karty ewidencyjne następujących obiektów (ni istniejących lub takich które utraciły wartości zabytkowe):

- Czerniejów – Kolonia, zespół folwarczny
- Czerniejów – Kolonia, park folwarczny
- Czerniejów – Kolonia, d. dwór ob. budynek gospodarczy w zespole folwarcznym
- Czerniejów – Kolonia, budynek mieszkalny dla służby folwarcznej, ob. budynek gospodarczy w d. zespole folwarcznym
- Czerniejów – Kolonia, spichlerz, ob. budynek gospodarczy w d. zespole folwarcznym
- Chmiel – Kolonia, cmentarz parafialny rzymskokatolicki
- Czerniejów, cmentarz parafialny rzymskokatolicki
- Czerniejów, młyn

Wyżej wskazane obiekty utraciły w znaczącym stopniu wartości zabytkowe.

Zawartość GEZ (w układzie alfabetycznym), wprowadzonej Zarządzeniem Wójta Gminy Jabłonna:

Lp.	Miejscowość	Nr ew. nieruchomości	Nazwa obiektu (w brzmieniu jak na karcie adresowej GEZ)	Fotografia
1.	■ Chmiel - Kolonia	71/2	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI PW. MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ	
2.	■ Chmiel Drugi	415	CMENTARZ MARIAWICKI	

4. POLITYKA PRZESTRZENNA

3.		Chmiel Drugi	509/1	MOGIŁA WOJENNA Z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
4.		Czerniejów	1751/1, 27/1	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI PW. ŚW. WAWRZYŃCA	
5.		Czerniejów	1751/1, 27/1	DRZEWOSTAN WOKÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO PW. ŚW. WAWRZYŃCA	
6.		Czerniejów	1751/1, 27/1	OGRODZENIE WOKÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO PW. ŚW. WAWRZYŃCA	
7.		Jabłonna - Majątek	droga wojewódzka numer 835	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	
8.		Jabłonna- Majątek	280/2, 280/3, 263/1, 262/1, 463 (aleja przy drodze)	ZESPÓŁ PAŁACOWO- PARKOWY	

4. POLITYKA PRZESTRZENNA

9.		Jabłonna-Majątek	280/2	PAŁAC W ZESPOLE PAŁACOWO-PARKOWYM	
10.		Jabłonna-Majątek	463	ALEJA WJAZDOWA DO ZESPOŁU PAŁACOWO-PARKOWEGO (POZOSTAŁOŚCI)	
11.		Jabłonna-Majątek	280/2	BUDYNEK GOSPODARCZY, TZW. DOMEK OGRODN IKA	
12.		Jabłonna-Majątek	285/2	BUDYNEK GOSPODARCZY (D. STAJNIA), OB. MAGAZYN W ZESPOLE FOLWARCZNYM	
13.		Jabłonna-Majątek	285/2	BUDYNEK GOSPODARCZY (D. OBORA), OB. MAGAZYN W ZESPOLE FOLWARCZNYM	
14.		Jabłonna-Majątek	289/1	BUDYNEK GOSPODARCZY, OB. CHLEWNIA W ZESPOLE FOLWARCZNYM	

15.		Jabłonna- Majątek	532/1	GORZELNIA W ZESPOLE FOLWARCZNYM	
16.		Jabłonna- Majątek	532/1	MAGAZYN SPIRYTUSU W ZESPOLE FOLWARCZNYM	
17.		Jabłonna- Majątek	533/2	RZĄDCÓWKA W ZESPOLE FOLWARCZNYM	
18.		Jabłonna- Majątek	533/3	BUDYNEK GOSPODARCZY, N. CHLEWIA I KUŹNIA W ZESPOLE FOLWARCZNYM	
19.		Jabłonna Pierwsza	514/1	WIATRAK-KOŹLAK	
20.		Piotrków Drugi	3140	CMENTARZ WOJENNY Z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
21.		Piotrków Drugi	412	CMENTARZ WOJENNY Z I WOJNY ŚWIATOWEJ	

22.		Piotrków Pierwszy	3081	CMENTARZ WOJENNY Z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
23.		Piotrkówek (Las Piotrkowski)	508/4	CMENTARZ WOJENNY Z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
24.		Tuszów	93	CMENTARZ WOJENNY Z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
25.		Wierciszów	197/2	BUDYNEK DAWNEJ SZKOŁY, OB. SKLEP	

Należy podkreślić, że w odniesieniu do grobów i cmentarzy wojennych zastosowanie mają także zapisy *ustawy o grobach i cmentarzach wojennych z dn. 28 marca 1933 r.* (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 681) oraz *ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ustawy o grobach i cmentarzach wojennych oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu* (Dz.U. 2015 poz. 935).

W Gminnej ewidencji zabytków gminy Jabłonna zostały ujęte stanowiska archeologiczne, dla których zostały założone karty adresowe:

miejsowość	obszar AZP	nr stanowiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	materiał kulturowy, kultura, okres
Jabłonna	80-81	1	10	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, XII-XIII w.
		2	11	śląd osadniczy, epoka kamienia
		3	12	osada, wcz. średniowiecze, VII-VIII w.
		4	13	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-IX w.
		5	14	śląd osadniczy, wcz. brąz
Jabłonna Pierwsza	81-82	2	1	śląd osadniczy, (?)
		3	2	śląd osadniczy, X w.
		4	3	śląd osadniczy, XI-XII w.
		5	4	śląd osadniczy, (?)
		6	5	śląd osadniczy, VIII-X w.
		7	6	śląd osadniczy, X w.
		8	7	osada, IX-X w.
		9	8	osada, VIII-IX w.
		Jabłonna Druga	81-82	2
Tuszów	81-81	1	1	śląd osadniczy, X w. śląd osadniczy, średniowiecze osada, kultura łużycka
		2	2	kultura łużycka, VII-VIII w.
		3	3	śląd osadniczy, X-XIII w.
		4	4	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze śląd osadniczy, średniowiecze
		5	5	śląd osadniczy, wczesny brąz
		6	6	śląd osadniczy, kultura ceramiki sznurowej (?), eneolit osada, VIII-X w.
		7	7	śląd osadniczy, epoka wczesnorzymska (?) śląd osadniczy, (?)
		8	8	śląd osadniczy, kultura łużycka śląd osadniczy, wczesne średniowiecze
Jabłonna - Majatek	81-81	9	15	osada (?), wczesne średniowiecze
Wierciszów	81-81	1	19	śląd osadniczy, kultura pucharów lejkowatych
Tuszów	81-81	10	28	śląd osadniczy, X-XII w.
Jabłonna Druga	81-81	1	29	śląd osadniczy, VIII-X w.
		1	30	śląd osadniczy VIII-X w.
Czerniejów	80-82	1	1	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		2	2	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		3	3	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w.
		4	4	śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, VIII-X w. śląd osadniczy, wcz. średniowiecze, X-XII w.
Skrzynice Drugie		1	6	śląd osadniczy, wczesny brąz śląd osadniczy, (?)
		2	7	śląd osadniczy, neolit
		3	8	śląd osadniczy, neolit
		4	9	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, IX-X w.
		5	10	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	11	śląd osadniczy, neolit
		7	12	śląd osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.

Czerniejów Kolonia	80-82	1	13	osada, wczesne średniowiecze, X-XII w.
		2	25	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		3	26	ślad osadniczy, KW-LCM? osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, X w.
		4	27	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	28	ślad osadniczy, wczesny brąz osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w. ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		6	29	ślad osadniczy, kultura łużycka (?) ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, XIII w.
Skrzynice Drugie	80-82	8	14	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		9	15	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
Skrzynice Pierwsze		1	16	ślad osadniczy, kultura łużycka
		2	17	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, X-XIII w.
		3	18	ślad osadniczy, (?)
		4	19	osada, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		5	20	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-IX w.
		6	23	osada (?), wczesne średniowiecze, X-XII w.
		7	24	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, VIII-X w. osada, wczesne średniowiecze X-XII w.
Kol. Skrzynice	80-82	1	21	osada (?), wczesne średniowiecze, VIII-X w.
		2	22	ślad osadniczy, neolit
Piotrków Drugi	82-82	1	1	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze, VII-IX w.
Chmiel Drugi	81-83		6	osada produkcyjna, wczesne średniowiecze Uwaga: stanowisko to zarejestrowane jest jako nr 2 w miejscowości Majdan Kozic Górnych

Zasady ochrony zabytków:

W odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, zgodnie z art. 36 ust. 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązuje uzyskanie pozwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków m.in. na:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru,
- 2) wykonanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku,
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru,
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru,
- 5) prowadzenie badań archeologicznych,
- 6) [dotyczy zabytków ruchomych]
- 7) [dotyczy zabytków ruchomych]
- 8) dokonanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,
- 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposób korzystania z tego zabytku,

10) umieszczenie urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, 443 i 774) oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1,

11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, w tym usuwanie drzew lub krzewów z nieruchomości, z wyjątkiem przypadków prowadzenia akcji ratowniczej przez jednostki ochrony przeciwpożarowej lub inne właściwe służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia.

W odniesieniu do innych zabytków ujętych w GEZ – niewpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego, działania winny polegać na utrzymaniu ich w dobrym stanie technicznym, użytkowanie (lub zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych z możliwością zmiany funkcji), adaptacja mająca na względzie utrzymanie zarówno zasadniczych, przesądzających o wartości obiektu, cech architektonicznych (bryły i wystroju architektonicznego) jak i substancji. W odniesieniu do tych obiektów wymagane jest uzyskanie opinii i wytycznych konserwatorskich do wszelkich zamierzeń inwestycyjnych.

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno--budowlanej w uzgodnieniu z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (art. 39 ust. 3 ustawy Prawo budowlane z dn. 7 lipca 1994 r., tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 290 z późn. zmianami).

Przed dokonaniem rozbiórki obiekt należy zinwentaryzować.

W odniesieniu do zabytków archeologicznych obowiązują następujące zasady:

- 1. Wszelkie inwestycje związane z robotami ziemnymi wymagają uzyskania archeologicznych warunków konserwatorskich prowadzenia prac.*
- 2. W przypadku realizacji liniowych sieci infrastruktury technicznej (np. linie kablowe, gazociągi, wodociągi, melioracje) oraz inwestycji kubaturowych należy uwzględnić nadzór archeologiczny w trakcie prowadzenia prac ziemnych.*
- 3. Na obszarze całego obszaru objętego Studium obowiązujący jest przepis art. 32 ust. 1 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, osoby prowadzące roboty*

budowlane lub ziemne, które odkryły przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe Wójta Gminy Jabłonna.

Jednocześnie, poszukiwanie zabytków archeologicznych przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych – wymaga pozwolenia LWKZ (cyt. wyżej art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

5.4.3.3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Niekorzystne z punktu widzenia rolnictwa zmiany w strukturze agrarnej wskazują, że w gminie kontynuowane będą przemiany charakterystyczne dla terenów podmiejskich Lublina – poddanych silnym procesom urbanizacyjnym. Wzrost zainteresowania m.in. terenami budowlanymi, możliwością prowadzenia działalności gospodarczej (rozwój funkcji poza rolniczych) spowoduje, że w okresie 10-15 lat z ogólnej powierzchni użytków rolnych ubędzie ok. 10%. Procesowi temu sprzyjać będzie również rozwój aglomeracji lubelskiej.

Najlepsze jakościowo gleby (prawnie chronione klasy I-IV) powinny podlegać ochronie. Przyjmuje się, że funkcje terenochłonne z uwagi na przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (również z uwagi na koszty związane ze zmianą przeznaczenia) będą lokalizowane na gruntach klasy V-VI – pod warunkiem, że nie spowoduje to rozpraszania zabudowy.

Wraz z rozwojem funkcji nierolniczych należy podejmować działania umożliwiające uzyskanie takiego stanu środowiska, który pozwoliłby na produkcję zdrowej żywności, zwłaszcza do spożycia w stanie nieprzetworzonym. Działania zmierzające do poprawienia warunków dla produkcji rolniczej muszą być prowadzone nie tylko w sferze kompleksu gospodarki żywnościowej, ale przede wszystkim we wszystkich działach obsługi rolnictwa. Jednocześnie technologie stosowane w rolnictwie nie powinny ograniczać innych form działalności, a przede wszystkim nie powodować pogorszenia warunków życia w otoczeniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej. O przyjętej strukturze

upraw i stosowanych technologiach decydować będzie głównie rynek. Zasadniczą, stosowaną technologią będzie rolnictwo intensywne z zastosowaniem nawożenia mineralnego i chemicznej ochrony roślin. Istnieje potrzeba i odpowiednie uwarunkowania do wprowadzenia rolnictwa zintegrowanego i ekologicznego, które może być alternatywą rozwoju gospodarstwa rodzinnego o mniejszym areale. O możliwościach wdrożenia technologii rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego, tak szeroko propagowanych przez przyrodników, zdecyduje przede wszystkim efektywność tego kierunku produkcji, w tym zapotrzebowanie na produkty zdrowej żywności oraz warunki ich zbytu po cenach adekwatnych do poniesionych kosztów i nakładów pracy. Zasoby siły roboczej w rolnictwie pozwalają na podjęcie technologii proekologicznych. Gmina ma bardzo duże możliwości produkcyjne, wykorzystanie których zależeć będzie m.in. od kompleksu zabiegów proekologicznych, restrukturyzacji struktury agrarnej, ale także od poprawy zabiegów agrotechnicznych.

Struktura agrarna w gminie jest gorsza niż w województwie, znaczny odsetek gospodarstw nie spełnia wymogów gospodarstwa towarowego. Zmiany społeczno-gospodarcze w kraju, konieczność dostosowywania do norm europejskich spowoduje, że część gospodarstw ulegnie likwidacji. Szacuje się, że działki specjalne produkcji rolnej pozwolą na utrzymanie 4 osobowej rodziny już przy powierzchni 3 ha, natomiast gospodarstwa o profilu ogólnorolnym powinny w nieodległym czasie osiągnąć powierzchnię ok. 20 ha, by zapewnić utrzymanie takiej samej rodzinie. Pomimo niekorzystnych tendencji w strukturze agrarnej należy oczekiwać pozytywnych efektów restrukturyzacyjnych. Ich podstawową bazą mogą być: dobre wyposażenie w budynki gospodarcze, w sprzęt i maszyny, stosunkowo młoda struktura wieku ludności. Istnieją przesłanki, by sądzić, że rolnictwo wzmocni swoją efektywność na części obszaru gminy. Najlepsze warunki występują we wsiach: Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Chmiel Pierwszy, Chmiel Drugi, Czerniejów. W obszarze gminy, ze względu na cechy i walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinna obowiązywać racjonalna i oszczędna gospodarka użytkami rolnymi. Jednym ze sposobów poprawy efektywności rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest zmiana w strukturze użytkowania ziemi polegająca na powiększaniu gospodarstw rolnych w taki sposób, aby były to gospodarstwa towarowe. Tereny najniższych klas bonitacyjnych (jeśli wypadną z produkcji rolnej) oraz gleby zdegradowane i nieużytki, o ile nie są wykorzystywane dla potrzeb związanych

z zainwestowaniem, należy bezwzględnie przeznaczyć pod zalesienie lub inne cele ekologiczne. Należy podkreślić, że w tym obszarze (mała lesistość, duże przestrzenie otwarte) zalesienia mają swoje uzasadnienie (poza gospodarczym) – ekologiczne, klimatyczne i krajobrazowe.

W uwarunkowaniach rozwoju rolnictwa występują także inne czynniki ograniczające jego modernizację, których przełamanie lub zmiana jest niezbędna dla poprawy szans ekonomicznych gospodarstw rolnych. Należą do nich:

- słaba infrastruktura techniczna większości wsi i terenów wiejskich (niedorozwój sieci kanalizacyjnej,
- niskie dochody ludności rolniczej, utrudniające inwestowanie,
- trudności w zbyciu produktów rolnych,
- likwidacja i powszechny stan upadku ośrodków (terenów) obsługi rolnictwa.

Działania strategiczne gminy winny być ukierunkowane na wspieranie:

- zrzeszania się producentów rolnych – celem tworzenia silnej bazy produkcyjnej i inwestycyjnej,
- procesów rekonstrukcji rolnictwa w celu zwiększenia jego towarowości,
- organizacji giełd i terenów urządzonych dla obsługi rolnictwa.

Poprawa możliwości i warunków zbytu może mieć miejsce przy właściwym dostępie gospodarstw do rynku zbytu – jedną z głównych dróg jest organizacja giełd rolnych i tworzenie towarzystw gospodarczych. W przyszłości ważną rolę odgrywać też powinna spółdzielczość rolników. Grupom takim niezależnie od nazwy, powinno udzielać się pomocy doradczej i finansowej.

Do określonych ekologicznych wymogów gospodarowania należy dostosować całą infrastrukturę rolnictwa oraz sposób zagospodarowania i urządzenia obszarów wiejskich.

Chodzi tu m.in. o:

- mechanizację procesów produkcyjnych w rolnictwie,
- zaplecze techniczne,
- budownictwo inwentarskie,
- zaopatrzenie wsi i rolnictwa w wodę.

W obsłudze gospodarki rolnej powinno dążyć się do utrzymania zorganizowanych form zaplecza i terenów obejmujących zainwestowanie: baz, składów, magazynów, chłodni, suszarni i elewatorów, drobnego przetwórstwa i innych składników niezbędnego majątku trwałego i obiektów związanych z potrzebami.

Warunki rozwoju gospodarki leśnej zawarte są w rozdziale *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego*. Należy pamiętać, iż cały obszar gminy podlega ochronie prawnej w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Gospodarka leśna w związku z powyższym powinna podlegać rygorom ochronnym wynikającym z ustanowionych form ochrony przyrody.

5.4.3.4. System transportowy

Komunikacja drogowa

Dla drogi wojewódzkiej nr 835 relacji Lublin – Wysokie – Biłgoraj – Przemyśl zakłada się klasę GP i poszerzenie istniejącego pasa drogowego umożliwiającego wykonanie chodników, ścieżek rowerowych oraz dróg zbiorczych (serwisowych) dla obsługi ruchu lokalnego i systemu odwodnienia. Dla drogi wojewódzkiej nr 836 relacji Bychawa – Piotrków - Piaski zakłada się klasę Z i poszerzenie istniejącego pasa drogowego umożliwiającego wykonanie chodników, ścieżek rowerowych oraz systemu odwodnienia. ~~Zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania województwa lubelskiego zakłada się zmianę kategorii na drogę krajową.~~

Zewnętrzne powiązania gminy będą również realizowane przez drogi powiatowe.

Zakłada się adaptację istniejących przebiegów dróg powiatowych w klasie Z. Na istniejących odcinkach dróg powiatowych o nawierzchni gruntowej zakłada się dokończenie budowy nawierzchni twardych.

Powiązania komunikacyjne wewnątrz gminy będą realizowane poprzez sieć dróg gminnych oraz projektowane nowe przebiegi związane z obsługą nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie i istniejącej rozproszonej zabudowy zagrodowej

Nieprzekraczalne minimalne odległości obiektów budowlanych od dróg publicznych przyjąć należy zgodnie z ustawą o drogach publicznych z dnia 21 marca 1985 r. (Dz. U. Nr 14 z dnia 15 kwietnia 1985 r. poz. 60 - z późn. zm.).

Nowo wznoszone w sąsiedztwie dróg publicznych budynki mieszkalne i przeznaczone na pobyt ludzi winny spełniać wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75 z dn. 15.06.2002 poz. 690 z późn. zm.).

Komunikacja publiczna

Przewozy pasażerskie wewnątrz i na zewnątrz gminy będą realizowane trasami komunikacji zbiorowej autobusowej. Uzupełniającą rolę w obsłudze gminy w relacjach wewnętrznych pełnić będzie podsystem rowerowy.

Techniczne zaplecze motoryzacji

Stacje paliw

Adaptuje się istniejące stacje paliw i ~~projektuje się stację paliw w Piotrkowie Kolonia w rejonie skrzyżowania drogi powiatowej nr 1284 i drogi wojewódzkiej nr 835~~ oraz dopuszcza się lokalizację nowych na terenach gdzie będą spełnione przepisy szczegółowe przewidziane dla stacji paliw.

Stacje obsługi samochodów.

Adaptuje się istniejące zakłady rzemieślnicze świadczące usługi w zakresie obsługi samochodów i maszyn rolniczych oraz przewiduje się możliwość lokalizacji nowych obiektów w zależności od potrzeb na terenach przewidzianych pod aktywizację gospodarczą oraz w terenach zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej, na których przewiduje się dopuszczenie usług.

Parkowanie

Parkowanie samochodów przewiduje się na terenach działek przewidzianych pod różne formy zabudowy. Za główną zasadę polityki parkingowej należy przyjąć takie uwarunkowanie dla realizacji każdego obiektu mieszkalnego, usługowego, miejsc pracy, które rozwiązywać będzie problem miejsc do parkowania w ilości niezbędnej do jego funkcjonowania.

5.4.3.5. Infrastruktura techniczna

Elektroenergetyka

Cele wiodące rozwoju systemu elektroenergetycznego

- poprawa pewności zasilania
- zwiększenie możliwości przesyłu mocy i energii elektrycznej
- podniesienie standardów zaopatrzenia odbiorców w energię elektryczną

Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego

Przyjmuje się następujące kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego:

- zasilanie gminy za pośrednictwem głównych punktów zasilających: GPZ Abramowice, GPZ Bychawa, GPZ Niedzwica układem sieci magistralnych i rozdzielczych średniego napięcia –15 kV.
- adaptacja istniejących linii napowietrznych średniego napięcia nie kolidujących z docelowym zagospodarowaniem terenu z zachowaniem stref uciążliwości zgodnych z przepisami szczególnymi.
 - a) ~~Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 marca 1999 r. w sprawie obowiązku stosowania niektórych Polskich Norm (Dz.U. nr 22, poz. 209) w zakresie obowiązku stosowania PN-E-05100 z 1998 r. Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa.~~
 - b) ~~Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony przed promieniowaniem szkodliwym dla ludzi i środowiska, dopuszczalnych poziomów promieniowania, jakie mogą występować w środowisku oraz wymagań obowiązujących przy wykonywaniu pomiarów kontrolnych promieniowania (Dz.U. nr 107 poz. 676).~~
 - c) ~~Ustawa z dnia 16.10.1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2001 r., nr 99, poz. 1079 z późniejszymi zmianami).~~
- Dla linii napowietrznej 220 kV relacji Lublin – Abramowice – Zamość wyznacza się uciążliwość 2 x 35 m liczoną od osi linii.

- rozbudowa sieci średniego napięcia i niskiego napięcia na terenach nowego zainwestowania oraz na terenach posiadających niedostateczną ich gęstość w wykonaniu napowietrznym a na terenach o dużej gęstości zabudowy w wykonaniu kablowym. Linie kablowe Sn i nn prowadzić w miarę możliwości w liniach regulacyjnych istniejących i projektowanych ulic i dróg,
- realizacja nowych stacji transformatorowych w wykonaniu słupowym, a na terenach o dużej gęstości zabudowy w wykonaniu wewnętrznym, wolnostojące lub wbudowane w obiekty usługowe,
- zmiany zasad użytkowania terenu pod i w pobliżu linii elektroenergetycznych należy uzgodnić z Zakładem Energetycznym.

Telekomunikacja

Cele wiodące systemu telekomunikacyjnego

- poprawa standardów łączności telefonicznej,
- pełne zaspokojenie potrzeb na łącza telefoniczne,
- rozwój usług ponadpodstawowych.

Kierunki rozwoju systemu telekomunikacyjnego

- rozbudowa urządzeń telekomunikacyjnych (central, stacji bazowych) w celu umożliwienia docelowego zaspokojenia potrzeb,
- rozbudowa na terenach nowego zainwestowania oraz na terenach posiadających niedostateczną gęstość, sieci telekomunikacyjnych magistralnych i rozdzielczych w postaci kabli telefonicznych doziemnych lub na terenach o dużej gęstości zabudowy kanalizacji telefonicznej,
- ~~możliwość wejścia na teren gminy drugiego operatora telefonii stacjonarnej,~~
- rozwój usług ponadpodstawowych świadczonych przez operatorów.

Systemy zaopatrzenia w wodę

Cele i zasady rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

Podstawowym celem rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę na obszarze gminy jest poprawa standardów dostawy wody dla poszczególnych odbiorców uwzględniająca:

- maksymalne wykorzystanie grupowych wodociągów wiejskich dla zaopatrzenia w wodę istniejącego i planowanego zainwestowania na obszarze gminy,
- wzrost niezawodności dostawy wody do poszczególnych odbiorców,
- poprawę bezpieczeństwa przeciwpożarowego na obszarze gminy,
- racjonalne zagospodarowanie udokumentowanych zasobów wód podziemnych poprzez zapewnienie warunków dla właściwej ochrony jakości i ilości wód pobieranych z istniejących ujęć dla potrzeb gminy.
- preferowanie polityki zmierzającej do racjonalnego wykorzystywania wody dla celów produkcyjnych (eliminowanie technologii wodochłonnych),
- utrzymanie w eksploatacji lokalnych systemów wodociągowych funkcjonujących na terenie na terenach istniejących zakładów lub pozostawienia ich jako urządzeń do zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych.
- dostosowanie zasad rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę do strategii rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy Jabłonna i gmin sąsiadujących.

Cele i zasady rozwoju systemów gospodarki ściekowej

Jako główne cele i zasady dla rozwoju systemów kanalizacyjnych na obszarze gminy przewiduje się:

- poprawę standardów odprowadzania ścieków sanitarnych poprzez rozwój zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej zabezpieczających odprowadzanie ścieków ze skoncentrowanych zespołów zabudowy do grupowych oczyszczalni ścieków sanitarnych.
- poprawę standardów odprowadzania ścieków deszczowych poprzez zabezpieczenie możliwości realizacji lokalnych sieci kanalizacji deszczowej na terenach przeznaczonych pod skoncentrowane zespoły zabudowy,
- utrzymanie powierzchniowego odprowadzania wód deszczowych na pozostałym obszarze gminy,

- dla rozproszonej zabudowy kolonijnej dopuszczenie możliwość realizacji lokalnej kanalizacji sanitarnej wyposażonej w przydomowe oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne lub zbiorniki bezodpływowe,
- eliminację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych występujących na obszarze gminy i w jego bezpośrednim sąsiedztwie,
- dostosowanie rozwoju systemów kanalizacyjnych do uwarunkowań rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy.

Cele i zasady rozwoju systemów gospodarki cieplnej i gazyfikacji

Przewiduje się następujące cele i zasady rozwoju systemów gospodarki cieplnej:

- poprawę standardów gospodarki cieplnej poprzez dalszy rozwój gazyfikacji na obszarze istniejącego i planowanego zainwestowania oraz rozszerzenie zastosowania gazu ziemnego dla celów grzewczych,
- poprawę warunków ochrony środowiska na obszarze gminy poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń spalin oraz ograniczenie uciążliwości odpadów paleniskowych,
- poprawę efektywności ekonomicznej gospodarki energetycznej w gminie,
- dostosowanie rozwoju systemu gazowniczego do planu rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy.

Cele i zasady rozwoju gospodarki odpadami

- Promocja selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania.
- Zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów produkcyjnych z jednoczesnym zmniejszeniem ich ilości w wyniku wprowadzania technologii mało odpadowych i bezodpadowych.
- Nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

W studium zakłada się, że w okresie perspektywicznym i kierunkowym podobnie jak aktualnie podstawowe znaczenie w zaopatrzeniu gminy w wodę spełniały będą istniejące grupowe wodociągi wiejskie. Udokumentowana duża rezerwa zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych w istniejących ujęciach w stosunku do istniejącego i planowanego poboru wody z tych ujęć daje gwarancję pełnego pokrycia zapotrzebowania wody na obszarze gminy zarówno w okresie perspektywicznym jak i kierunkowym. W studium przewiduje się adaptację istniejących grupowych wodociągów wiejskich uwzględniającą niezbędną modernizację i rozbudowę. W rozwiązaniu docelowym przewiduje się powiązanie sieci przesyłowej poszczególnych wodociągów w celu poprawienia niezawodności dostawy wody na całym obszarze gminy oraz podwyższenia bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Wszystkie istniejące ujęcia wodociągów grupowych spełniają wymagania techniczno-sanitarne. Studnie posiadają wygrozione tereny strefy ochrony bezpośredniej, natomiast dla ujęć Czerniejów i Piotrków udokumentowane są także granice terenów ochrony pośredniej, na których powinny obowiązywać ograniczenia wynikające z obowiązujących przepisów szczególnych. Ujęcia posiadają ważne pozwolenia wodno-prawne na pobór wód.

Z istniejącego wodociągu Czerniejów zaopatrywane są w wodę jednostki osadnicze w gminach Głusk i Lublin. W studium przewiduje się utrzymanie w eksploatacji zasilania tych sieci wodociągowych zewnętrznych.

Kierunki rozwoju gospodarki cieplnej i gazyfikacji.

W studium dla gminy utrzymuje się dotychczasowy model gospodarki cieplnej bazujący na lokalnych kotłowniach oraz indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych głównie paliwem stałym lub gazem ziemnym.

Gmina Jabłonna jest już ~~praktycznie~~ w większości zgazyfikowana. W studium przewiduje się adaptację istniejącego układu przesyłowego sieci średnioprężnych oraz dalszą jego rozbudowę w celu zapewnienia możliwości dostawy gazu do miejscowości Skrzynice Kolonia, Skrzynice Pierwsze, Skrzynice Drugie, Chmiel Pierwszy, Chmiel – Kolonia, Chmiel Drugi, Wolnica oraz Piotrków Pierwszy w części południowej. Dalszy rozwój gazyfikacji uwzględniający rozszerzenie

zastosowania gazu dla celów grzewczych przyczyni się do zmniejszenia ilości źródeł ciepła spalających paliwa stałe. Pozwoli to na:

- podniesienie standardów obsługi ciepłej na obszarze gminy,
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- zmniejszenie ilości odpadów paleniskowych.

Przebieg istniejących i planowanych sieci gazowych średnioprężnych przedstawiono na planie liniami koloru żółtego.

W studium gminy Jabłonna utrzymuje się powiązania zewnętrzne istniejącej i projektowanej sieci gazowej średnioprężnej z siecią gazową obsługującą obszar gminy Głusk.

Kierunki rozwoju systemu gospodarki ściekowej

Lokalne systemy kanalizacyjne występujące na przeważającej części obszaru gminy, bazujące na zbiornikach bezodpływowych nie zapewniają dostatecznych standardów obsługi i są przyczyną wzrastającego zagrożenia dla środowiska naturalnego. Budowa zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej dla gminy musi stać się priorytetem. W studium przewiduje się potrzebę realizacji czterech zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej przewidzianych dla obsługi skoncentrowanych zespołów zabudowy na obszarze gminy. Dla miejscowości Piotrków Pierwszy i Piotrków Drugi przewiduje się zbiorczy system kanalizacyjny z oczyszczalnią zlokalizowaną w dolinie rzeki Czerniejówki, przy północnej granicy miejscowości Piotrków Drugi. Dla miejscowości Jabłonna Majątek, Jabłonna Pierwsza i Jabłonna Druga studium przewiduje zbiorczy system kanalizacyjny z oczyszczalnią ścieków usytuowaną w dolinie Czerniejówki w miejscowości Jabłonna Majątek. Dla obsługi skoncentrowanej zabudowy w miejscowości Tuszów studium przewiduje zbiorczy system kanalizacyjny wyposażony w oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w dolinie Potoku spod Tuszowa w sąsiedztwie zachodniej granicy gminy. Czwarty zbiorczy system kanalizacji sanitarnej przewidziany jest dla obsługi skoncentrowanej zabudowy w północnej i wschodniej części obszaru gminy obejmującej miejscowości Czerniejów, Czerniejów – Kolonia, Skrzynice Pierwsze, Skrzynice Drugie, Skrzynice – Kolonia, Chmiel Pierwszy, Chmiel Drugi, Chmiel – Kolonia. Oczyszczalnia ścieków dla tego

systemu zlokalizowana została w dolinie Skrzyniczanki przy północnej granicy gminy.

W okresie przejściowym, do czasu realizacji zbiorczych systemów kanalizacji oraz na terenach z rozproszoną zabudową zagrodową dopuszcza się odprowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych. Dla zabudowy rozproszonej położonej poza zasięgiem stref ochronnych ujęć dopuszcza się odprowadzanie ścieków do lokalnych przydomowych oczyszczalni ścieków realizowanych z zachowaniem obowiązujących przepisów szczególnych.

W studium dopuszcza się powierzchniowe odprowadzanie wód opadowych do gruntu lub pobliskich cieków.

Kierunki rozwoju gospodarki odpadami

W opracowywanym studium przewiduje się utrzymanie funkcjonującego systemu wywożenia odpadów poprzez koncesjonowane firmy wyłonione w przetargach na podstawie indywidualnych umów zawartych z gminą

W planowanym rozwoju systemu gospodarki odpadowej przewiduje się ponadto:

- promocję selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ich powstawania i gromadzenia,
- zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów produkcyjnych,
- zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez promowanie technologii mało-odpadowych,
- prawidłowe zagospodarowanie terenów dla lokalnych punktów gromadzenia odpadów,
- nadzór nad gospodarką odpadami niebezpiecznymi.

6. WNIOSKI DO AKTUALIZACJI PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W zakresie rozwoju przestrzennego gminy, jego kierunki i zasady wynikają z polityki rozwojowej przyjętej w niniejszym dokumencie Studium. Dotychczasowe dokumenty planistyczne, tj. plan zagospodarowania przestrzennego pokrywał powierzchniowo cały obszar gminy, ale opracowany jest w skali 1 : 10 000 i treściowo nie zaspokaja bieżących potrzeb realizacyjnych. Obecne uregulowania ustawowe pozwalają ograniczyć opracowanie planów do terenów niezbędnych lub uzasadnionych potrzebami rozwojowymi. W przypadku gminy Jabłonna są to obszary dla których opracować należy nowe plany zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1:2000. Dokonano analizy potrzeb w tym zakresie i przyjęto dwie grupy obszarów jako właściwe do objęcia tymi opracowaniami:

6.1 — Obszary obowiązkowe do objęcia opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1:2000

- 6.1.1 — Obszar wsi Jabłonna II — centrum gminne
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr I,
- 6.1.2 — Obszar wsi Jabłonna I
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr II,
- 6.1.3 — Obszar wsi Jabłonna Majątek
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr III,
- 6.1.4 — Obszar wsi Czerniejów i Czerniejów Kolonia
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr IV,
- 6.1.5 — Obszar wsi Piotrków II
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr V,
- 6.1.6 — Obszar wsi Piotrków I i Piotrków Kolonia
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr VI,
- 6.1.7 — Obszar wsi Wolnica
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr VII,
- 6.1.8 — Obszar wsi Tuszów
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr VIII,
- 6.1.9 — Obszar wsi Wierciszów
— oznaczony na załączniku graficznym nr 7.1.5 nr IX.

6.2 — Obszary postulowane do objęcia opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w skali 1:1000 lub 1:2000

Postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich zespołów wsi.

Ważniejsze z punktu widzenia inwestycyjnego obszary objęte zmianami planów opracowanymi w skali 1: 1000 lub 1: 2000. W analizie potrzeb i możliwości rozwoju gminy Jabłonna zawarte są informacje na temat zasięgu i zawartości poszczególnych opracowań planistycznych obowiązujących na obszarze gminy. Na schemacie pokrycia gminy

opracowaniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stanowiącym załącznik do studium pokazano 3 rodzaje terenów:

- a) Tereny pokryte obowiązującymi opracowaniami planistycznymi,
- b) Tereny na których opracowania planistyczne są w toku,
- c) Tereny które ze względu na potencjał inwestycyjny i utworzone w studium rezerwy terenowe pod aktywizację gospodarczą powinny zostać objęte projektami zmian planów w najbliższym czasie (lata 2018 – 2025).

Należy unikać sporządzania planów miejscowych „pod inwestora”, dla małych obszarów planistycznych lub wręcz pojedynczych działek. Taka polityka planistyczna gminy nie przyniesie oczekiwanych rezultatów i nie wpłynie korzystnie na realizację polityki przestrzennej gminy.

- Przy podejmowaniu Uchwał o przystąpieniu do sporządzenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Wójt oraz Rada Gminy powinna szczególny nacisk należy położyć na: przeanalizowanie wniosków z miejscowości w których nie było zmiany planu od 2003r., przeanalizowanie wniosków do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, uwzględnienie pozytywnej decyzji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na trwałe wyłączenie gruntów rolnych na cele nierolnicze z 2009r.
- Przy zmieniających się potrzebach gminy i jej mieszkańców plany muszą podlegać sukcesywnej aktualizacji ze strony władz gminy. Ponadto kadencyjność władz samorządu terytorialnego wpływa na konieczność uwzględnienia w dokumentach planistycznych nowych zadań inwestycyjnych takich jak: dostosowanie głównego układu komunikacyjnego do bieżących potrzeb i wydanych decyzji przy zachowaniu zasad podstawowych założeń obsługi komunikacyjnej gminy, stałą aktualizacją zapisów planów w zakresie obsługi gminy systemami infrastruktury technicznej, zabezpieczenie w zagospodarowaniu przestrzennym gminy właściwych standardów życia poprzez utrzymanie prawidłowych proporcji pomiędzy terenami zamieszkania, reakcji i aktywności gospodarczej.

Konieczność zmian opracowań planistycznych wynika również z konieczności ich dostosowania do dokonywanych na bieżąco zmian ustawowych – szczególnie w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

7. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE OBJĘTYM PROJEKTEM ZMIANY STUDIUM

Studium dla Gminy Jabłonna opracowane było kilkanaście lat wstecz, kiedy dynamika rozwoju terenów podmiejskich miasta Lublina nie była jeszcze tak odczuwalna jak obecnie. Wstępne analizy zarówno stanu prawnego, aktualnych uwarunkowań, potrzeb rozwoju, wykazały konieczność wprowadzenia zmian merytorycznych w dokumencie, obejmujących:

- dostosowanie zasad zagospodarowania terenów na obszarze gminy do zmieniających się przepisów prawa;
- zwiększenie potrzeb gminy w zakresie wyznaczenia nowych terenów do kształtowania zabudowy z uwzględnieniem podziału w zależności od pełnionej funkcji;
- konieczność uregulowania kwestii terenów rozwojowych w skali gminy;
- dostosowanie zapisów Studium do zmieniających się uwarunkowań infrastrukturalnych związanych z rozbudową poszczególnych systemów oraz wyznaczeniem kierunków dalszych zmian;

Ponadto, w zmianie Studium uwzględniono aktualne przepisy określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz strategii rozwoju gminy.

Poszczególne ustalenia uwzględniają zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmują pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. oraz rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej.

Wobec gminy Jabłonna w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego uznaje za konieczne:

- w zakresie sieci osadniczej: uznanie gminy za część obszaru metropolitarne miasta Lublin,
- w zakresie środowiska kulturowego: utrzymanie harmonijnej, nawiązującej do tradycji zabudowy,

- w zakresie pozarolniczej działalności gospodarczej: stymulowanie rozwoju ekonomicznego gminy w wyznaczonych strefach urbanizacji i przedsiębiorczości, tzw. pasmach wzmożonej aktywności gospodarczej,
- w zakresie środowiska przyrodniczego: ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i zasobu wód, rewaloryzację dolin rzecznych,
- w zakresie rolnictwa: przeciwdziałanie rozproszonemu zabudowy i ochronę terenów o wysokiej bonitacji gleb,
- w zakresie rekreacji: rozwój funkcji wypoczynkowej na obszarze gminy,
- w zakresie infrastruktury transportowej: zmniejszenie uciążliwości ruchu tranzytowego,
- w zakresie energetyki: pełne zaspokojenie potrzeb ludności i gospodarki na energię elektryczną,
- w zakresie infrastruktury komunalnej: poprawę stanu obsługi obszaru gminy w zakresie infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie oczyszczania i odprowadzania ścieków
- w zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego: ochronę ludności przed zagrożeniami chemicznymi i przewozem materiałów niebezpiecznych (ograniczonym do drogi Nr 836).

W dniu 9 października 2015 weszła w życie Ustawa o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 poz. 1777), która otworzyła drogę do rozpoczęcia procesów przygotowania, koordynowania i prowadzenia przez gminę działań rewitalizacyjnych. Studium musi uwzględniać obszary na których przewiduje się prowadzenie procesów wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych.

Ustawa ta równocześnie zmieniła zakres opracowania samego studium wprowadzając obowiązek wykonania specjalnych analiz potwierdzających prawidłowość projektowanych przez gminę procesów rozwojowych.

Rozbudowano więc problematykę dotychczasowego opracowania studium o wszystkie elementy wynikające z wprowadzonych w międzyczasie zmian w przepisach ustawowych.